

Vi i höger har möjlighet till jämställdhet, men hur har ni det i vänstern?
En studie om jämställdhetsfrågor som presenteras av politiska partiers kvinnoförbund

Jannica Lintumäki
Helsingfors universitet
Allmän statslära
Linjen för politologi

Avhandling pro gradu
April 2018

Tiedekunta/Osasto Fakultet/Sektion – Faculty Statsvetenskapliga fakulteten		Laitos/Institution– Department Allmän statslära
Tekijä/Författare – Author Lintumäki Jannica		
Työn nimi / Arbetets titel – Title Vi i höger har möjlighet till jämställdhet, men hur har ni det i vänstern? En studie om jämställdhetsfrågor som presenteras av politiska partiers kvinnoförbund		
Oppiaine /Läroämne – Subject Linje för politologi		
Työn laji/Arbetets art – Level Pro gradu	Aika/Datum – Month and year 16.4.2018	Sivumäärä/ Sidoantal – Number of pages 115
<p>Tiivistelmä/Referat – Abstract</p> <p>Föreliggande pro gradu-uppsats är en studie om politiska partiers kvinnoförbund och deras presenterade jämställdhetsfrågor. Studien omfattar fem kvinnoförbund som medverkar i partierna Socialdemokraterna, Samlingspartiet, Centern, de Gröna och Sannfinländarna. Jämställdhetsfrågornas innehåll studeras från kvinnoförbundens målprogram med hjälp av teoristyrd innehållsanalys.</p> <p>Intresset ligger däri att studera kvinnors organisering utanför valda församlingar. Politiska partiers kvinnoförbund har blivit ringa uppmärksammade inom studier om kvinnointressen. I pro gradu-uppsatsen avses dock att studerandet av politiska partiers kvinnoförbund kan ge givande kunskap om kvinnointressen och i synnerhet om ideologins inverkan på frågornas innehåll.</p> <p>Utgångspunkten i studien är tanken om kvinnors mångformighet, och syftet är att granska hur samhället består av olika kvinnogrupper som betraktar jämställdhet från olika aspekter. Forskningsresultaten är givande. För det första kan man utifrån teoristyrd innehållsanalys särskilja sex olika teman av jämställdhetsfrågor. Frågorna motsvarar både gamla traditionella kvinnofrågor men kvinnoförbunden presenterar även nya jämställdhetsfrågor. För det andra påvisar innehållet av jämställdhetsfrågorna ideologins inverkan på kvinnointressen. Därmed problematiserar forskningsresultaten antagandet om kvinnor som en homogen grupp, och i stället lyfter fram kvinnors mångformighet i samhället.</p> <p>Forskningsresultaten påvisar även inverkan av tidens ideologi på jämställdhetsfrågornas innehåll. Detta å sin sida bekräftar hur kvinnointressen omformas med tiden och får ideologiska betoningar i enlighet med samhällets konfliktdimensioner.</p>		
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Politiska partiers kvinnoförbund, kvinnointressen, jämställdhetsfrågor, intersektionalism, ideologi		
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited		
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information		

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	7
1.1 Syfte och forskningsfrågor	8
2 BAKGRUND	10
2.1 Samhällets konfliktdimensioner – utvecklingen av det finländska partifältet	10
2.2 Utvecklingen av jämställdhetsfrågor	13
3 KVINNOR OCH POLITIK	17
3.1 Jämställdhetspolitik och kvinnofrågor	19
3.2 Partipreferensens inverkan på jämställdhetsfrågor	22
3.3 Politiska partiers kvinnoförbund	27
3.4 Studier om politiska partiers kvinnoförbund och deras politiska intressen	30
4 UNDERSÖKNINGENS UPPLÄGGNING	33
4.1 Kvalitativa forskningars pålitlighet och etiska lösningar	35
4.2 Kvalitativ innehållsanalys	36
4.3 Kvalitativa innehållsanalysens former	38
4.4 Teoristyrd innehållsanalys	40
4.5 Presentation av materialet och avgränsning	41
4.5.1 Presentation av materialet	41
4.5.2 Avgränsning	43
4.6 Faserna i analysen	44
5 POLITISKA PARTIER OCH DERAS KVINNOFÖRBUND	46
5.1 Socialdemokraterna och Socialdemokraternas kvinnoförbund	46
5.2 Samlingspartiet och Samlingspartiets kvinnoförbund	48
5.3 Centern och Centerns kvinnoförbund	49
5.4 De Gröna och Grönas kvinnoförbund	51
5.5 Sannfinländarna och Sannfinländarnas kvinnoförbund	52

6 JÄMSTÄLLDHETSFRÅGOR SOM PRESENTERAS AV POLITISKA PARTIERS	
KVINNOFÖRBUND	53
6.1 Uppfostran, utbildning, forskning	55
6.1.1 Socialdemokraternas kvinnoförbund	55
6.1.2 Samlingspartiets kvinnoförbund	56
6.1.3 Centerns kvinnoförbund	57
6.1.4 Grönas kvinnoförbund	57
6.1.5 Sammanfattning av jämställdhetsfrågor inom temat uppfostran, utbildning och forskning	58
6.2 Arbetsmarknad, familjepolitik, pension	59
6.2.1 Socialdemokraternas kvinnoförbund	59
6.2.2 Samlingspartiets kvinnoförbund	60
6.2.3 Centerns kvinnoförbund	62
6.2.4 Grönas kvinnoförbund	63
6.2.5 Sammanfattning av kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor inom temat arbetsmarknad, familjepolitik och pension	64
6.3 Utrikes- och säkerhetspolitik	65
6.3.1 Socialdemokraternas kvinnoförbund	66
6.3.2 Samlingspartiets kvinnoförbund	66
6.3.3 Centerns kvinnoförbund	67
6.3.4 Grönas kvinnoförbund	68
6.3.5 Sammanfattning av kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor inom temat utrikes- och säkerhetspolitik...	68
6.4 Våld, människohandel, och prostitution	69
6.4.1 Socialdemokraternas kvinnoförbund	69
6.4.2 Samlingspartiets kvinnoförbund	70
6.4.3 Centerns kvinnoförbund	71
6.4.4 Grönas kvinnoförbund	72
6.4.5 Sannfinländarnas kvinnoförbund	72

6.4.6 Sammanfattning av kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor inom temat våld, människohandel och prostitution.....	72
6.5 Representation och jämställdhet i besluten	74
6.5.1 Centerns kvinnoförbund	75
6.5.2 Grönas kvinnoförbund	75
6.5.3 Sammanfattning av kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor inom temat representation och jämställdhet i besluten	76
6.6 Övriga jämställdhetsfrågor.....	77
6.6.1 Socialdemokraternas kvinnoförbund	78
6.6.2 Samlingspartiets kvinnoförbund	80
6.6.3 Grönas kvinnoförbund	80
6.6.4 Sammanfattning av kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor inom temat övriga jämställdhetsfrågor ..	81
7 JÄMSTÄLLDHETSFRÅGORNAS ASPEKTER INOM IDEOLOGISKT OLIKA POLITISKA PARTIERS KVINNOFÖRBUND	82
7.1 Jämställdhetsfrågor inom utbildning och arbetsmarknad	86
7.2 Utrikes- och säkerhetspolitik som jämställdhetsfråga	91
7.3 Nya jämställdhetsfrågor och den föga uppmärksamheten för kvinnors politiska representation.....	93
7.4 Privata frågor – gemensamma aspekter?	97
7.5 Kvinnors mångformighet i målprogrammen.....	99
8 SLUTDISKUSSION.....	101
KÄLLFÖRTECKNING.....	108

Tabeller

Tabell 1. Kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor inom temat uppfostran, utbildning och forskning.....	59
Tabell 2. Kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor inom temat arbetsmarknad, familjepolitik och pension ..	65
Tabell 3. Kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor inom temat utrikes- och säkerhetspolitik	69
Tabell 4. Kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor inom temat våld, människohandel och prostitution	74
Tabell 5. Kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor inom temat representation och jämställdhet i besluten ..	77
Tabell 6. Kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor inom temat övriga jämställdhetsfrågor	82

1 INLEDNING

Ofta talas det om hur Finland och hela Norden är ett av världens mest jämställda samhälle. Vi blir påmind om hur kvinnorna i Finland fick allmän och lika rösträtt redan år 1906, och att Finland fick sin första kvinnliga president år 2000. Det kvinnovänliga välfärdssamhället har bland annat förklarats utifrån faktorer som kvinnors tidiga politiska rättigheter, flickors utbildningsmöjligheter samt avsaknaden av katolsk familjeideologi (Julkunen 2002, 35). Men bortsett Finlands rykte som ett av jämställdhetens pionjär har kvinnor och även män ifrågasatt deras jämställdhet i dagens samhälle.

Under de senaste decennierna har allt mer uppmärksamhet lagts på kvinnors politiska representation. Feministiska forskningar har i synnerhet studerat sociala rörelser, politiska partier, val, offentlig politik och förhållandet mellan staten och könet (Krook & Childs 2010). Tanken om att kvinnan representerar något specifikt har gett upphov till ett flertal studier som jämför kvinnors (politiska) intressen med männens. Forskningsresultaten har visat, att politiska intresseskillnader förekommer mellan könen samt att kvinnors deltagande i politiken har medfört även nya politiska frågor. Detta å sin sida har väckt intresset för *könens* roll i politiken.

Begreppet och diskussionen om *jämställdhet* är alltid bunden till tid och rum. Till början bestod kvinnors krav av rätten till utbildning och politisk representation, och sedermera har kraven varierat allt från reproduktiva rättigheter till jämställdhetsstrategier och förbud mot prostitution och kvinnovåld. I fråga om hur jämställdhetsfrågorna bör lösas, har kvinnor generellt antingen betraktat att i samhället kan jämställdhet uppnås bäst med att säkerställa könen lika behandling och lika möjligheter, eller alternativt att jämställdhet kan enbart uppnås med hjälp av strukturella förändringar.

2000-talets jämställdhetsdiskussion har präglats av erkännandepolitik (*politics of recognition*), där man erkänner och känner igen könen specificitet (Holli 2002, 18). Därtill har större uppmärksamhet lagts på kvinnors *mångformighet*, och följaktligen har man ifrågasatt den tidigare tanken om kvinnor som en homogen grupp. Nya studier som påvisar kvinnors heterogenitet har gett upphov till nya aspekter i fråga om kvinnors deskriptiva och substantiella representation. Tanken är att faktorer som ålder, etnicitet, den socioekonomiska bakgrunden, och sexualitet påverkar

maktordningen, och ställer olika kvinnogrupper i olika positioner i samhället. Uppmärksamhet för kvinnors mångformighet och deras olika positioner i samhället lyfter fram frågan, att betraktar samhällets alla kvinnor jämställdhet utifrån samma perspektiv?

Föreliggande pro gradu-uppsats har som syfte att besvara ovan nämnda fråga. Intresset ligger alltså på kvinnors mångformighet och intresseskillnader mellan kvinnor, men därtill ligger intresset på att studera kvinnointressen utanför valda församlingar. För att besvara på forskningsfrågan har jag valt att studera politiska partiers kvinnoförbund. Studier om politiska partiers kvinnoförbund är väldigt få till antal, och därmed har studien som syfte att få större kunskap om kvinnoförbunden och deras intressen. Eftersom kvinnoförbunden sinsemellan representerar olika ideologier, är studerandet av politiska partiers kvinnoförbund även i det avseendet givande. Politiska partiers kvinnoförbund är alltså partiets interna intressegrupp, där medlemmarna medverkar i enlighet med partiets ideologi. Därmed kan studerandet av politiska partiers kvinnoförbund inbringa intressant kunskap om hur kvinnor med olika partipreferenser betraktar deras ställning i samhället.

Pro gradu-uppsatsen är en studie om kvinnors organisering i politiska partiers kvinnoförbund – med fokus på *vad* som representeras. I uppsatsen studeras målprogrammets jämställdhetsfrågor som presenteras av kvinnoförbunden i Socialdemokraterna, Samlingspartiet, Centern, de Gröna samt Sannfinländarna. Partierna som kvinnoförbunden medverkar i representerar olika värden och har traditionellt talat för olika samhällsgrupper. Därmed kan en studie om kvinnoförbunden ge givande information om variationer mellan jämställdhetsfrågor och deras aspekter. Det vill säga, besvara på frågan om hur kvinnors partipreferenser påverkar synen på jämställdhet mellan könen.

1.1 Syfte och forskningsfrågor

För det första är avsikten med föreliggande pro gradu-uppsats att få mer jämförbar kunskap gällande jämställdhetsfrågor som presenteras av politiska partiers kvinnoförbund, och för det andra få större kunskap om ideologiers inverkan på jämställdhetsfrågors innehåll. Intresset ligger därmed på förhållandet mellan jämställdhetsfrågor och kvinnors partipreferenser. Med jämställdhetsfrågor avser jag krav, önskemål, behov och preferenser som syftar till jämställdhet mellan kvinnor och män (Jónasdóttir 1987).

Antagandet är att politiska partiers kvinnoförbund står för olika ideologier, och följaktligen avviker sinsemellan åt i deras ambitioner om hur samhället och kvinnans samhälleliga ställning bör vara. Uppsatsen ifrågasätter därmed tidigare feministiska teorier om ”kvinnors gemensamma intressen”, och i stället granskar jämställdhetsfrågor i enlighet med aktuella feministiska teorier om kvinnors mångformighet.

Forskningsfrågorna är följande:

- 1) Vad består innehållet av jämställdhetsfrågor som presenteras i kvinnoförbundens målprogram?
- 2) Hur avspeglar jämställdhetsfrågornas innehåll partiets ideologi, och följaktligen beskriver kvinnors mångformighet i samhället?

För att besvara på ovan nämnda forskningsfrågor, studerar jag fem kvinnoförbund som medverkar i partierna SDP, Samlingspartiet, Centern, de Gröna och Sannfinländarna. Partierna som kvinnoförbunden medverkar i står för olika ideologier, och traditionellt har de riktat sina tal till olika samhällsgrupper. Den bakomliggande tanken är därmed att partiers ideologiska betoningar kan visa skillnader i jämställdhetsfrågor mellan olika kvinnoförbund och beskriva kvinnors mångformighet i samhället.

För att få kunskap om eventuella intresseskillnader mellan politiska partiers kvinnoförbund, har jag valt att studera kvinnoförbundens målprogram. Antagandet är, att kvinnoförbundens målprogram speglar kvinnors prioriteringar och intressen och kan därmed ge givande information om jämställdhetsfrågors innehåll hos kvinnoförbunden i Socialdemokraterna, Samlingspartiet, Centern, de Gröna och Sannfinländarna. Med jämställdhetsfrågors *innehåll* avser jag innebörden av olika kategorier av frågor som syftar till jämställdhet mellan könen.

För att förstå och kunna tolka forskningsmaterialet, är det väsentligt att ha kunskap om tidigare forskning inom ämnet. Syftet med den teoretiska referensramen är att presentera relevanta teorier och begrepp som stöder i studerandet av kvinnoförbund och deras presenterade jämställdhetsfrågor. Teoridelen behandlar i synnerhet frågor kring debatten om kvinnors politiska intressen samt utvecklingen av politiska jämställdhetsfrågor. Därtill, för att förstå eventuella intresseskillnader mellan politiska partiers kvinnoförbund är det även väsentligt att presentera teorier om samhällets intresseklyvningar samt utvecklingen av samhälleliga konflikter och kontroverser.

Efter genomgången av existerande teorier och begrepp, presenteras forskningens uppläggning. Kapitlet består av en redogörelse om forskningens metod, analysprocessen samt forskningsmaterialet. Därefter studeras Socialdemokraternas-, Samlingspartiets-, Centerns-, de Grönas- och Sannfinländarnas kvinnoförbund och deras målprogram. Empiridelen består av två delar: först presenteras jämställdhetsfrågors innehåll, medan andra delen har som syfte att analysera ideologins inverkan på jämställdhetsfrågorna. I slutdiskussionen betraktas forskningsresultaten på en mer abstrakt nivå, och därtill redogörs för alternativa metoder och ges förslag till framtida forskning samt tas ståndpunkt till vad föreliggande studie har gett för nytt till forskningsfältet.

2 BAKGRUND

2.1 Samhällets konfliktdimensioner – utvecklingen av det finländska partifältet

Från början av 1900-talet har man med begreppet *ideologi* avsett ”gemensamma föreställningar, principer och värden, som individer eller grupper grundar sin verksamhet på” (Paastela & Paloheimo 2006, s. 1 ref. Hansen 1963, s. 27 egen övers.). Individer som står för samma värden kan ansluta sig till ett parti som motsvarar deras ideologi (Rantala 1982, s. 55). Ideologin styr partiet, och med hjälp av ideologin presenterar partiet åtgärder om hur samhällets konflikter och kontroverser bör enligt dem lösas (Mickelsson 2015, s. 350). Ideologin utvecklas med tiden och med *tidens ideologi* menar Rauli Mickelsson, den tidens typiska tankesätt som tar sig uttryck i olika förståelser och betoningar. Till exempel krig, lågkonjunktur och andra händelser påverkar tidens ideologi. Ifall tidens ideologi är stark kan det uppstå nya politiska partier, men även gamla partier har utvecklat sin ideologi i enlighet med tidens ideologi. Dock har partiets egna ideologiska kärna och identitet bevarats.

Seymour M. Lipset och Stein Rokkan (1967) hävdar i sin studie, att två sociala omvälvningar – den nationella och industriella revolutionen – har påverkat utformningen och stabiliseringen av västeuropeiska partier. Från den nationella revolutionen uppstod nya motsättningar mellan samhällets dominerande grupp och underordnade kultur-etniska grupperingar samt mellan staten och kyrkan. Då samhället industrialiserades uppstod nya samhällsklasser, som i sin tur medförde

nya konflikter och kontroverser mellan arbetarklass och kapitalintressen, samt mellan agrara och urbana intressen. (Lipset & Rokkan 1967, 14-15).

Liknande konfliktdimensioner fann Arend Lijphart (1999, 79-86) i sin studie som omfattade 36 västerländska demokratier mellan åren 1945-1996. Enligt honom kan man särskilja sju konfliktdimensioner som med varierande kombinationer präglar demokratiska länders politiska system:

1. Den socioekonomiska dimensionen
2. Den religiösa dimensionen
3. Den kultur-etniska dimensionen
4. Centrum-periferi dimensionen
5. Stöd som riktar sig på regeringspraxis
6. Den utrikespolitiska dimensionen
7. Motsättningen mellan materialistiska och postmaterialistiska värden.

Finlands första samhälleliga klyvning bestod av den kultur-etniska konfliktdimensionen, där politiska organiseringen präglades av motsättningar mellan svensk- och finsksinnade (Sundberg 1996, 200-201). Olavi Borg (1965, 8) definierar perioden ”språkpartiers tid” i och med att det finska partiet grundades i början av 1860-talet, och under följande årtionde grundades det svenska partiet. Perioden avses ha tagit slut senast under riksdagsreformen år 1906.

Storstrejken år 1905 medförde grundandet av nya politiska partier (Borg 1965, 26) och nya intresseklyvningar uppstod i samhället. Enligt Lijphart (1999, 79-82) har den socioekonomiska dimensionen varit den mest märkbara samhälleliga konflikten – dock sedan 1960-talet har motsättningen mellan vänster- och högerpartier blivit svagare. Även Lauri Karvonen (2014, 23) säger, att i synnerhet konfliktdimensionerna som uppstod från den industriella revolutionen har haft central betydelse på utvecklingen av Finlands partisystem. Socioekonomiska konflikter har man i synnerhet funnit mellan Socialdemokraterna som har generellt representerat arbetarklassen och Samlingspartiet som har främst representerat kapitalintressen.

Konflikten mellan agrara och urbana intressen medförde etablerandet av Agrarförbundet år 1908, vars syfte var att representera glesbygden. I likhet med socioekonomiska dimensionens utveckling, har med tiden konflikter mellan agrara och urbana partier blivit allt svagare. Detta går att bemärkas från att tidigare visade Agrarförbundet speciell uppmärksamhet på landsbygdens

levnadsförhållanden, men efter partiets program reform år 1962 och namnbytet till *Centern* år 1965, har betoningen på landsbygd ersatts med värdet om "landskapets Finland". (Lijphart 1999, 84; Mickelsson 2015, 139; Paloheimo & Raunio 2008, 44).

1980-talets utveckling omskakade Finlands partifält, och gamla partier hamnade i kris då man började bryta sig loss från klassidentiteten. Nya postmateriella och postmoderna tankar uppstod i samhället och medförde nya intresseklyvningar. Uppmärksamhet lades bland annat på ekologi, fred, feminism, sexuell jämlikhet, levnadsvanor samt på den orättvisa inkomstfördelningen i världen. Senare har ovan nämnda konflikter kallats för "ny politik". (Lipset & Rokkan 2001, 7; Mickelsson 2015, 237, 239). I Finland registrerades miljöpartiet de *Gröna* år 1988, men nya politikfrågor har även haft stark inverkan på gamla partier, och sedan 1970-talet har partier i varierande utsträckning visat intresse för miljövard och naturskydd, samt talat för jämställdhet och globalt ansvarstagande (Mickelsson 2015, 273, 275). Däremot i fråga om den religiösa konfliktdimensionen har den inte i Finland varit särskilt stark, men dock har i synnerhet moraliska frågor orsakat debatter mellan partier. Till exempel ovan nämnda "nya politiska frågor" såsom homosexuellas rättigheter har orsakat intresseklyvningar mellan kristdemokrater och liberala partier.

Som följd av Sovjetunionens fall och Finlands medlemskap i Europeiska unionen har sedermera uppstått nya utrikespolitiska konflikter mellan politiska partier. (Paloheimo & Raunio 2008, 45-46). Från år 2008 har populismen, som kan tolkas som en antites för den postmaterialistiska ideologin, fått fotfäste i Finland (Mickelsson 2015, 313-314). Då det Gröna förbundet började i all större grad tala för globalism och för invandrarnas rättigheter, riktade populistiska rörelsen sin kritik på Gröna förbundets intressen, och i stället talade det för nationalism. Mickelsson (ibid. 320) säger, att därmed är "förklaringen av båda rörelserna världsångest, men skillnaden mellan dem är att de Gröna önskar att världens umgänge ökar, medan populisterna önskar dess förminskning" (*egen övers.*).

Sannfinländarna bildades år 1995, och år 2007 fick partiet proportionellt största valsegern i riksdagsvalet (Sannfinländarnas hemsida hämtat 17.11.2017). Enligt Mickelsson (ibid. 314, 323-324) har Sannfinländarnas popularitet medfört en förändring i konfliktdimensionernas plats. Gamla partier har varit tvungna att ta ståndpunkt till nya politiska frågor, då politiska diskussioner inte har längre hållits på den traditionella ekonomiska vänster-höger-skalan. Däremot har konfliktdimensionen numera präglats av motsättningar mellan konservativa och nationalistiska ståndpunkter och mellan de som förhåller sig positivt till globalisering och integration och står för

ett liberalt tankesätt. I synnerhet 2010-talet har konfliktdimensionen präglats av debatter om EU, invandrarnas ställning och den ekonomiska krisen (ibid. 327).

Enligt Otto Kirchheimer (1966) har ideologierna blivit allt svagare i och med att tidigare europeiska klasspartier har numera lockat väljare från alla samhällsgrupper. Han kallar partierna som eftersträvar väljare från alla samhällsgrupper för *catch-all parties*. I enlighet med Kirchheimers teori har forskare påvisat, att i takt med finska samhällets strukturförändringar har tidigare klasspartier börjat locka väljare från alla samhällsgrupper och numera karaktäriseras de av att vara *catch-all parties*. (Rantala 1982, 73 ref. Kirchheimer, 190; Mickelsson 2015, 382). Mickelsson (2015, 128) säger, att utvecklingen kan tydligast bemärkas hos Agrarförbundet vars program reform år 1962 medförde att partiet började sträva efter väljare utanför landsbygden.

Teorin om *catch-all parties* har medfört diskussion om ideologiers död. Senare har dock argumentet om ideologiers död ifrågasatts, och bland annat Rantala (1982, 78) säger, att varje parti behöver än idag en personlig ideologi som hjälper att hålla partiet ihop. Därmed även om storstrejkens klasspartier lockar väljare från alla samhällsgrupper, kan man observera skillnader i deras värden och i deras centrala politiska mål. Till exempel både Samlingspartiet och Centern talar för företagsamhet, medan SDP representerar arbetarklassen. I likhet med det gamla Agrarförbundet står jordbruksbefolkningens rättigheter än idag nära Centern. (Mickelsson 2015, 273; Paloheimo & Raunio 2008, 29; Rantala 1982, 77-78). Men dock hävdar Mickelsson (2015, 351), att tidens ideologi har numera fått allt större betydelse. Eftersom partier har numera blivit tvungna att locka alla väljare, är de mer känsliga för tidens ideologiska svängningar jämfört med tiden då samhället karaktäriserades av stark klassidentitet.

2.2 Utvecklingen av jämställdhetsfrågor

Demokratin som samhällssystem grundar sig på tanken om politisk likvärdighet. Utvecklingen av den representativa demokratin utgick från tanken att man bör upphäva vissa samhällsgruppers privilegier, och säkerställa att alla män oavsett sina inkomster eller sin sociala och etniska bakgrund tillges lika rätt att rösta i val. Under 1900-talet präglades kraven om *könets* inkludering i principen om politisk jämställdhet, och sedermera har jämställdhetsfältet utvidgats med krav för ekonomisk och social jämställdhet samt under senaste decennier om krav för kulturell jämställdhet. (Holli 2002, s. 15-16).

Vid sidan om konfliktdimensionerna som presenterades i föregående kapitel har samhällen präglats av intresseklyvningar mellan kvinnor och män. Lovenduski (1993, 7) säger, att politikfrågor som kvinnorna har lyft fram har dock överförts i etablerade politiska konfliktdimensioner som till exempel ideologiska motsättningar mellan vänstern och högern. Därhän frågar statsvetaren Maud Eduards (2002, 47): ”kan kön institutionaliseras som en grundläggande makt- och intressekonflikt i samhället, inte bara ses som en (jämnställdhets)fråga bland andra politiska frågor?”.

Begreppet *jämställdhet* är inte entydigt begrepp. Uppfattningen om vad jämställdhet mellan könen innebär varierar bland annat på tidsperioden och platsen (Holli 2002, 16). Institutet för hälsa och välfärd definierar begreppet: ”(...) jämlikhet mellan könen, betyder lika rättigheter och möjligheter för alla kön samt att makt och resurser fördelas jämlikt”¹. Skillnaden mellan jämställdhet och *jämlikhet* är, att jämlikhetskrav inkluderar även andra egenskaper som kan bli föremål för diskriminering. Sådana egenskaper är till exempel etnicitet, ålder, sexuell läggning, nationalitet och religion. (ibid.).

Ofta skiljer man åt *formell jämställdhet* från *reell (verklig) jämställdhet*. Den formella jämställdheten representerar liberalism, som avser att samhället bör skapa lika möjligheter för båda könen. Frågan är, att hur individen själv använder de givna möjligheterna. Däremot avser den reella jämställdheten att samhällets strukturer förhindrar kvinnor att förverkliga sina rättigheter. För att nå faktisk jämställdhet mellan könen bör samhället enligt dem omformas till exempel med ibruktage av positiv särbehandling. Förespråkare för reell jämställdhet har generellt varit feminister och ideologiskt lutat mot vänstern. (Holli 2002, 17).

Feminister har framfört krav om, att könets betydelse i samhället och i politiken bör uppmärksammas allt mer. Gemensamt för feminister är kravet för rättvisa och jämställdhet mellan könen, men vilka åtgärder som bör tas i bruk för att nå ett jämställt samhälle, har varierat under olika tidsperioder och mellan olika feministiska inriktningar. Feminismen som rörelse och teori har funnits åtminstone i tvåhundra år. Som teori har den strävat efter att besvara på frågorna ”vad är kvinnan” samt ”varför är kvinnor underordnade”. Däremot som rörelse har den eftersträvat att upphäva kvinnors underordnade ställning i samhället. (Julkunen 2010, 25).

---

¹ <https://www.thl.fi/sv/web/jamstalldhet/framjande-av-jamstalldhet/ordlista>

Allmänt talar västerländska feministiska forskare om tre feministiska verksamhetsperioder, dvs. *feministvågor*. Den första vågens feminism, som karaktäriserades av ”liberal feminism”, avsetts ha börjat på 1700-talet². Enligt liberalfeminister kan kvinnors ojämställda samhällsliga ställning förklaras utifrån socialisering, könsroller, attityder och diskriminering (Kuusipalo 2002, 211). Därmed tanken hos liberalfeministerna är att kvinnor och män är i grunden lika (Arneil 1999, 4), och på grund av det bör även kvinnor betraktas som fullvärdiga individer (Kuusipalo 2002, 29).

Under första vågens feminism blev kvinnorna övertygade om att deras rättigheter blir uppmärksammas först efter att de har fått rätten till politisk representation, och därmed präglades perioden av kvinnors krav för formell och politisk jämställdhet (Lovenduski 1993, 1). Därtill i upphävandet av kvinnors underordnade samhällsliga ställning avsågs att kvinnor bör ges rätten till utbildning och övriga fulla medborgarrättigheter (Julkunen 2010, 29). Även i Finland uppstod krav för kvinnors rösträtt och valbarhet under första vågens feminism (Saarinen 2006, 18). Under denna period började finländska kvinnorörelsen även kräva rättigheter som avsågs tidigare tillhöra det privata livet, såsom avskaffandet av prostitution och förbättrandet av hustruns rättigheter. Därtill krävde man kvinnors rätt till utbildning och tjänster samt en rättvis lönefördelning mellan könen. (Kuusipalo 2002, 209).

Från och med 1960–1970-talet började andra vågens radikalfeminister kritisera uppfattningen om att kvinnor och män är i grunden lika, och i stället avsågs att kvinnor och män är fundamentalt olika (Arneil 1999, 4). Radikalfeminister politiserar alltså förhållandet mellan könen, och hävdar att själva könet reflekterar maktförhållandets system, *patriarkatet*, som förtrycker kvinnor (Kuusipalo 2002, 211). Till skillnad från liberalfeminister kritiserar radikalfeminister även traditionella politiska institutioner och valpolitik, och kräver att begreppet ”politisk” bör definieras om (Kittilson 2011, 69; Lovenduski 1993, 1; Squires 1999, 195). Under andra feministvågen riktades politiska krav på det privata livet och därmed kvinnorörelsens slagord ”det personliga är politiskt” beskriver väl andra vågens feminism och dess syfte att få nya frågor med på den politiska dagordningen.

Andra vågens feminism var dock inte enhetlig. Vid sidan om radikalfeminism hade socialistiska och första vågens liberala feminister var för sig olika föreställningar om orsakerna till kvinnors

---

² Feministvågornas tidpunkter är inte exakta, utan varierar mellan olika forskare. Till exempel Arneil (1999) talar om att första vågens feminism började under 1600-talet, medan Dhamoon (2013) säger, att oftast beskriver man första vågens feminism börja från 1700-talet

ojämställda och underordnade ställning i samhället, samt i fråga om hurdana åtgärder som bör tas i bruk i befrämjandet av jämställdhet. Socialistiska feminister betraktar att kvinnors underordnade samhällsliga ställning beror på kapitalismen. Enligt dem är kvinnor underordnade både hemma och i arbetslivet, eftersom hemma arbetar de gratis, och i arbetslivet blir de orättvist behandlade. (Kuusipalo 2002, 211).

Tredje vågens feminism betraktas ha börjat antingen på 1980- eller 1990-talet. Tredje vågens feminism, som har sitt ursprung i lesbiska och mörkhyade feministers skrivelser, ifrågasätter första och andra vågens feministers tanke om två kategorier; kvinnor och män. Därtill kritiserar de tanken om kvinnors gemensamma intressen. (Arneil 1999, 204-205). Feminismen präglas därmed av debatten om kvinnors *mångformighet*, som kan bemärkas av flera aktuella feministiska studier om intersektionalitet. Definitionen av begreppet ”intersektionalitet” är omtvistat (se närmare Collins & Chepp 2013, 57-58), men som en preliminär definition, föreslår Collins och Chepp, att intersektionalitet består av:

”(...) an assemblage of ideas and practices that maintain that gender, race, class, sexuality, age, ethnicity, ability, and similar phenomena cannot be analytically understood in isolation from one another; instead, these constructs signal an intersecting constellation of power relationships that produce unequal material realities and distinctive social experiences for individuals and groups positioned within them”. (2013, 58-59).

Tanken om kvinnors mångformighet kopplas till postmodern feministisk kritik, som ifrågasätter identiteterna ”man” och ”kvinna”, eftersom enligt dem är könsidentiteten föränderlig och mångfaldig på grund av att de ”konstrueras, upprepas och förstärks med och inom diskurser, i samhällelig praxis och talesätt” (Kuusipalo 2002, 214, *egen övers.*). Enligt Julkunen (2010, 46) har traditionell mångfaldig diskriminering riktats i synnerhet på mörkhyade kvinnor, arbetarklassens kvinnor samt på kvinnliga pensionärer.

Postmoderna feminister kritiserar könsideologierna *likhetsfeminism* (equality theory) och *särartsfeminism* (difference theory). Den första som förknippas med liberalistisk och socialistisk feminism, hävdar alltså att kvinnor och män är i grunden lika, och därmed kan jämställdhet mellan könen uppnås med säkerställandet av könets lika behandling och lika möjligheter. Målet är könsneutralitet, det vill säga, ett samhälle där könet inte har betydelse. Särartsfeminister å sin sida kritiserar likhetsfeminister, och hävdar att det egentligen inte finns en gemensam könsneutral norm,

utan att den är i verkligheten maskulinitetens mask. Därmed för att uppnå jämställdhet, bör kvinnor och kvinnlighet bevaras och hyllas. (Kuusipalo 2002, 212-213).

Postmoderna feminister avser att motsättningen mellan likhetsfeminismen och särartsfeminismen är en fälla, eftersom båda jämför kvinnor med män, och följaktligen upprepar könsuppdelningen och könshierarkin. I stället för tudelningen föreslår de att man granskar hur könet konstrueras eller representeras och att man studerar hurdana maktförhållanden representationerna stöder. (Kuusipalo 2002, 214-215).

Kuusipalo (2002, 218) säger, att postmoderna kritikens inverkan på jämställdhetspolitiken är svår att observera, eftersom jämställdhetspolitiken i sig har förstärkt tudelningen man/kvinna. Många postmoderna feminister förhåller sig trots allt positivt till att jämställdhetspolitiken håller fast i kvinnosubjektet och kvinnokategorin, men kräver dock att man samtidigt uppmärksammar kvinnors mångformighet. (ibid. 219-220).

I följande kapitel presenteras mer ingående jämställdhetsfrågor och kvinnofrågor som har presenterats av kvinnopolitiker. För det första presenteras kort teorier om kvinnors politiska representation. Tanken om kvinnors rätt att representera och att bli representerad i valda församlingar har väckt frågan om specifika kvinnointressen. Här presenteras olika teorier och studier om kvinnofrågor samt tredje vågens feministiska kritik om gemensamma kvinnointressen. Därefter redogörs för politiska partiers kvinnoförbund, och slutligen presenteras en sammanfattande kommentar med syfte att binda samman teoridelen med forskningsfrågorna.

3 KVINNOR OCH POLITIK

Från och med första feministvågen har debatten om kvinnors rätt att representera och att bli representerad anknutit sig starkt på antagandet om specifika kvinnointressen. Studier om kvinnors politiska representation hänvisar ofta till Hanna Pitkins teori om representationstyper (se närmare Pitkin 1967). Utifrån hennes representationstyper har feministiska forskare visat i synnerhet intresse för kvinnors deskriptiva och substantiella representation och förhållandet mellan dem.

Pitkin uppfattar substantiella representationen, det vill säga, "acting in the interest of the represented, in a manner responsive to them", som den verkliga typen av representation (Pitkin 1967, 209). Hon kritiserar deskriptiv representation (senare kallats även för mikrokosmisk eller numerisk representation), eftersom den enligt henne leder till att man enbart lägger uppmärksamhet på representantens egenskaper, och som följd blir representantens handlingar obeaktade (ibid. 89-91). I deskriptiv representation är alltså representantens *egenskaper* avgörande, till skillnad från substantiella representationen där representantens handlingar är det väsentliga. Representanten kan då uppfattas som väljarens spegelbild, och tanken är att den valda församlingen avspeglar hela samhället. (Celis & Childs 2014, 2; Pitkin 1967, 61, 80-81).

Senare har Pitkin i synnerhet kritiserats för hennes argument: "a man can only be held to account for what he has done" and "not for what he is, and there may be 'no simple correlation'" (Pitkin 1967, 90). I motsats till Pitkin har feministiska forskare visat i synnerhet intresse för förhållandet mellan deskriptiv och substantiell representation, med andra ord, frågan om ett större antal kvinnliga politiker leder till mer kvinnovänlig politik (Celis & Childs 2014; Freidenvall 2011, 70 ref. Skjeie 1992).

Ett av de kändaste studierna som har studerat förhållandet mellan deskriptiv och substantiell representation är Anne Phillips (1995) teori om *närvarons politik*. Enligt henne är den rådande "idéernas politik", där fokus ligger på representantens åsikter och övertygelser, en otillräcklig metod i representerandet av specifika samhällsgrupper, eftersom saknaden av gemensam egenskap mellan representanten och den representerade medför att representanten är oförmögen att representera alla perspektiv och intressen. Närvarons politik medför därmed ett rättvisare representationssystem, eftersom större uppmärksamhet för egenskaper kan enligt Phillips förändra politikens innehåll. Med förändring av politikens innehåll, avses att kvinnors politiska deltagande tillbringar nya värden, erfarenhet och expertis. (Phillips 1995 6-7, 24-25, 176).

Studier gällande kvinnors politiska representation har i stort sett avgränsats till studier om kvinnliga riksdagsledamöter, och kvinnofrågor eller -intressen har ofta studerats utifrån deras motioner. I Norden har feministiska forskare traditionellt visat i synnerhet intresse för kvinnors deskriptiva representation. Till exempel danska Drude Dahlerup (1988) har publicerat teorin om den kritiska massan, som hävdar att det krävs en viss andel kvinnor (ofta 30 procent) före kvinnors intressen tas med i det politiska beslutsfattandet; och i Norge har Hege Skjeie (1992) studerat kvinnoparlamentarikers politiska intressen.

I Finland har Anne Holli (2006; 2011) studerat kvinnors deskriptiva representation i studier som granskar betydelsen av könskvoter. I lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män har man stadgat, att: "i statliga kommittéer, delegationer och andra motsvarande statliga organ samt i kommunala organ och organ för kommunal samverkan, med undantag för kommunfullmäktige, skall kvinnor och män vara representerade till minst 40 procent vardera, om inte särskilda skäl talar för något annat" (232/2005). I synnerhet högerinriktade partier och i dem både kvinnor och män förhöll sig varsamma för lagen om könskvoter (Holli 2006, 171, 176). Efter lagets ikraftträdande år 1996 har kvinnors deskriptiva representation i kommunala beslutfattande organ ökat från 24 procent till över 40 procent. Därtill har det medfört ett ökande av kvinnors antal i andra kommittéer som inte tidigare har betraktats tillhöra kvinnointressen. Till exempel i kommittéer gällande teknik, ekonomisk utveckling och agrikultur har kvinnors antal ökat med över hälften. (Holli 2011, 147-148).

Men vad avses egentligen med kvinnointressen eller -frågor? Nedan diskuteras mer närmare om kvinnointressen, för att sedan presentera politiska partiers kvinnoförbund och deras intressen.

3.1 Jämställdhetspolitik och kvinnofrågor

Kvinnoforskningen har forskat och förklarat orsaker till kvinnans underordnade ställning samt presenterat kvinnofrågor som syftar till jämställdhet mellan könen. I Finland använder man ofta begreppen jämställdhetspolitik och kvinnopolitik synonymt (Borchorst 1999, 153).

Jämställdhetspolitiken eftersträvar att uppnå jämställdhet i praktisk politik (Kuusipalo 2002, 210), och därmed kan man förstå det som "(...) handlingars helhet, som man använder i förverkligandet av eller eftersträvandet av jämställdhetens ideala tillstånd" (Holli 2002, 20 *egen övers.*). Därtill säger Holli, att uppfattningen om jämställdhet reflekterar direkt på hur jämställdhetspolitikens handlingar formas. Till exempel då den dominerande uppfattningen betonar "lika möjligheter" präglas jämställdhetspolitiken av könsneutral lagstiftning. Däremot ifall den dominerande uppfattningen är "lika resultat", går jämställdhetspolitiken ett steg längre och präglas av mer interventionell politik. Exempel på jämställdhetspolitik som syftar till lika resultat är moderskaps- och föräldraledighetsreformen, dagvårdsreformen samt ibruktagandet av könskvoter och andra positiva särbehandlingar. (ibid. 21).

Innehållet av kvinnofrågor kan enligt Kuusipalo (1989, 100) innebära alla samhällslivets områden, men det väsentliga är, att den representerar kvinnors krav som ”i det patriarkala systemet antingen tystas ner, eller marginaliseras till så kallade specialfrågor” (*egen övers.*). Förenklat kan man alltså definiera jämställdhetspolitiken beröra politik som behandlar förhållandet mellan könen. Problemet är dock, att i stort sett all politik berör antingen indirekt eller direkt förhållandet mellan könen. Enligt Anette Borchorst (1999, 151) kan man avgränsa jämställdhetspolitiken att omfatta åtgärder, som syftar explicit till jämställdhet mellan kvinnor och män. En alternativ avgränsning är att inkludera enbart de politikområden som presenteras i jämställdhetslagen. Problemet med den sistnämnda avgränsningen är dock, att den förbigår nya jämställdhetsfrågor.

Jämställdheten i Finland har definierats som en samhällelig fråga jämfört med till exempel angloamerikanska länder där jämställdheten har berört främst frågan om kvinnors och andra svaga samhällsgruppers ställning och rättigheter. Nämligen den finländska jämställdheten har allmänt förklarats utifrån den *kvinnovänliga välfärdsstaten*, där socialpolitiken, universella förmåner, socialservice och individbeskattning har minskat kvinnors beroende av män (Kantola et al. 2012, 14 ref. Anttonen et al 1994). I början koncentrerade jämställdhets- och socialpolitiken främst på åtgärder som lättade kombinerandet av föräldraskap och förvärvsarbete. Viljan var att få kvinnor med i arbetsmarknaden och som följd grundades offentliga tjänster, som å sin sida producerade kvinnodominerade omvårdnadsyrken och arbetsplatser. Så anknöt sig ”kvinnovänligheten” till kvinnors sysselsättning och samhällets funktionalitet. (Kantola et al. 2012, 14-15).

I studerandet av jämställdhetsfrågor bör man dock hålla i minnet, att begreppet ”jämställdhet” är varken endimensionell eller oföränderlig, utan i stället utvecklas det med tiden. Som nämndes ovan, betraktades tidigare jämställdhet mellan könen som en del av välfärdsstatens politik och definierades via socialpolitiska målsättningar. Kraven riktades på upphävandet av samhällets ojämslida strukturer, det vill säga, jämställdhetspolitikens dominerande uppfattning var lika resultat. Däremot har 2000-talet präglats av nyliberalism, som betonar individens rättigheter, möjligheternas jämställdhet samt avskaffandet av diskriminering. (Kantola et al. 2012, 10-11, 13-14). Utvecklingen har bland annat medfört att jämställdhetskrav argumenteras utifrån dess inverkan på ekonomin och effektiviteten (ibid. 2012, 19 ref. Kantola & Saari 2012).

Traditionellt har alltså kvinnopolitiker presenterat diverse krav som syftar på att öka kvinnors rättigheter. Feministiska forskare har i sina studier studerat kvinnopolitikens jämställdhetskrav men visat intresse för även andra kvinnofrågor. Norska Hege Skjeie (1992) har i sin studie från början av

1990-talet granskat skillnader mellan kvinnors och mäns politiska intressen, samt studerat hur kvinnor har format politikens innehåll inom partierna. Utöver jämställdhetspolitik, har norska riksdagsledamöter betraktat som kvinnointressen social- och välfärdspolitik, miljö, nedrustningspolitik samt utbildningspolitik. Däremot betraktades som männens typiska intressen ekonomi- och industripolitik, energi, transport, utrikesärenden samt säkerhetsfrågor. (Skjeie 1992, 108).

Liknande könsuppdelning finner man än idag. Nämligen granskandet av könens fördelning i riksdagens utskott i Finland visar, att största delen av stora utskottet, social- och hälsovårdsutskottet samt kulturutskottet består av kvinnliga medlemmar. Däremot präglas finans-, ekonomi- och förvaltningsutskottet, samt jord- och skogsbruksutskottet av en manlig majoritet. (Statistikcentralen 2016).

Därtill att man har studerat allmänna politikområden som kvinnor har visat intresse för, har man studerat *specifika kvinnofrågor* inom politiken. Chowdhury et al. (1994) har observerat fyra särskilda teman som kvinnor har visat speciellt intresse för i politiken:

- 1) Våld, trygghet och säkerhet
- 2) Reproduktiva rättigheter, abort, moderns och barnens hälsa
- 3) Jämställdhetsstrategier (bland annat kvinnans rätt till utbildning och förvärvsarbete)
- 4) Politik och lagstiftning (bland annat rätten till politisk representation och omformning av existerande system och processer).

Tidigare har frågor kring våld och reproduktiva rättigheter betraktats tillhöra det privata livet. Kravet för politisering av det privata har sitt ursprung i 1960- och 1970-talets kvinnorörelse, som riktade uppmärksamhet på könens orättvisa fördelning i hemmet och samhället. Kvinnorörelsen avsåg att den orättvisa fördelningen medförde en dubbelbörda för kvinnan, då hon utöver sitt lönearbete var även tvungen att bära det primära ansvaret över familjen och hushållet, och följaktligen hindrade kvinnan att delta i politiken i motsvarande mån som männen. (Arneil 1999, 75-76; Freidenvall & Sawyer 2013, 106; Phillips 1991, 95-97).

Begreppet *privat* är dock problematisk och orsakar lätt oklarheter i fråga om dess innebörd. Med det privata avses alltså det civila samhället, som till skillnad från det offentliga, inte styrs av statens offentliga makt. Därtill förekommer *det personliga livet*, som även det tillhör det privata. (Squires

1999, 25). Gränsdragningen mellan det civila samhället och det personliga livet har orsakat debatt, till exempel i fråga om kvinnans rätt till abort (Phillips 1991, 106-111).

Därtill att gränsdragningen mellan det civila samhället och det personliga livet har orsakat konflikter, har det likaså uppstått konflikter om hur det privata bör tas med i politiken. Nämligen den radikala vingen kräver strukturella åtgärder, medan liberala vingen talar för legislativa förändringar och för kvinnovänlig politik. (Arneil 1999, 164, Freidenvall & Sawyer 2013, 265-266).

I Finland och övriga Norden har jämställdhetspolitiken lyckats få med privata frågor i politiken, men enligt Julkunen (2010, 180) har man dock misslyckat i politiserandet av frågor som främst berör själva könsmaktsordningen. 2000-talets jämställdhetsfrågor har enligt Holli (2002, 26-27) berört i synnerhet arbetsmarknadens segregation och frågor kring våld som sker i nära förhållanden, prostitution och kvinnohandel. Under senaste åren har dock även nya frågor som till exempel berör invandrarnas ställning och sexuella minoriteters rättigheter förknippats med jämställdhetsfrågor. Detta å sin sida har medfört nya utmaningar i granskningen och utvidgandet av jämställdhetspolitikens fält (ibid. 29). Större uppmärksamhet för etniska, sexuella och andra minoriteters rättigheter har medfört ett flertal studier om intersektionalism. Till exempel Krook och Nugent (se närmare 2016) har studerat kvinnors och etniska minoriteters representation i det brittiska arbetarpartiet.

3.2 Partipreferensens inverkan på jämställdhetsfrågor

I Skjeies (1992) intervju med regeringsmedlemmar och riksdagsledamöter, var ytterligare ett intresseväckande forskningsresultat, att även om kvinnor delar gemensamma intressen, hade partipreferensen en anmärkningsbar inverkan på *hur* frågorna borde lösas. Till exempel talade högerinriktade partier för hemmamammors fördelar, medan vänsterpartier talade för politiska handlingar som stöder kvinnors yrkeskarriär. (Skjeie 48-49, 108-109, 111-112).

En debatt där man har kunnat särskilja hur partier i Finland betraktar jämställdhet från olika aspekter är diskussionen om kvinnors rätt att delta i militärtjänsten. Enligt Holli (1999, 226) representerade förespråkarnas könsideologi av patriarkal liberalism, medan motståndarna för kvinnlig militärtjänst representerade element ur både patriarkal och matriarkal liberalism. Därmed debatten som utspelade mellan åren 1994-1995 präglades av att både förespråkarna och

motståndarna utgick från den liberalistiska likhetsideologin, men dock hade de olika normativa utgångspunkter (ibid.).

Motståndarnas element av både patriarkal och matriarkal liberalism betydde att man borde välja antingen obligatorisk eller frivillig militärtjänst för bägge könen, men oftare avsåg de att den frivilliga militärtjänsten vore ett bättre alternativ. Därmed definierade motståndarna begreppet ”jämställdhet” på ett nytt sätt, i och med att de avsåg att jämställdhet skulle betyda samma valmöjligheter för både kvinnor och män. Med argumentet för frivillig militärtjänst syftade motståndarna att visa hur reformen av kvinnors frivilliga militärtjänst skulle medföra ojämställdhet för männen, eftersom militärtjänsten skulle fortsättningsvis vara obligatorisk för dem. Reformens motståndare tillhörde Vänsterförbundet, de Gröna samt till en del av Socialdemokrater. Däremot representerade reformens förespråkare högern och centern. Förespråkarna för kvinnors militärtjänst argumenterade utifrån aspekten om ökad jämställdhet mellan könen. Enligt dem skulle reformen medföra avskaffandet av tjänsteförbud och följaktligen skulle ge kvinnor nya möjligheter i valet av yrke. Därmed konkluderar Holli, att innebörden av ”jämställdhet” präglades i debatterna av olika aspekter beroende på ändamålet och vem som använde det som argument. (Holli 1999, 225-227).

Holli (1991) har även granskat kvinnofrågors ideologiska intresseskillnader genom att studera partiprogram. Studien som omfattade tidsperioden 1880-1964, visar hur ideologin formar perspektivet om kvinnors samhälleliga ställning. Från och med 1930-talet kunde man i synnerhet särskilja avvikande aspekter mellan partierna i vänstern och högern. Vänsterpartierna riktade uppmärksamhet på arbetarkvinnan, och krävde förbättrandet av deras arbetsmarknadsställning samt talade för samhällets tjänster som skulle lätta hushållsarbetet. Högern å sin sida talade för kvinnans familjeroll, och avsåg att vänsterns betoning på den arbetande kvinnans rättigheter medförde splittrandet av familj och hem. Som motsats till vänstern talade då högern för husmoderns- och moderns ideal och som största problem betraktades bevarandet av familjens och hemmets harmoni och oföränderlighet. Även om medelklassens ideal fick till viss mån anhängare bland arbetarklassen, hade enbart de med bättre inkomster möjlighet att förverkliga det. Följaktligen förblev högerns kvinnoideal främmande för arbetarklassens kvinnor som var tvungna att arbeta. (Holli 1991, 26-27, 30).

Partipreferensens inverkan på aspekten om kvinnans ställning lyfter fram frågan om kvinnors mångformighet och följaktligen intresseskillnader mellan olika kvinnor. Celis och Childs (2014) hänvisar till empiriska studier som påvisar, att oavsett gemensamma kvinnofrågor avviker olika

kvinnogrupper sinsemellan åt i fråga om hur diverse kvinnofrågor borde enligt dem lösas, prioriteras eller hur frågorna överhuvudtaget påverkar kvinnan. Därmed på grund av skiljaktigheter som förekommer mellan kvinnor, talar Celis och Childs (ibid. 4 ref. Celis et al. 2014) om ”myten av teorin om kvinnors gemensamma intressen” och hävdar, att teorier om kvinnors substantiella representation borde enas om det empiriska faktum, att ”då det kan förekomma universella kvinnofrågor (...) som delas av alla kvinnor, är det osannolikt att det förekommer universella kvinnointressen (innehållet i partikulära frågor)” (*egen övers.*). I stället föreslår de, att man skiljer åt kvinnofrågor (breda politikområden) från kvinnointressen (innehållet i dessa), eftersom kvinnor sinsemellan kan ha olika åsikter om hur vissa frågor påverkar kvinnor, och hur de bör lösas och prioriteras (ibid. 12).

Kritiken som riktar sig på teorin om kvinnors universella gemensamma intressen och uppfattningen om kvinnor som enhetlig grupp, uppstod från tredje vågens feminism då svarta feminismen och poststrukturalistiska genusteorin ifrågasatte tanken om kvinnor som en homogen kategori. Feministiska forskares intresse för intersektionalitet har medfört nya studier där syftet är att identifiera intresseskillnader mellan kvinnor. (Celis & Childs 2014, 3-4). I syftet att klargöra för kvinnors mångformighet och deras olika kvinnointressen, har forskare studerat kvinnofrågor mellan partier som representerar olika ideologier. Traditionellt har forskningar gällande kvinnors substantiella representation studerat kvinnor i vänstern, men efter att forskarna har lagt märke på skillnader mellan kvinnointressen på vänster-höger-skalan, har i större utsträckning studerats även kvinnors substantiella representation i högern. Detta å sin sida har medfört nya utmaningar till forskningsfältet, då konservativa kvinnors kvinnointressen inte har motsvarat feministiska kvinnointressen som vänstern har traditionellt representerat (Celis & Childs 2012).

Helena Laisi (1987) har studerat borgerliga- och arbetarkvinnosaksrörelsers perspektiv på arbetarmoderns ställning i början av 1900-talet. Forskningen visar hur intresseskillnader mellan kvinnor varierar mellan kvinnor i olika samhällsgrupper. Till exempel arbetarklassens kvinnor krävde ekonomiskt stöd från samhället, medan överklassens kvinnor avsåg att föräldrarna bör bära ekonomiskt ansvar för barnen, och inte samhället. (Laisi 1987, 137-138). Partipreferensens inverkan på jämställdhetsfrågor har tidigare även kunnat bemärkas till exempel i debatten om barnens kommunala dagvård (1973), där konflikter uppstod i synnerhet mellan kvinnor i Vänstern och Centern (Kuusipalo 1999).

Ett annorlunda perspektiv ger Anna Liisa Westmans (2000) studie om kvinnliga kommun- och stadsdirektörer, där analysen tar även i beaktande partipolitikens inverkan på kvinnors karriärmöjligheter och i själva valet till kommun- eller stadsdirektör. Socialdemokraternas parti betonade socialt och politiskt ansvar i befrämjandet av jämställdhet mellan könen, medan Samlingspartiet talade för individualism och utbildningens vikt, och i Centern, som Westman kallar för ett ”traditionellt maskulint parti” kunde man bland partiets kvinnor observera starkt motstånd för ibruktagandet av kvoter. Därmed utifrån intervjuerna kunde man finna, att högerinriktade partier betonar individualism medan partier i vänstern betraktar att stöddet av kvinnors karriär är ett kollektivt ansvar. (ibid. 304, 308-309).

Sedermåra har Johanna Kantola och Milja Saari (2014) studerat kvinnliga riksdagsledamöters feministiska och könsrättliga yrkanden under plenumet. Forskarnas fokus koncentrerade sig på tre teman: samordning av familj och förvärvsarbete, lika lönefördelning mellan könen samt våld som sker i nära förhållanden. Forskningsresultaten visar att partier både i höger och vänster avsåg att både den orättvisa lönefördelningen mellan könen samt samordning av familj och förvärvsarbete är centrala jämställdhetsfrågor. Därtill avsågs över partigränserna att våld mot kvinnor är ett märkbart jämställdhetsproblem. Överraskande nog, visade det sig att både kvinnor i vänster och höger gynnade i stället det könsneutrala begreppet ”våld som sker i nära förhållanden”. (ibid. 190, 199-200).

Utifrån Kantolas och Saaris studie kunde man dock finna oavsett ”den rådande hegemoniska jämställdhetsdiskussionen gällande kön” andra intresseskillnader inom jämställdhetsfrågorna mellan vänster- och högerpartier. För det första betraktade vänsterpartier fattigdom som jämställdhetsproblem mellan könen, och uppmärksamhet riktades bland annat på ensamförsörjare samt kvinnor i lågavlönat arbete. Däremot talade högerpartier om högutbildade kvinnors karriärstig, om förenandet av familj och karriär, samt krossandet av glastaket – riktande diskussionen till kvinnliga småföretagare och chefer. Liberala å sin sida talade om mänskliga rättigheter, multikulturalism, minoritetsrättigheter samt om internationella avtal och Finlands plikt att handla i enlighet med dem, och slutligen byggde konservativa sin jämställdhetsdiskussion på den heterosexuella kärnfamiljen och betonade vikten på omsorg och moraliska värden. (Kantola & Saari 2014, 204). Därhän visar forskningsresultaten att oavsett om kvinnor tillhör höger- eller vänsterpartier har de gemensamt intresse att öka på jämställdhet mellan könen, men dock avviker de från varandra i fråga om vad de avser specifikt vara kvinnointressen (ibid. 206 ref. Celis et al. 2014).

Karen Celis och Silvia Erzeel (2016) har studerat vilka politiska partier uppmärksammar mest kvinnofrågor, med andra ord, i vilken mån olika ideologiska partier sätter tyngd på kvinnointressen. De problematiserar dock den traditionella vänster-höger skalan i sin komparativa studie som omfattade fjorton länder. Enligt Celis och Erzeel är den traditionella vänster-höger-skalan väl förenklad i studerandet av kvinnofrågor, eftersom variationer förekommer även mellan partier som tillhör samma ideologiska block. Som lösning föreslår de att man skiljer åt partiets position på två ideologiska vänster-högerdimensioner; nämligen skillnad mellan partiets ställningstagande i socioekonomiska frågor samt skillnad mellan postmaterialistiska frågor. Studiens forskningsresultat visar, att gröna partiets representanter riktade sina diskussioner till kvinnor i större grad jämfört med studiens övriga partier. Men skillnader förekom även inom samma politiska block. Nämligen, i det högra blocket talade liberala partier aktivare för kvinnor jämfört med blockets kristna och konservativa partier. Ett ytterligare resultat var att inom vänsterblocket la gröna partiet och socialistiska partier större uppmärksamhet på feministiska frågor än blockets övriga vänsterinriktade partier. Högerblocket å sin sida uppmärksammade feministiska krav mindre jämfört med vänsterblocket, men även här förekom vissa skillnader inom blocket i och med att extremhögern var mindre feministisk jämfört med andra högerpartier. (Celis & Erzeel 2016, 576; 580-581).

Därtill, att västerländska studier har numera påvisat att kvinnor är en heterogen kategori och -grupp, har på sistone även publicerats studier som forskar kvinnointressen utanför valda församlingar. Nämligen, studier om kvinnors politiska representation har generellt studerat enbart kvinnliga riksdagsledamöter och kvinnofrågor har ofta studerats utifrån deras motioner. Problemet som då uppstår utifrån dessa studier är att de avgränsas endast till en dimension av politisk representation, eftersom de riktar sig enbart till ett forum och på en specifik grupp av aktörer. (Celis et al. 2014, 158).

I Celis, Childs, Kantolas och Krooks (2014) studie om Belgien, Finland och Storbritannien har man i stället för att enbart studera kvinnliga riksdagsledamöter tagit med även andra aktörer. Forskningsresultaten visar att även manliga lagstiftare, samt kvinnor och män utanför lagstiftande organ³ talar aktivt för kvinnors rättigheter. I alla tre länder framstod som kvinnofrågor

---

³ politiska partier, kvinnors policy organisationer, fackföreningar, arbetsgivarförbund, partiets kvinnoförbund, autonoma kvinnoförbund

löneskillnader mellan kvinnor och män. Största delen av aktörerna talade även om åtgärder mot våld, kvinnors tillträde till arbetsmarknaden samt rätten till politisk representation. Det intressanta med studien är dock, att studerandet av flera aktörer lyfte fram även jämställdhetsfrågor som inte har traditionellt avsetts tillhöra kvinnointressen. Sådana frågor behandlade bland annat media, utveckling, fattigdom, beskattning, pension, miljö, samt männens jämställdhet. I synnerhet autonoma- och partiers kvinnoförbund presenterade ett brett urval av frågor som inte traditionellt har tolkats tillhöra kvinnointressen. (Celis et al. 2014, s. 158-159, 164; 166).

Utifrån forskningsresultatet konkluderar Celis et al. (2014, 166, 171), att inkludering av flera aktörer i studier om kvinnors politiska representation hjälper att finna skillnader mellan kvinnor och deras intressen. Till följande presenteras pro gradu-uppsatsens studieobjekt, nämligen, politiska partiers kvinnoförbund.

3.3 Politiska partiers kvinnoförbund

Generellt har kvinnoforskare studerat autonoma kvinnosaksrörelser medan studier om partiers kvinnoförbund har blivit ringa uppmärksammade. Bland annat Solveig Bergman (2002) har studerat tyska och finska kvinnosaksrörelser som agerar utanför politiska partier, och Riitta Jallinoja (1983) presenterar i sin studie utvecklingen av den finländska kvinnosaksrörelsen. Gemensamt för bägge kvinnoforskare är, att båda uppmärksammar den finska kvinnosaksrörelsens nära förhållande och samarbete med etablerade kanaler såsom politiska partier. Till exempel säger Bergman (2002, 240), att en eventuell orsak till att i Finland har uppstått sent nya kvinnosaksrörelser beror på de relativt starka och självständiga kvinnoförbund som medverkar inom politiska partier. Karaktäriserande för Finland är även att många feministiska aktivister har beslutat att medverka både inom autonoma kvinnosaksrörelser och i politiska partier (ibid. 241).

En central uppgift hos politiska partier kan avses vara att utöver valet av beslutsfattare och att bilda regering och delta i beslutsfattandet, har partiet som uppgift att representera åsikter och att med hjälp av ideologin skapa och bevara kollektiva identiteter (Mickelsson 2015, 136 ref. bland annat Panebianco 1988, Duverger 1967). Med tanke på partiets uppgifter kan de avses ha en väsentlig roll i representerandet av kvinnointressen och genuspolitik, men utan kvinnors deltagande i partiverksamheten har partier tenderat att overse den könsmässiga naturen inom olika politikområden (Kittilson 2013, 536).

Traditionellt har partier rekryterat kvinnor med i partiverksamheten via partiets kvinnoförbund (Kittilson 2013, 540). Partiets kvinnoförbund är partiets interna intressegrupp, vars främsta uppgift är att organisera och representera kvinnointressen (Kittilson 2006, 45). Kvinnoförbunden avviker från kvinnosaksrörelsen i och med att den representerar enbart *vissa* specifika kvinnogrupper, som verkar i enlighet med politiska partiets principer (Jallinoja 1983, 13-16).

Existensen av politiska partiets kvinnoförbund är inte runt om i världen sedvanliga. Childs och Kittilsons (2016) studie visar, att nästintill hälften av 106 partier som medverkar i 17 europeiska länder har ett eget kvinnoförbund. I synnerhet bland de ”gamla” partierna förekommer kvinnoförbund, medan i nya partier och populistiska partier är de mer sällsynta. I Finland har politiska partiets kvinnoförbund haft en stadig ställning. Kvinnorörelsens utveckling i Finland avviker från flesta andra västeuropeiska länder i och med att den redan i början strävade efter att få kvinnor med i partisystemet (Kittilson 2006, 108). Tanken var att med hjälp av partipolitik kunde partiets kvinnor tala även för kvinnors rättigheter (Jallinoja 1983, 100).

Partiets kvinnoförbund har grundats redan i början av 1900-talet, dvs. före kvinnors rösträtt. Helsingfors arbetarförbundets kvinnoavdelning grundades år 1898, och var därmed Finlands första politiska partiets kvinnoförbund. Arbetarkvinnoförbundet, som omfattade hela landet, grundades år 1900, och år 1919 fick Samlingspartiet sitt kvinnoförbund. Centerns kvinnoförbund Maalaisliiton Naiset grundades först år 1946. En förklaring till att Agrarförbundet fick så sent sitt kvinnoförbund, har betraktats bero på landsbygdens uppfattning om kvinnans ställning och antagandet att kvinnans primära ansvar var att sköta om familjen. (Jallinoja 1983, s. 101-102).

Dahlerup och Gulli (1983, 34) påpekar, att partier har alltid förhållit sig skeptiska till olika grupperingar inom partiet, och därmed har partierna tolererat kvinnoförbunden enbart då det har medfört nya medlemmar till partiet. Kvinnoförbundens uppgifter har varierat med åren. I början skötte kvinnor främst tidstypiska kvinnoysslor i partiarbetet (Sundberg 1996, 112), och enligt Mickelsson (2015, 187) bestod verksamheten ännu under 1960- och 1970-talen till stor del av den mansdominerande partiorganisationens stödande. År 1967 sa Raili Ruusala (1967, 2), att man bör utgå från tanken att kvinnoförbundet som står för partiets ideologi är först och främst ett hjälporgan, men vid sidan om det kan förbundet även handla som förtryckare ifall förhållandet till partiet och omständigheterna tillåter det.

Partiernas kvinnoförbund har dock haft en viktig roll i lockandet av kvinnor i partiverksamhet. I början var kvinnoförbundens primära uppgift att få kvinnor att rösta i val (Sundberg 1995, 85-86). Därtill har kvinnoförbunden gett politisk utbildning, ordnat valkampanjer och försäkrat att partiet ställer upp även kvinnokandidater samt talar för kvinnors rättigheter (Jallinoja 1983, 99-100; Kuusipalo 1999, 58).

Politiska partiers kvinnoförbund har därmed motsvarat feministiska tanken om, att kvinnor och kvinnligt representerar något specifikt och underordnat (Eduards 2002, 64). Kvinnors separata organisering inom partiet har dock väckt debatt och nyttan av kvinnoförbund har senare ifrågasatts. Enligt Dahlerup och Gulli (1983, 36) är debatten om kvinnors organisering i egna separata kvinnoförbund inte enbart organisatorisk, utan frågan är om konflikter mellan kvinnors och mäns intressen. Därmed avser de, att alltefter kvinnors ställning i arbetslivet och familjen närmar sig med männens, kommer kvinnoförbundens funktion som lockandet av kvinnor i partiverksamheten missta sin betydelse.

Generellt kan man säga, att debatten om kvinnors deltagande i egna kvinnoförbund inom partiet präglas av två motsatta aspekter. Ena sidan avser att inom partiverksamheten bör kvinnor delta likvärdigt med männen, medan andra talar för kvinnors positiva särbehandling, såsom deras verkande inom egna kvinnoförbund. (Dahlerup & Gulli 1983).

Förespråkare för politiska partiers kvinnoförbund hävdar att förbunden främjar kvinnors deskriptiva och substantiella politiska representation (Kittilson 2013, 540). Freidenvall (2013, 98) hävdar att i Sverige har politiska partiers kvinnoförbund haft tillsammans med den autonoma kvinnorörelsen en märkbar inverkan på kvinnors höga politiska representation i Sverige. Liknande slutsatser ger även Kuusipalo (1999, 58), som hävdar att i Finland var partiets kvinnoförbund länge nästan en nödvändig språngbräda för kvinnor som strävade plats i riksdagen och regeringen.

Ytterligare har förespråkare för politiska partiers kvinnoförbund ansett att kvinnor bör först lära sig politiskt deltagande i egna grupper, för att sedan kunna upplösa samhällets mansdominans. (Phillips 1991, 98). Därtill kan tröskeln vara lägre att ansluta sig till partiets kvinnoförbund jämfört med ett direkt medlemskap i partiet, eftersom verksamheten riktar sig till ”målgruppens speciella behov och problem” (Sundberg 1996, 79).

Kritiker å sin sida avser att partiets egna kvinnoförbund isolerar och marginaliserar kvinnorna inom partiet, och håller dem borta från den verkliga makten (Kittilson 2006, 45). Man har till och med talat om kvinnors ”ghettoisering” i partiet, med vilket avses kvinnors uteslutning från det centrala beslutsfattandet (Kittilson 2011, 70). Enligt Lovenduski (1993, 9) borde kvinnorna i stället vara aktiva både inom kvinnoförbundet och i partiets andra beslutsfattande organ.

Även själva namnet ”kvinnoförbund” har blivit mål för kritik, eftersom den utmanar ”demokratiska principer om könsneutralitet” (Eduards 2002, 78), det vill säga, tenderar att samtidigt sexualisera kvinnors politik och normalisera männens politik (Kuusipalo 2011, 73). Därutöver har kritiserats själva partibundenheten, som har avsetts ha en negativ inverkan i drivandet av kvinnors rättigheter (Jallinoja 1983, 104).

Slutligen har man hävdats, att även om kvinnoförbunden har haft tidigare en väsentlig roll i förbättrandet av kvinnors politiska representation, har de inte numera varken en avgörande roll i kvinnors rekrytering i partiets verksamhet eller i försäkrandet av kvinnors politiska representation (Kuusipalo 2011, 73). Frågan om att varför i Finland överhuvudtaget existerar politiska partiets kvinnoförbund, har bland annat förklarats av det statliga partistödet som till viss del bör riktas direkt till partiets kvinnoverksamhet (Mickelsson 2015, 209).

Förhållandet mellan politiska partiets kvinnoförbund och kvinnors deskriptiva och substantiella representation har blivit föga uppmärksammat inom studier om kvinnors politiska representation. År 2016 har Childs och Kittilson studerat förhållandet i sin kvantitativa studie som omfattade 17 europeiska länder. Forskningsresultatet tyder på, att politiska partiets kvinnoförbund inte har direkt inverkan på antalet kvinnor i partiets ledarposter, men därtill visar forskningsresultatet, att det inte förekommer bevis på att kvinnor inom politiska partiets kvinnoförbund skulle bli marginaliserade inom partiet.

3.4 Studier om politiska partiets kvinnoförbund och deras politiska intressen

Därtill att förespråkare för politiska partiets kvinnoförbund betonar dess vikt i befrämjandet av kvinnors politiska representation, har man även lagt märke på vad kvinnoförbunden har tillbringat (kvinno)politiken. Traditionellt har partier betraktat partiets kvinnoförbund som expert inom vissa sakfrågor som i synnerhet berör familjepolitik, och studier har även påvisat att kvinnoförbunden har

agerat som påtryckare i inkluderandet av ifrågavarande teman till partiets politik (Dahlerup & Gulli 1983, 39; Ruusala 1967).

Även om Finland kan betraktas vara unik i och med att kvinnoförbunden har medverkat inom politiska partier sedan början av 1900-talet, har man i Finland publicerat endast ett fåtal studier om politiska partiers kvinnoförbund. I Finland har Raili Ruusala publicerat år 1967 en studie om mål och verksamhetsmetoder som presenteras av kvinnoförbunden i vänster mellan åren 1944-1962. Enligt Ruusala (1967, 4) var Socialdemokratiska kvinnoförbundets (*Sosialidemokraattinen Naisliitto*) principiella mål skapandet av välfärdssamhälle, som var även partiets centrala mål. Kvinnorna visade intresse för socialpolitiska frågor, såsom förbättrandet av mödrarnas samhällsliga ställning. Kvinnoförbundet eftersträvade även att rikta sin verksamhet i olika former. Bland annat grundades mödrarnas semesterverksamhet, och enligt Ruusala (1967, 85) var det ”dold ideologisk verksamhet med syftet att med opolitiska verksamhetsformer få kvinnor i kontakt med kvinnoförbundet” (*egen övers.*).

Därtill togs ofta upp frågor som berörde kvinnors arbetsmarknadsställning. Till exempel efter andra världskriget beklagade Socialdemokratiska kvinnoförbundet, att oavsett kvinnorna hade stått jämställda med männen under krigstiden, var arbetsvillkoren och lönefördelningen mellan könen orättvis. Men kvinnors politiska representation uppstod dock som kvinnoförbundets främsta mål, där i synnerhet att få en kvinnlig minister i regeringen stod högt på agendan. Ordförande Miina Sillanpääs argument för kvinnors politiska representation var att kvinnor i riksdagen är kvinnors representanter och tar med sig hemmets värld. Målet att få kvinnliga representanter medförde att kvinnoförbundets verksamhet under valen karaktäriserades främst av att vara kvinnokandidaters hjälpförening än partiets stödorganisation. Däremot frågor som Socialdemokratiska kvinnoförbundet inte visade intresse för var utrikespolitik och internationella frågor. (Ruusala 1967, 7-8, 11, 18, 83).

Senare har Jaana Kuusipalo (1999) studerat kvinnoaktiviteternas och kvinnoförbundens roll i kvinnors politiska representation. Kuusipalo (1999, 61) säger i hennes studie om kvinnopolitiker i Finland, att senast från 1930-talet delade kvinnorepresentanter i SDP, Centern och högerpartierna gemensamma intressen. Oavsett ideologiska skiljelinjer talade partiernas kvinnor gemensamt för maternalistisk politik. Typiska krav som maternalistiska politiken lyfte fram var den så kallade moderslönen och professionalisering av husmoderns uppgifter. (ibid. 62).

1960-talets nya jämställdhetsrörelse medförde identitetskris hos kvinnopolitiker. En ny tanke uppstod, som avsåg att kvinnoförbunden är i egentligen ett hinder för jämställdhet, eftersom den ”håller kvinnor i egen inhägnad” (Kuusipalo 1999, 62). Jämställdhetsrörelsen kritiserade även partiets stöd för maternalistisk politik, då den enligt rörelsen understödde könsuppdelningar. Både vänster- och högerpartier bemötte kritiken med att överge den maternalistiska politiken, och i stället lyfte de fram nya frågor, såsom barnvårdens socialisering. Centerns kvinnor tog dock avstånd till de nya kraven, och fortsatte stöda den maternalistiska politiken (Kuusipalo 1999, 63).

Jämställdhetsrörelsen hade stark inverkan på partiets kvinnoförbund, i och med att allt fler kvinnor valde att delta i politiken tillsammans med männen. Därtill började partiets manliga ledare rekrytera kvinnor till både kandidater och dela partiets ledarposter till kvinnor. Detta orsakade hos kvinnoförbunden motstridiga tankar, eftersom tidigare hade ovan nämnda uppgifter tillhört dem. (Kuusipalo 1999, 65).

Oavsett jämställdhetsrörelsens inverkan på inställningen till kvinnoförbundens verksamhet, medförde rörelsen att den offentliga dagvården samt moderskapsledigheten fick plats i politiken. Politiseringen av kvinnofrågor medförde även kvinnors större engagemang i politiken. (Kuusipalo 1999, 64).

År 1988 grundades NYTKIS – Kvinnoorganisationer i Samarbete r.f., som förenade feministiska rörelser och politiska partiets kvinnoförbund. Kuusipalo (1999, 73) säger, att kvinnor från olika partier hade nu lättare att finna gemensamma intressen, då kvinnor i större utsträckning deltog i arbetslivet och även inom samma bransch. Vid sidan om frågan om hur kvinnor kan förena familj och karriär, präglades 1990-talet även av debatten om verkställande av könskvoter (Kuusipalo 1999, 76).

NYTKIS har medfört att politiska partiets kvinnoförbund har aktivt samarbetat över partigränser. Enligt Kantola och Saari (2014, 187) har det medfört bland politiska partiets kvinnoförbund en viss konsensus inom kvinnofrågor, såsom i frågor kring kvinnors politiska representation, kvinnors rätt till lika lön och kvinnors arbetsmarknadsställning överhuvudtaget, samordning av familj och förvärvsarbete samt i våld mot kvinnor.

Därmed, även om feministiska teorin har numera ifrågasatt tanken om kvinnors gemensamma intressen, har i tiden tanken om kvinnors och mäns avvikande politiska intressen medfört

etablerandet av politiska partiers kvinnoförbund. Eftersom en rådande syn i feministiska studier riktar sig på tanken om kvinnor som en heterogen grupp, är det ytterst intressant att studera intressen som olika partiers kvinnoförbund representerar.

Syftet med den teoretiska referensramen har varit att presentera studier om kvinnointressen och i synnerhet jämställdhetsfrågor samt presentera kort ideologiska motsättningar som förekommer i samhället. I studerandet av jämställdhetsfrågor bör man dock hålla i minnet, att begreppet ”jämställdhet” är varken endimensionell eller oföränderlig. Både formell jämställdhet och reell jämställdhet har som syfte att öka på jämställdhet mellan könen, men deras jämställdhetshandlingar varierar beroende på aspekten. Detta i minnet, är det ytterst intressant att studera politiska partiers kvinnoförbund och granska hur partipreferensen avspeglar kvinnornas förhållande till jämställdhetskravens karaktär.

4 UNDERSÖKNINGENS UPPLÄGGNING

Före själva studien presenteras undersökningens forskningsstrategi, forskningsdesign och valet av metod. Därtill presenteras forskningsmaterialet. Syftet med kapitlet är att redovisa för valet av metod, och vad det innebär med tanke på uppsatsens studie och forskningsresultat.

Målet är att välja en metod som kan på bästa möjliga sätt besvara på forskningsfrågorna:

- 1) Vad består innehållet av jämställdhetsfrågor som presenteras i kvinnoförbundens målprogram?
- 2) Hur avspeglar jämställdhetsfrågornas innehåll partiets ideologi, och följaktligen beskriver kvinnors mångformighet i samhället?

I början av forskningen bör man besluta om valet av forskningsdesign, forskningsstrategier och forskningsmetod(er). Med begreppet *forskningsdesign* avses: ”en struktur som styr och vägleder dels hur man konkret använder sig av en viss metod, dels hur man analyserar de data eller den information som framkommer” (Bryman 2011, 48). En forskningsstrategi kan antingen vara kvantitativ, kvalitativ eller en kombination av dessa.

Förenklat kan man säga, att skillnaden mellan kvantitativ och kvalitativ forskning går ut på att den först nämnda forskningsstrategin betonar *kvantifiering* i insamlingen och analyseringen av data, medan kvalitativ forskning betonar vikten av *ord* (Bryman 2011, 40). Det vill säga, i det sistnämnda

består forskningsmaterialet av text, som antingen kan vara beroende eller oberoende av forskaren (Eskola & Suoranta 1998, 15).

Därmed kan materialet i kvalitativa forskningar bestå av intervjuer, observationer, frågeformulär eller andra dokument som innehåller texter (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71). Syftet med kvalitativa forskningar är att utifrån forskningsmaterialet utveckla teoretiskt hållbara perspektiv. Man kan alltså betrakta materialet som ett hjälpmedel i utvecklingen av den studerade företeelsens begreppsliga förståelse. (Eskola & Suoranta 1998, 62).

Begreppet kvalitativ forskning är dock inte entydig, som kan bemärkas i flertalet kvalitativa forskningars metodböcker som sinsemellan skiljer sig åt i hur de definierar forskningsstrategin. Till exempel i Tuomi och Sarajärvis (2009) bok utgår man från att den kvalitativa forskningens fält kan öppnas genom filosofins historia. De indelar kvalitativa forskningens traditioner till: (1) Aristotelisk tradition och förnuftig forskning, (2) Hermeneutisk tradition och människovetenskaplig forskning, (3) Fenomenologisk-hermeneutisk tradition och tolkningsmässig forskning, (4) Kritiska teorins tradition och verksamhetsforskning, (5) Amerikanska kvalitativa forskningens tradition (Qualitative research), (6) Mjuka metoder och mjuka forskningens tradition, samt (7) Forskning som baserar sig på postmodern vetenskap (se närmare Tuomi & Sarajärvi 2009, 25-59).

I föreliggande pro gradu-uppsats tillämpar jag kvalitativ forskning och till viss del komparativ eller jämförande design. Komparativ design går ut på, att man med hjälp av forskningsmetoden studerar minst två olika och kontrasterande fall. Tillämpningen av komparativ design möjliggör att man som forskare kan få större kunskap om en viss företeelse. Kritiker hävdar dock, att flerfallstudier medför att forskaren inte lägger lika stor uppmärksamhet på den specifika kontexten, utan i stället lägger större uppmärksamhet på hur de studerade fallen kan jämföras med varandra och ställas mot varandra. (Bryman 2011, 80, 82-83).

I pro gradu-uppsatsen tillämpas designen främst i syftet att observera eventuella ideologiska skiljelinjer, och följaktligen särskilja kvinnors mångformighet. Kritiken ovan undgår jag genom att först analysera jämställdhetsfrågornas karaktär och innehåll inom enskilda kvinnoförbund, och efter studerandet av den specifika kontexten jämför jag resultaten mellan olika partiers kvinnoförbund.

Därmed är valet i uppsatsen en kvalitativ undersökning, eftersom det tillämpar sig bäst i studerandet av jämställdhetsfrågornas innehåll. För att kunna besvara på forskningsfrågorna, bör man analysera

forskningsmaterialets text, och följaktligen har jag valt som metod kvalitativ innehållsanalys. Men före jag redogör närmare för den valda metoden, presenteras frågan om kvalitativa forskningars pålitlighet, och vilka aspekter som man bör ta i beaktande för att kunna presentera en så pålitlig studie som möjligt.

4.1 Kvalitativa forskningars pålitlighet och etiska lösningar

Eftersom kvalitativ forskning inte är en enhetlig forskningstradition, förekommer även ett flertal olika ställningstaganden om frågor kring mätning eller värdering av kvalitativa forskningars pålitlighet (Tuomi & Sarajärvi 2009, 134).

I kvantitativa forskningar talar man om begreppen *reliabilitet* och *validitet* som centrala kriterier i bedömningen av undersökningar. Förenklat kan man säga, att med reliabilitet avses huruvida undersökningens resultat kan upprepas om den genomförs på nytt. Däremot avses med validitet då forskaren bedömer ifall undersökningens genererade slutsatser hänger ihop eller inte.

Huvudsakligen kan man skilja åt mätningens validitet, intern validitet, extern validitet samt ekologisk validitet. (se närmare Bryman 2011, 49-51).

Vissa forskare har försökt tillämpa de ovan nämnda begreppen på den kvalitativa forskningens praxis genom att assimilera reliabilitet och validitet utan att egentligen ändra på deras definition – dock frågor som berör mätning har de lagt mindre vikt på (Bryman 2011, 351-352). Däremot andra forskare avser att begreppen reliabilitet och validitet inte går att tillämpa i kvalitativa sammanhang, eftersom de har uppstått från den kvantitativa forskningen och som begrepp besvarar i huvudsak kvantitativa forskningens behov (Tuomi & Sarajärvi 2009, 136). Till exempel Lincoln och Guba (1985, ref. av Bryman 2011, 52) föreslår, att man kunde i stället använda begreppen *tillförlitlighet* ("trustworthiness") och *äkthet* ("authenticity") i bedömningen av kvalitativa forskningar.

Jämfört med kvantitativa forskningar är bedömningen av kvalitativa forskningars tillförlitlighet till viss del utmanande, eftersom kvantitativa forskningars mätningar går inte i sig att tillämpas i kvalitativa studier. Eskola och Suoranta (1998, 211) säger, att utgångspunkten i kvalitativa forskningar är "forskarens öppna subjektivitet och dess godkännande, att forskaren är forskningens centrala instrument" (*egen övers.*). Därmed är den huvudsakliga tillförlitlighetens kriterium forskaren själv, och värderandet av tillförlitligheten berör hela forskningsprocessen (*ibid.*). En

tillförlitlig kvalitativ forskning kräver att forskaren strävar att agera så objektivt som möjligt. Med andra ord, forskaren får inte medvetet låta sina egna personliga värderingar påverka forskningens slutsatser. (Bryman 2011, 355). Även i föreliggande uppsats är syftet att agera objektivt och att ge en rättvis bild av det studerade materialet.

Tuomi och Sarajärvi (2009 ref. Finlands Akademiens forskningsetiska regler från 2008) säger, att tillförlitligheten och forskarens etiska lösningar går hand i hand. Bland annat bör forskaren handla i enlighet med forskarsamhällets principer; metoderna bör vara etiska och i enlighet med vetenskapliga forskningens kriterier; i redovisningen av resultaten bör forskaren visa transparens; andra forskarens arbeten bör respekteras; och slutligen bör forskningen ha planerats, genomförts och rapporterats så detaljerat som möjligt.

I säkerställandet att uppsatsen tillämpar god vetenskaplig praxis, har jag presenterat detaljerat studiens syfte och på samma vis kommer även att göras med resultaten av forskningen. Metoderna är i enlighet med vetenskapliga forskningens kriterier, och tidigare teorier har refererats enligt reglerna. Forskningsmaterialet är även offentligt, det vill säga, de är inte personliga dokument, och därmed kan vem som helst bekanta sig med materialet.

Till följande presenteras uppsatsens metod, och dess svagheter och styrkor.

4.2 Kvalitativ innehållsanalys

Innehållsanalys kan betraktas som en metod, där forskaren analyserar systematiskt och objektivt olika dokument. Dokument kan bestå av bland annat dagböcker, intervjuer, rapporter och artiklar, som kan antingen vara strukturerade eller ostrukturerade. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103 ref. Kyngäs & Vanhanen 1999). Innehållsanalys är därmed textanalys, som hjälper att söka textens betydelser. Syftet är att få en beskrivning av företeelsen som studeras. Därmed skiljer sig metoden från diskursanalys, vars analys går ut på att beskriva hur dessa betydelser i texten produceras. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 104).

Innehållsanalys kan antingen vara kvantitativ eller kvalitativ. Kvantitativ innehållsanalys tillämpas då man vill studera olika typer av innehållsliga kategorier som förekommer i forskningsmaterialet. Forskaren kan till exempel studera hur frekvent olika kategorier förekommer, eller studera hur stort

utrymme vissa kategorier får i tid eller rum. Däremot i kvalitativ innehållsanalys studerar man forskningsmaterialets väsentliga innehåll, genom att läsa noggrant texten och kontexten var den ingår. (Esaïasson et al. 2017, 198, 211). Tuomi och Sarajärvi (2009, 91) säger, att man kan betrakta kvalitativ innehållsanalys som både en enskild metod eller som en vid teoretisk ram, som sammanfogar olika analysenheter. Därtill kan man säga, att flesta kvalitativa forskningars analysmetoder har sin grund i innehållsanalys, ifall man betraktar innehållsanalysen som en vid teoretisk ram av analysering av det skrivna innehållet (ibid. 91).

Kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys skiljer sig därmed åt i vad som vill studeras. Kvalitativ innehållsanalys lämpar sig bäst då forskarens syfte är att studera helheten av forskningsmaterialets text, och inte summan av textens olika delar. Ett ytterligare skäl att välja kvalitativ innehållsanalys framom kvantitativ innehållsanalys är att det eftersökta innehållet i texten kan ligga dolt under ytan, och därmed kan det endast studeras genom en noggrann läsning av forskningsmaterialet. (Esaïasson et al. 2017, 211).

Med tanke på pro gradu-uppsatsens syfte, det vill säga, att granska innehållet av jämställdhetsfrågor som presenteras i kvinnoförbundens målprogram, framstår kvalitativ innehållsanalys som en lämpligare metod. För det första är begreppet ”jämställdhetsfrågor” väldigt brett, och därmed krävs en noggrann läsning av texten för att kunna iaktta frågor som berör jämställdhet. För det andra ligger inte i uppsatsens intresse att räkna frekvensen eller hur stort utrymme olika jämställdhetsfrågor har i målprogrammen, utan i stället är syftet att studera hur innebörden i olika jämställdhetsfrågor varierar mellan partiernas kvinnoförbund, och till det tillämpar textens kvalitativa analysering bäst.

Kvalitativ innehållsanalys går därmed ut på att forskaren söker med hjälp av strategin ändamålsenliga teman i materialet som analyseras (Bryman 2011, 505). Tuomi och Sarajärvi (2009, 92) presenterar en allmän ram för hur en kvalitativ forskning kan framskrida:

1. Fatta beslut om vad som intresserar i materialet
- 2a. Gå igenom materialet och markera de saker som tillhör intresset
- 2b. Allt annat lämnas bort från forskningen
- 2c. Samla in markerade sakerna samman och isär från det övriga materialet
3. Klassificera, tematisera och gruppera materialet
4. Skriv ett sammandrag

Efter att man gjort sitt beslut om vad som intresserar i materialet, bör man alltså *koda* eller *transkribera* materialet. Koderna, som kan beskrivas som inskriva anteckningar, är till hjälp i struktureringen av materialet, samt hjälper forskaren att söka och revidera textens olika delar (Tuomi och Sarajärvi 2009, 92-93 ref. Eskola & Suoranta 1996; Eskola 2001).

Ofta avser man att klassificering, gruppering och tematisering är själva analysen. Med *klassificering* avses att strukturera materialet, till exempel genom att fastslå klasser och att räkna hur många gånger varje klass framkommer i materialet. I *Gruppering* däremot grupperar man materialet i olika typer. *Tematisering* å sin sida påminner om klassificering, men betoningen ligger på vad som sagts om temat. Tematiseringen går alltså ut på, att man delar materialet i bitar och sedan grupperar det i vissa ämnesområden, som hjälper forskaren att jämföra framkomsten av vissa teman i materialet. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93).

Den främsta kritiken gällande innehållsanalys uppmärksammar risken för, att forskningar som tillämpar metoden kan förbli halvfärdiga, eftersom materialet som samlas med hjälp av innehållsanalys enbart strukturerar för slutsatserna. Därmed bör forskaren som tillämpar innehållsanalys presentera även rationella slutsatser, och inte betrakta det strukturerade materialet som själva forskningens resultat. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103). För att undgå kritiken, har studien indelats i två delar. Den första delen presenterar kategorierna som har uppstått från metoden, medan andra delen analyserar resultaten.

4.3 Kvalitativa innehållsanalysens former

Den kvalitativa innehållsanalysen består av olika analysformer. Indelningen mellan induktiv analys (från det enskilda till det allmänna) och deduktiv analys (från det allmänna till det enskilda), grundar sig på hur man tolkar forskningens slutledningens logik (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95). Ofta har kvantitativ forskning ett deduktivt angreppssätt, i och med att forskaren utifrån existerande teorier, härleder eller deducerar hypoteser som sedan underkastas en empirisk granskning. Kvalitativa forskningar å sin sida tillämpar oftast induktiv analys, med vilket avses att teorin är resultatet av en forskningsinsats. (Bryman 2011, 26, 28, 40).

Tuomi och Sarajärvi (2009, 95) kritiserar tudelningen, eftersom en ny teori inte kan enligt dem uppstå enbart utifrån observationer. Därtill säger de, att tudelningen tar inte alls i beaktande en

tredje form av slutledningens logik, nämligen *abduktiv analys*. I abduktiv analys är teoribildningen möjlig, då slutledningens logik styrs av en viss ledtråd. (ibid.).

I stället för indelningen i induktiv och deduktiv analys, förespråkar Tuomi och Sarajärvi (2009, 95) Eskolas (2001; 2007) indelning i materialbaserad, teoribunden, och teoristyrande analys. Analysformerna skiljer sig åt i fråga om teorins inverkan på insamlingen av materialet, i analysen samt i rapporteringen (ibid. 98).

I *materialbaserad analys* (induktiv analys) väljer man analysenheterna från materialet i enlighet med forskningens syfte. Därmed är inte analysenheterna valda i förväg, däri syftet är att skapa en teoretisk helhet utifrån forskningsmaterialet. På grund av att analysen är materialbaserad, bör därmed varken tidigare observationer, teorier eller kunskaper om forskningens företeelser ha någon verkan på analysens förverkligande eller dess resultat. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95).

Materialbaserad analys kan kritiseras av att det inte finns rena objektiva observationer. Frågan är ifall forskaren kan göra sin analys i enlighet med uppgiftslämnarens villkor, och inte enligt egna fördomar. (Tuomi och Sarajärvi 2009, 96).

Enligt Tuomi och Sarajävi (2009, 96), kan problemen med materialbaserade forskningar undgåas med hjälp av *teoribunden-* eller *teoristyrande analys* (abduktiv analys). I denna form av analys förekommer teoretiska anknytningar, men analysen grundar sig inte direkt på en teori. I likhet med materialbaserad analys, väljs analysenheterna från materialet, men skillnaden är, att tidigare kunskap styr och hjälper i analysen. Utifrån analysen kan man då särskilja tidigare teoriers inverkan, men betydelsen av den tidigare kunskapen är inte teoritestande, utan i stället syftar den till att öppna nya tankesätt. (ibid. 96-97).

Däremot den traditionella *teoribaserade analysen* (deduktiv analys) stöder sig på en viss befintlig teori, som sedan styr analyseringen av materialet. Den forskade företeelsen definieras och kategoriseras därmed utifrån tidigare kunskap, och oftast är forskarens syfte att testa tidigare teorier i en ny kontext. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 97-98).

Sammanfattningsvis kan sägas, att i materialbaserad och teoristyrd analys har forskaren friheter i fråga om att bilda begrepp av företeelsen, medan i teoribaserad analys är det tidigare teorier, som dikterar hur företeelsens begrepp bildas (Tuomi & Sarajärvi 2009, 98).

Med tanke på pro gradu-uppsatsens syfte och material, tillämpas i studien analysformen ”teoristyrd innehållsanalys”. Analysenheterna väljs från forskningsmaterialet, men tidigare kunskap om ämnet styr och hjälper i analysen av jämförbarhetsfrågorna. Därhän förekommer i analysen teoretiska anknytningar, men den grundar sig inte direkt på en teori.

4.4 Teoristyrd innehållsanalys

Med hjälp av kvalitativ innehållsanalys kan alltså forskaren utifrån forskningsmaterialet skapa en begreppslig och tydlig beskrivning av företeelsen. Därmed har valet av forskningsmaterial en väsentlig roll, i och med att forskningsmaterialet bör beskriva företeelsen som studeras. (Tuomi & Sarajarvi 2009, 108).

Då forskaren bearbetar kvalitativt forskningsmaterial, bör forskaren analysera i forskningsprocessens varje skede (Tuomi & Sarajarvi 2009, 108 ref. Härmäläinen 1987; Strauss & Corbin 1990, 1998; Atkinson et al. 2000). Före forskaren börjar med analysen, bör han eller hon välja en *analysenhet*, som kan till exempel vara ett ord eller en mening, beroende på materialet som undersöks (Tuomi & Sarajarvi 2009, 110).

Enligt Miles och Huberman (1994, ref. av Tuomi & Sarajarvi 2009, 108) kan materialbaserad analys beskrivas som en process, som består av följande faser:

1. Reducering av materialet
2. Gruppering av materialet
3. Abstrahering

Den första fasen går ut på att man *reducerar* forskningsmaterialet så, att man lämnar bort allt som är oväsentligt med tanke på forskningens syfte. Tuomi och Sarajarvi (2009, 109) säger, att reducering kan antingen bestå av att man sammandrar informationen eller alternativt delar man upp texten i olika delar. I en sådan reducering transkriberar man eller kodar väsentliga uttryck som är ändamålsenliga för forskningen. (Tuomi & Sarajarvi 2009, 109).

Efter att man reducerat forskningsmaterialet, bör man läsa noggrant igenom de ursprungliga uttrycken som är kodade, och söka lämpliga begrepp som beskriver likheter och skillnader mellan

dem. Det vill säga, man *grupperar* eller *kategoriserar* liknande begrepp till egna klasser, som sedan kan ses som preliminära beskrivningar om forskningens företeelse. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 110, ref. Hämäläinen 1987; Dey 1993; Cavanagh 1997).

Grupperingen fortsätter med att kategorisera de förenklade uttrycken till *underkategorier*.

Grupperingen av underkategorier beskrivs som *övretegel*, och grupperingen av övretegel beskrivs som *huvudtegel*. Till sist beskrivs övretegelers gruppering till huvudgrupper som *förenande tegel*. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 110).

Den teoristyrda innehållsanalysen framskrider som materialbaserad analys, men skillnaden uppstår i den tredje fasen, *abstraheringen*, i fråga om hur det empiriska materialet sammanfogas med teoretiska begrepp. I teoristyrd innehållsanalys tar man teoretiska begrepp som färdiga företeelser. Det vill säga, underkategorierna skapas från materialet, men analysens övretegel tas från redan kända teorier. Däremot i materialbaserad analys skapar man teoretiska begrepp från forskningsmaterialet. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 117).

Till följande presenteras forskningsmaterialet, för att sedan beskriva faserna i analysen och slutligen själva analysen av materialet.

4.5 Presentation av materialet och avgränsning

4.5.1 Presentation av materialet

Studerandet av partiprogram ger intressant information över partiets intressen, syften och värden som det står för under vissa tidsperioder. I Finland har bland annat Olavi Borg (1965) och senare Rauli Mickelsson (2015) studerat partiers och partiprogrammens utveckling bland finländska politiska partier. Däremot studier som enbart studerar målprogrammets innehåll i finländska politiska partiers kvinnoförbund har lyst med sin frånvaro.

Man kan alltså säga, att målprogrammen beskriver partiets (eller här kvinnoförbundets) grundkaraktär (Rantala 1982, 55-56). Eftersom man kan utifrån målprogrammen läsa medlemmars intressen, åsikter och attityder samt centrala värden som de står för, är det ytterst intressant att välja

kvinnoförbundens målprogram som forskningsmaterial. Nämligen syftet med studien är, att få större kunskap om jämställdhetsfrågors innehåll hos olika kvinnoförbund och följaktligen klargöra för kvinnors mångformighet i samhället.

Givetvis kunde man välja även andra forskningsmaterial för att besvara på forskningsfrågorna. Till exempel med intervjuer kunde man studera kvinnoförbundets intressen och värden. Men på grund av att målprogrammen hos politiska partiers kvinnoförbund har blivit ringa uppmärksammade inom kvinnoforskningen, avser jag det som givande att välja det som forskningsmaterial. Kritiker har hävdade, att partiprogrammen är ointressanta, betydelselösa och sinsemellan likadana (Aarnio 1998, 24 ref. Palonen 1992, 370). Eeva Aarnio (1998, 127) säger, att målprogrammets utarbetande eftersträvar hela partifolkets uppmärksamhet, förpliktelse och även deltagande. Eftersom målprogrammen har producerats kollektivt inom kvinnoförbundet (Aarnio 1998), avser jag, att studerandet av kvinnoförbundens målprogram är givande med tanke på studiens forskningsfrågor. Med hjälp av målprogrammen kan partiet profilera sig och betona dess säregenhet samt presentera dess ideologiska linje (Aarnio 1998, 62). Därmed kan studerandet av målprogrammets innehåll förklara hurdana slags frågor har kvinnorna betraktat tillsammans som väsentliga. På grund av att målprogrammen förnyas inom vissa tidsperioder, kan det även förklara inverkan av tidens ideologi på frågornas innehåll.

Jag har valt att studera kvinnoförbundens målprogram som var gällande år 2017. Den goda sidan i studerandet av aktuella inhemska målprogram är att man lättast förstår innebörden av dokument då tidsmässiga, sociala och kulturella avståndet är litet (Esaiasson et al. 2017, 227). Ett alternativt sätt skulle vara en longitudinell studie eller en jämförande studie mellan målprogram som har presenterats under till exempel två olika tidsperioder. Att granska jämställdhetsfrågornas utveckling under olika tidsperioder skulle utan tvivel ge djupgående information om hur frågornas innehåll omformas med tidens ideologi. Med tanke på ändamålet i föreliggande uppsats, avser jag dock att även studerandet av enbart målprogram som var gällande år 2017 kan ge ypperlig information om jämställdhetsfrågors innehåll och ideologiers inverkan på dem.

Studien omfattar fem politiska partiers kvinnoförbund. SDP, Samlingspartiet, och Centern tillhör de så kallade ”gamla partierna” som har grundats i början av 1900-talet. Det Gröna förbundet grundades år 1987 (registrerades till ett parti år 1988), och Sannfinländarna grundades år 1995. Traditionellt har partierna representerat olika ideologier och talat för olika samhällsgrupper. Partiernas val kan därmed ge givande information om hur partipreferensen eventuellt formar

innehållet av jämställdhetsfrågor, och följaktligen förklarar skillnader mellan kvinnointressen i olika partiers kvinnoförbund.

Målprogrammets omfattning varierar mellan partiers kvinnoförbund. Målprogrammet i kvinnoförbundet i Socialdemokraterna, *Naisten Aika* 2018-2021 (Kvinnans Tid, herefter SDKM), omfattar 19 sidor. Målprogrammet som presenteras av Samlingspartiets kvinnor heter *Mahdollisuuksien maailma 2018-2019* (Möjligheternas värld, herefter SKM), och består av 13 sidor. Centerns kvinnoförbund har ett målprogram på sju sidor, och heter *Keskustanaisten periaatteellinen toimintasuunnitelma 2015-2017* (Centerns kvinnors principiella verksamhetsplan 2015-2017, herefter CKM). Gröna kvinnors målprogram *Poliittinen ohjelma 2015-2018* (Politiska program, herefter GKM) omfattar 14 sidor. Målprogrammet hos Sannfinländarnas kvinnor heter *Suomi, isänmaa, kotimaa* (Finland, fosterland, hemland, herefter SFKM). Programmet omfattar en A4:s sida.

Eftersom målprogrammen är arkivmaterial, påverkar inte forskningsmaterialet av mina egna värderingar och uppfattningar. Studerandet av arkivmaterial är till stor fördel, i och med att de är av icke-reaktivt slag, och därmed kan man "(...) bortse från reaktiva effekter som en begränsning av validiteten hos dessa data, eftersom de inte skapats i något specifikt forskningssyfte" (Bryman 2011, 489).

4.5.2 Avgränsning

I föregående kapitel argumenterades avgränsningen av forskningsmaterialet till att omfatta enbart målprogram som var gällande år 2017. Därtill har studieobjekten avgränsats till att omfatta fem politiska partiers kvinnoförbund. Valet av kvinnoförbunden i SDP, Samlingspartiet, Centern, de Gröna och Sannfinländarna grundar sig på tanken om att de kan förklara eventuella skillnader mellan partipreferenser och jämställdhetsfrågor. Givetvis skulle inkludandet av fler partiers kvinnoförbund ge större information om variationer mellan partipreferenser och jämställdhetsfrågor, men på grund av att de ovan nämnda partierna har traditionellt placerat sig på olika håll på vänster-höger-axeln, kan även de förklara eventuella skillnader i jämställdhetsfrågors karaktär.

Allmänt karakteriserar kvalitativa forskningar av ett begränsat antal fall, där syftet är att studera fallen så grundligt som möjligt. Därmed är inte mängden det väsentligaste för att nå bästa möjliga forskningsresultat, utan fokus ligger på *kvaliteten*. (Eskola & Suoranta 1998, 18). I likhet med kvalitativa undersökningar i allmänhet, är det empiriska materialet i föreliggande pro gradu-uppsats relativt liten till sin mängd. Valet av och en lyckad tillämpning av metoden är väsentligt för att få pålitliga och givande forskningsresultat, och därmed även om materialet är begränsat, avser jag att man kan med hjälp av kvalitativ innehållsanalys få svar på forskningsfrågorna.

Politiska partiers kvinnoförbund kan ses som representant för kvinnointressen. Som ovan diskuterades, har ett tema inom feministisk teori behandlat för- och nackdelar med kvinnors kollektiva politiska handlande. Pro gradu-uppsatsen studerar inte kvinnoförbundens nytta med tanke på kvinnors politiska handlingsutrymme, utan studerar enbart hur kvinnors intressen i fråga om jämställdhetsfrågor presenteras i kvinnoförbundens målprogram. Med andra ord, studien syftar inte specifikt på att besvara debatten om nyttan med politiska partiers kvinnoförbund.

Med tanke på forskningsmaterialet, är en ytterligare avgränsning innehållet i målprogrammen. Eftersom syftet är att studera jämställdhetsfrågor, det vill säga, frågor som berör förhållandet mellan kvinnor och män, har målprogrammets övriga frågor lämnats utanför. Därmed avgränsas forskningsresultaten till enbart presentationen av jämställdhetsfrågor, och tar inte ståndpunkt till andra politiska frågor som kvinnoförbunden visar intresse för.

4.6 Faserna i analysen

I pro gradu-uppsatsens undersökning tillämpas teoristyrd innehållsanalys, det vill säga, tankeprocessen karakteriseras av en växelverkan mellan materialbaserad analys och till viss mån av befintliga kunskaper, som har redogjorts tidigare i teoridelen. Jag har strävat efter att analysera forskningsmaterialet så objektivt som möjligt. Under hela analysprocessen av forskningsmaterialet har jag hållit i minne forskningsfrågorna.

Som analysenhet valde jag uttryck som är ändamålsenliga med tanke på forskningsfrågorna. Före studerandet av politiska partiers kvinnoförbund, har jag bekantat mig närmare på teorier som är till fördel i analysen av kvinnoförbundens målprogram. Med tanke på forskningsfrågorna, är det

väsentligt att ha kunskap om begreppet ”jämslällldhet”, samt kunskap om partierna och deras ideologier som kvinnoförbunden medverkar i.

Bearbetningen av forskningsmaterialet började med en noggrann genomläsning av målprogrammen. Målprogrammen i SDP:s, Samlingspartiets, Centerns och de Grönas kvinnoförbund har tagits från deras hemsidor under sommaren och hösten 2017. Sannfinländarnas kvinnors målprogram skickades hem, men målprogrammet kan även läsas på deras hemsida.

Jag tog modell till analysprocessen av Tuomi och Sarajärvis (2009) exempel om hur innehållsanalysen kan framskrida. Analysprocessen framskred genom att analysera ett målprogram i gången, och varje målprogram har sedan analyserats på samma vis. Efter att jag läst målprogrammen ett antal gånger igenom, började reduceringen av materialet. Jag markerade med färgpennor uttryck som behandlar jämslällldhetsfrågor, och sedan skrev samhöriga anteckningar i materialet. Frågor som inte berör jämslällldhet lämnades utanför, eftersom de är oväsentliga med tanke på forskningens syfte. Efter att jag hade skrivit upp uttrycken, läste jag ännu igenom forskningsmaterialet för att försäkra mig att alla väsentliga uttryck har blivit observerade.

Efter reduceringen av materialet påbörjade själva kategoriseringen av uttrycken. Här tog jag till hjälp Excel-programmet, för att skapa en tabell. Först skrev jag in i tabellen uttrycken som jag hade markerat tidigare i materialet. I det här skedet sökte jag från de samlade uttrycken likheter och skiljaktigheter. Likalydande uttryck samlade jag under gemensamma kategorier, som jag nämnde i enlighet med teman som uppstod från uttrycken. De reducerade uttrycken som grupperats under samma kategori kallas för ”underkategori”.

Underkategorierna som uppstod från materialet har sedan jämförts med befintliga teorier och modeller om jämslällldhetsfrågors innebörd. Från jämförelsen har jag kategoriserat vidare underkategorier i enlighet med tidigare kunskaper. Kategoriseringen av underkategorierna har jag nämnt som ”övretegrorier”. Den förenande kategorin som uppstod från kategorierna är ”jämslällldhetsfrågor”.

Utifrån materialbaserad analys har det även uppstått gruppen ”övriga jämslällldhetsfrågor”, det vill säga jämslällldhetsfrågor som jag inte har observerat från tidigare teorier som jag har läst.

Som resultat av jämförelsen presenterar jag ett perspektiv av hur jämställdhetsfrågor varierar mellan ideologiskt olika partiers kvinnoförbund. Det väsentliga är att analysera innebörden av kategorierna, eftersom de förklarar möjliga skillnader mellan kvinnoförbunden. Med andra ord, slutresultaten är inte de olika kategoriernas namn, utan *innebörden* av enskilda kategorier.

Nedan presenterar jag jämställdhetsfrågor som har resulterat från teoristyrd innehållsanalys. Jag har namngett underrubrikerna enligt övrekategorierna som uppstod från analysen. Under varje underrubrik presenteras kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor och -aspekter. Efter att jag har presenterat målprogrammets innehåll gällande jämställdhetsfrågor, analyserar jag mer djupgående innehållet av jämställdhetsfrågornas aspekter och till viss del jämför resultaten mellan studiens fem kvinnoförbund. Avsikten är här, att kunna besvara på andra forskningsfrågan: Hur avspeglar jämställdhetsfrågornas innehåll partiets ideologi, och följaktligen beskriver kvinnors mångformighet i samhället?

Före analyseringen av målprogrammets jämställdhetsfrågor presenterar jag kort partierna som kvinnoförbunden medverkar i och allmänt om kvinnoförbundet.

5 POLITISKA PARTIER OCH DERAS KVINNOFÖRBUND

Nedan presenteras i tur och ordning partierna och deras kvinnoförbund som studeras i pro gradu-uppsatsen. Presentationen börjar med Socialdemokraterna, och efter det presenteras Samlingspartiet, Centern, de Gröna och slutligen Sannfinländarna.

5.1 Socialdemokraterna och Socialdemokraternas kvinnoförbund

Finlands arbetarparti grundades år 1899 i Åbo, med syfte att ”befria arbetarbefolkningen både ekonomiskt och samhälleligt” (SDP:s hemsida, hämtat 17.6.2017). År 1903 antogs namnet *Finlands Socialdemokratiska Parti* (SDP) vid Forssas partikongress, och under samma kongress godkände partiet internationella arbetarrörelsens socialistiska program. (ibid. hämtat 17.6.2017).

Partiet strävar för ”materiell och andlig jämlikhet mellan människorna och motsätter sig ekonomisk extremliberalism och samhällelig konservatism” (SDP:s hemsida hämtat 28.6.2017). Idag menar

socialdemokraterna med socialism, att i det politiska beslutsfattandet och i det samhälleliga livet bör man betona i synnerhet jämlikhet och offentliga sektorns breda ansvar. Därmed, säger Paloheimo och Raunio (2008, 20), att den tidiga socialismens definition, nämligen produktionsmedlens statliga ägande, har fått en ny bemärkelse inom partiet. Vid sidan om befrämjandet av arbetarnas rättigheter har partiet även betonat vikten av parlamentarism och kommunal demokrati. (SDP:s hemsida hämtat 28.6.2017).

Socialdemokraternas insats har varit märkbar i byggandet av den offentliga sektorn. I början bestod partimedlemmarna av arbetarklassen (Sundberg 1996, 17), men idag jobbar merparten av väljarna inom kvinnodominerade social- och hälsovården (Sundberg 1996, 17; 211).

Socialdemokratiska partiet har varit en banbrytare i fråga om att utveckla partiverksamheten (Borg 1965, 27). Före andra världskriget var masspartiet det enda som hade flera sidoorgan, såsom kvinno- och ungdomsförbund (Mickelsson 2015, 84). Finlands arbetarkvinnoförbund började sin verksamhet år 1900, men Helsingfors arbetarförbundets kvinnoavdelning grundades redan år 1898 (Jallinoja 1983, s. 100-102).

Arbetarkvinnoförbundet var Finlands första politiska partiets kvinnoförbund. Från början var kvinnoförbundet en del av arbetarrörelsens klasskamp, som strävade efter rättigheter kring lönearbetets förhållanden. Andra krav som kvinnoförbundet framförde, var nykterhetsfrågan samt krav för allmän och lika rösträtt. (Socialdemokratiska kvinnoförbundets hemsida hämtat 29.6.2017).

Under 1920- och 1930-talen visade socialdemokratiska kvinnor intresse för i synnerhet social- och familjepolitiska frågor. Från och med 1960-talet – som följd av både partiets och kvinnoförbundets splittring samt med den allmänna radikaliserings – tog socialdemokratiska kvinnor del i mer allmänna politiska diskussioner. Bland annat frågor kring internationalism, fredsarbete och solidaritet uppmärksammades inom kvinnoförbundet. Kvinnoförbundet har även försvarat starkt välfärdssamhället. (Socialdemokratiska kvinnoförbundets hemsida hämtat 29.6.2017).

Socialdemokraternas kvinnor (*Demarinaiset*) definierar sig som feministiska (SDKM, 6) Enligt Socialdemokraternas kvinnor kan jämställdhet mellan könen sammandras till två mål: 1) ekonomiskt oberoende samt 2) kroppslig integritet och självbestämmanderätt. (Socialdemokratiska kvinnoförbundets hemsida hämtat 29.6.2017).

Socialdemokraternas kvinnor är än idag en del av socialdemokratins rörelse. Kvinnoförbundet är en fast del av Socialdemokratiska partiet. Förbundsstämman och styrelsen ansvarar över förbundets beslut. Förbundsstämman sammanträds vart tredje år. Medlemmarna i Socialdemokraternas kvinnoförbund tillhör till någon av de 14 kvinnodistrikten, antingen genom sin egna lokala partiavdelning, partiavdelningens kvinnoavdelning eller genom kvinnoförbundet. Man kan bli medlem i sitt egna lokala kvinnodistrikt via SDP:s partiavdelning, eller som en stödjande medlem. Som stödjande medlem krävs inte partiets medlemskap. (Socialdemokratiska kvinnoförbundets hemsida hämtat 29.6.2017).

5.2 Samlingspartiet och Samlingspartiets kvinnoförbund

Samlingspartiet grundades i december 1918, men det hade utvecklats redan under 1800-talet som följd av inspirationen för nationalism. Partiets föregångare var det förhållandevis radikala Finska partiet (1863-1918) vars syfte var att förverkliga J.V Snellmans nationalistiska målsättningar. Inom Finska partiet uppstod splittring och som följd kan även det Ungfinska partiet (1894-1918) betraktas som Samlingspartiets företrädare. (Samlingspartiets hemsida, hämtat 4.4.2018).

I början präglades Samlingspartiet av traditionella konservativa värden: hem, kyrka och fosterland (Lahtinen 2006, 70). Från och med 1950-talet började Samlingspartiet småningom förnya sin politiska linje, och begreppet konservatism ersattes med ”dynamisk konservatism” och marknadsekonomi (Samlingspartiets hemsida hämtat 17.6.2017). Numera beskriver Samlingspartiet sig som ett moderat högerparti, vars ideologi bygger på ”frihet, ansvar och demokrati, en möjligheternas jämställdhet, bildning, uppmuntran, tolerans och omsorg” (Samlingspartiets hemsida hämtat 27.6.2017).

Traditionellt har Samlingspartiet talat för högutbildade och företagare, men efter att partiet har börjat nå väljare från alla samhällsgrupper, har den lockat röster även från medelklassen. (Karvonen 2014, s. 20).

Samlingspartiets kvinnoförbund grundades år 1919, med syfte att ”väcka och uppliva kvinnors samhälleliga och statliga intresse och förena medlemmars samverkan i befrämjandet av partiets målsättningar” (Samlingspartiets kvinnoförbunds hemsida hämtat 2.10.2017 *egen övers.*). Dock i praktiken koncentrerade kvinnoförbundets verksamhet i början på närmast syföreningar och

basarer, och utanför Helsingfors kände man inte i det patriarkala Samlingspartiet överhuvudtaget existensen av partiets kvinnoförbund. (Mickelsson 2015, 111). Under 1920-talet började kvinnoförbundets verksamhet öka, men under krigstiden avbröts det till en viss tid. Från och med 1950-talet började verksamheten i Samlingspartiets kvinnoförbund återhämta sig, och kvinnoförbundet förnyade sina regler, samt delade förbundet i olika distrikt. (Samlingspartiets kvinnoförbunds hemsida hämtat 13.11.2017).

Samlingspartiets kvinnoförbund säger, att som förbundets medlem påverkar man på möjligheternas jämställdhet, på kvinnors karriärmöjligheter och för en bättre vardag. Syftet är att identifiera och att lyfta fram samhällsliga missförhållanden kring möjligheternas jämställdhet och att föreslå lösningar till dem. Målet är att vårt samhälle, Europa och hela världen präglas av jämställda möjligheter. Med jämställda möjligheter avser Samlingspartiets kvinnor, att var och en har likvärdig möjlighet att förverkliga sig själv i enlighet med sina egna kompetenser, att alla har en äkta frihet att välja sitt egna goda liv samt möjlighet att sträva efter sina drömmar. (Samlingspartiets kvinnoförbunds hemsida hämtat 13.11.2017).

Samlingspartiets kvinnor är Samlingspartiets medlemsförbund. Idag omfattar den 12 distriktsorganisationer. Förbundets förbundsstyrelse ansvarar för förbundets verksamhet, och i delegatmötet väljs förbundsstyrelsen till två år i gången. (Samlingspartiets kvinnoförbunds hemsida hämtat 13.11.2017).

5.3 Centern och Centerns kvinnoförbund

Som följd av generalstrejken och riksdagsreformen, grundades Agrarförbundet i Finland år 1906 (Ruostetsaari 2006, 38). I synnerhet början var en central del av Agrarförbundets ideologi den så kallade ”agraran”, där livet i landsorten avsågs överlägsen i förhållandet till stadslivet (Mickelsson 2015, 68).

Refererande Kari Hokkanen, avses med politisk agrarism ”en värderiktning som traditionellt talar för landsbygds- och jordbrukarbefolkningen och motsätter städernas politiska-ekonomiska hegemoni” (Ruostetsaari 2006, 34, *egen övers.*). Agrarismen betonar människans och naturens nära förhållande, och där lantbruket betraktas som livsform. Agrarismen har ofta talat för

privatföretagsamhet, men ekonomiskt-politiskt placerar den sig mellan liberalism och socialism. (ibid. 34-35).

Centerns mål är ett jämställt, ekologiskt och civiliserat samhälle. Syftet är att på ett hållbart sätt uppnå människans psykiska, fysiska och sociala välmående samt att förstärka den sociala gemenskapen. Det betonar vikten av humanitet, rättvisa, arbete och företagsamhet samt solidariskt ansvar och jämställdhet. Som partiets centrala värden nämner Centern utöver jämställdhet och rättvisa: ansvarstagande och frihet, gemenskap och omtanke, utbildning, sträckandet över generationer och rimlighet, hållbart miljöförhållande; samt lokalitet. Med ansvarstagande och frihet menar partiet, att först och främst bär människan ansvar över sina handlingar och val till sig själv, men dock i allt bör man ta i beaktande andra och bära ansvar även för dem. (Centerns hemsida hämtat 14.11.2017).

Enda fram till slutet av 1970-talet bestod majoriteten av Agrarförbundets partimedlemmar av jordbruks- och landsbygdsbefolkning. Agrarförbundet ändrade sitt namn till Centern år 1965, samtidigt som den började eftersträva anhängare från andra samhällsgrupper. Idag är väljarna fortfarande i stort sett bosatta på landsbygden, men i synnerhet tjänstemännens andel har stigit bland partiets anhängare. (Centerns hemsida hämtat 10.10.2017; Sundberg 1996, 210).

Ut av de så kallade gamla partierna, var Agrarförbundet det sista partiet som grundade sitt kvinnoförbund år 1941. Naimi Tuohio hade dock redan år 1907 föreslagit grundande av Agrarförbundets kvinnoförbund, men förslaget förkastades i partimötet. (Jallinoja 1983, 101; Mickelsson 2015, 163). Enligt Jallinoja (1983, 102) kan en anledning till att partiet grundade sitt kvinnoförbund sent bero på kvinnans ställning i landsbygden, där uppfattningen var att kvinnans uppgift var främst att sköta om hemmet.

Centerns kvinnoförbund har haft som mål att påverka kvinnofrågor. Under 1950-talet krävde kvinnoförbundet bland annat hemvårdarslag, som trädde i kraft år 1951. Under följande två decennier talade Centerns kvinnor för arbetarkvinnors, hemmamammors, landsbygdens mammors samt företagarkvinnors rättigheter. Som ett av de viktigaste målen säger kvinnoförbundet den så kallade moderslönen, som gav mammor möjligheten att stanna hemma tills barnet fyllde tre år. (Centerns kvinnoförbundets hemsida hämtat 14.11.2017).

År 1985 publicerade Centerns kvinnor sitt första målprogram, med betoning på ansvarstagandet över människan, naturen, freden samt humanitet. Under 2000-talet säger kvinnoförbundet, att uppmärksamhet har riktats till synnerhet krav för jämställdhet inom arbetslivet, stöddet av kvinnoföretagare, familjers välfärd samt ökandet av kvinnors representation i samhällets beslutfattande organ. (Centerns kvinnoförbundets hemsida hämtat 14.11.2017).

Centerns kvinnoförbund (Suomen Keskustanaiset ry.) är Centerns systerorganisation. Kvinnoförbundets medlemmar är registrerade distriktsorganisationer och kvinnoföreningar. Därtill kan partiets registrerade lokalföreningar godkännas till medlem. Centerns kvinnor har 21 distriktsorganisationer. Fullmäktige, som är högsta beslutfattande organ mellan delegatmöten, väljer styrelsen. Delegatmötet tar plats vartannat år, och det är kvinnoförbundets högsta beslutfattande organ. (Centerns kvinnoförbundets hemsida hämtat 14.11.2017).

5.4 De Gröna och Grönas kvinnoförbund

De Gröna utvecklades från 1980-talets gröna rörelse, som bestod av bland annat miljöaktivister och feminister. Gröna förbundet grundades år 1987, och följande år blev det registrerat till ett politiskt parti. (De Grönas hemsida hämtat 15.11.2017). Gröna förbundet utgick från tanken om ekokatastrofens hot, men därtill var ett centralt mål förverkligandet av jämställdhet och ökandet av kvinnors samhälleliga inflytande (Mickelsson 2015, 278).

Enligt Thomas Poguntke (2002 ref. Mickelsson 2015, 279) kan man betrakta gröna ideologin bestå av följande teman: ekologi, individualism, deltagande och direktdemokrati, den tredje världen samt ensidig nedrustning. Därtill avses att gröna ideologin lutar sig åt vänstern, men i Finland har inte Gröna partiet placerat sig på vänster-höger-axeln. Ytterligare har de Gröna i Finland betonat vikten av jämställdhet och nordiska välfärdsstatsmodellen, och sedan 1980-talet har det flaggat för införandet av grundinkomst (Grönas hemsida hämtat 15.11.2017).

Miljöfrågorna har haft i synnerhet betydelse i Gröna partiets värde. Idag säger partiet att dess verksamhet grundar sig på gröna värden, med vilket det avser ansvar, frihet och omtanke. Med ansvarstagande avser partiet, att alla bör bära ansvar för miljön och framtiden. Frihet å sin sida betyder, att var och en har rätt att leva som man själv vill, men det får dock inte begränsa andras rätt till samma, eller skada djur och miljö. Med omtanke vill partiet, att all verksamhet både lokalt och

globalt bör vara rättvist, och att den offentliga makten bör ta hand om människors förutsättningar, välmående och likvärdighet. (De Grönas hemsida hämtat 15.11.2017).

Gröna partiets anhängare består av både den radikala vänstern och moderata borgerliga. Utöver den varierande medlemskåren har partiets fokus på huvudstadsregionen medfört konflikter mellan så kallade "citygröna" och dem som bor utanför huvudstadsregionen. (Mickelsson 2015, 281).

Kvinnoförbundet i de Gröna vill bära ansvar för omgivningen och tala för ett jämställdare samhälle. De ställer som mål ett feministiskt, grönt och socialt rättvist samhälle. Kvinnoförbundet definierar sig som feministisk, och talar för grön feminism (GKM, 2). Med grön feminism avses att alla kön, alla generationer och alla personer som tillhör olika kulturer har bästa möjliga förutsättning för ett lyckligt liv. I byggandet av ett jämställdare och grönare Finland betonar därmed kvinnorna vikten av större kunskap om intersektionalism.

Kvinnoförbundet består av femton lokalföreningar, och förbundets ordinarie medlemmar är föreningsmedlemmar och personliga medlemmar. Förbundet kan även ha stödmedlemmar. Gröna kvinnor är Gröna förbundets medlemsförening. Verksamheten styrs av Gröna kvinnors styrelse, vars medlemmar väljs till två år i gången. (Gröna kvinnors hemsida hämtat 15.11.2017).

5.5 Sannfinländarna och Sannfinländarnas kvinnoförbund

Sannfinländarnas rötter finner man i Finlands småbondeparti som grundades år 1959, och som år 1967 ändrade namnet till Finlands landsbygdsparti. Sannfinländarna grundades år 1995. (Sannfinländarnas hemsida hämtat 17.11.2017). Gemensamt för de tre partierna har varit betoningen på fosterländskhet och elitismens kritiserande (Mickelsson 2015, 316).

Sannfinländarna är ett nationalistiskt och kristsocialt parti, vars centrala värden är "ärlighet, rättvishet, humanitet, jämställdhet, respekterande för arbete och företagande samt andlighet" (Sannfinländarnas hemsida hämtat 17.11.2017 *egen övers.*). Partiet säger, att det varken litar på högerens penningvälde eller vänsterns systemmakt, utan i stället bör alla politiska lösningar utgå från mänskligheten och gemenskapen. Därtill talar det för självständiga nationalstater och bevarandet av den finländska kulturen. Verksamheten grundar sig på populistisk demokratiuppfattning, och sätter sig till motvärn för elitism. Med Sannfinländarnas namn vill partiet klargöra, att dess politik

grundar sig på Finlands historia och kultur. Partiet försvarar finländarnas egna folksuveränitet, med vilket avses, att ”enbart folket som bildar en skild nation, har en evig och obegränsad rätt att välja fritt och självständigt för sina egna saker”. (Sannfinländarnas hemsida hämtat 17.11.2017. *egen övers.*).

Sannfinländarnas parti präglas av att vara maskulint, och gemensamt för medlemmarna är värdet för nationalism och respekterande för traditionella värden. Anhängarna består främst av arbetarklassen, lägre tjänstemän samt företagare. (Mickelsson 2015, 322, 334).

Målen och ställningstaganden hos Sannfinländarnas kvinnoförbund står i linje med Sannfinländarnas parti. Som mål ställer kvinnorna att man lyfter fram folkgrupper som blir orättvist behandlade i samhället. Därtill vill kvinnoförbundet sköta om personer, vars sociala, ekonomiska och samhälleliga ställning blir ouppmärksammas inom politiken. (Broschyr, Naisen paikka on myös politiikassa!).

Kvinnoförbundet beskriver Sannfinländarnas kvinnor som en stark, självständig beslutfattande kvinna. De betonar att de inte är feminister, eftersom de avser sig vara jämställda aktörer vid sidan om männen. Jämställdheten kan enligt kvinnoförbundet uppnås bäst utan kvoter. För att sköta om Finlands frågor behövs i lika stor utsträckning både männens och kvinnors perspektiv. (Broschyr Naisen paikka on myös politiikassa!).

Sannfinländarnas kvinnor är Sannfinländarnas landsomfattande kvinnoförbund. Partiets kvinnor kan bli medlem i kvinnoförbundet, som omfattar 19 regionala föreningar. (Sannfinländarnas kvinnoförbunds hemsida hämtat 17.11.2017).

6 JÄMSTÄLLDHETSFRÅGOR SOM PRESENTERAS AV POLITISKA PARTIERS KVINNOFÖRBUND

Studien omfattar fem kvinnoförbund som medverkar i olika politiska partier: Socialdemokraterna, Samlingspartiet, Centern, de Gröna, och Sannfinländarna. Tanken bakom valet av kvinnoförbunden är, att de kan beskriva hur innehållet av jämställdhetsfrågor varierar på vänster-höger-skalan samt eventuellt i andra konfliktdimensioner som präglar samhället.

Målprogrammen som presenteras av kvinnoförbunden i Socialdemokraterna, Samlingspartiet, Centern, de Gröna och Sannfinländarna avviker sinsemellan åt i deras centrala teman. Kvinnoförbundet i Socialdemokraterna har följande teman: solidaritet; jämställdhet, feminism och likvärdighet; institutioner; miljö, naturens mångformighet och djurens välmående; arbetslivet och ensamföretagare; internationalism, säkerhet och fred. Målprogrammet i Samlingspartiets kvinnoförbund består av fem teman: arbetsliv och ekonomi, bildning, välmående, säkerhet, samt hållbar utveckling och internationella Finland. Även Centerens målprogram består av fem teman: vardagens mod; välmående till olika likvärdiga hem; jämlik rätt till arbete och utbildning; ett samhälle som tar alla med; samt gemensamt ansvar för världen. Målprogrammet som presenteras av Gröna kvinnor omfattar följande teman: grön feminism; välfärdspolitik; uppfostran och utbildning; arbete, finanspolitik och EU; miljö; klimat och energi; tjänster och möjligheten att röra sig; samt utvecklingssamarbete. Slutligen består Sannfinländarnas teman av: det bortglömda folket; sporrandet av kvinnor; fördömande av våld; jämställdhet; yttrandefrihet; marginalisering; äldreomsorg; närståendevård; samt familjers välmående.

Därmed består målprogrammen även av teman som inte berör jämställdhet. Eftersom syftet är att studera jämställdhetsfrågor, har andra teman lämnats utanför studien. Utifrån teoristyrd innehållsanalys har från kvinnoförbundens målprogram uppstått följande kategorier av jämställdhetsfrågor:

1. Uppfostran, utbildning, forskning
2. Arbetsmarknad, familjepolitik, pension
3. Utrikes- och säkerhetspolitik
4. Våld, människohandel, prostitution
5. Representation och jämställdhet i besluten
6. Övriga jämställdhetsfrågor

Nedan presenteras mer ingående innehållet av ovan nämnda jämställdhetsfrågor. Avsnitten presenterar i tur och ordning jämställdhetsfrågorna. Syftet är att besvara på den första forskningsfrågan, det vill säga, att studera vad jämställdhetsfrågornas innehåll består av i målprogrammen som har presenterats av kvinnoförbunden. Därmed presenteras först jämställdhetsfrågorna utan att analysera själva innebörden av dem, medan kapitel åtta ägnar sig åt själva analysen av partipreferensens inverkan på frågornas aspekter i syftet att besvara på andra forskningsfrågan. För att underlätta granskandet om hur kvinnoförbunden avviker sinsemellan åt i

jämställdhetsfrågors innehåll, framläggs en tabell om frågornas aspekter efter varje kategoris sammanfattning.

6.1 Uppfostran, utbildning, forskning

Sannfinländarnas kvinnoförbund är studiens enda kvinnoförbund som inte lyfter fram uppfostrans och utbildningens inverkan på jämställdhet mellan könen. Nedan redogörs först för innehållet av jämställdhetsfrågan som presenteras av Socialdemokraternas kvinnoförbund, och därefter presenteras jämställdhetsfrågans innehåll i Samlingspartiets-, Centerns- och Grönas kvinnoförbund. Slutligen presenteras en sammanfattning om innehållet av frågorna som studiens kvinnoförbund har lyft fram i sina målprogram.

6.1.1 Socialdemokraternas kvinnoförbund

Värdet hos Socialdemokraternas kvinnoförbund är ”tron på människan, på individens förmåga att lära sig samt möjlighet till val oavsett kön eller familjens inkomster” (SDKM, 9 *egen övers.*). Kvinnoförbundet flaggar för avgiftsfri utbildning eftersom det enligt dem främjar jämställdhet samt säkerställer att alla tillges likvärdiga möjligheter. Kvinnorna betonar, att främjandet av utbildning är välfärdssamhällets grund, som partiet har alltid talat för. (ibid. 9).

Enligt Socialdemokraternas kvinnor står utbildningen centralt i främjandet av kvinnors samhälleliga ställning. Enligt kvinnorna främjar utbildningen kvinnors möjligheter att göra karriär och därtill kan det påverka positivt på löneutvecklingen. Kvinnoförbundet lyfter här fram problemet med arbetsmarknadens segregation, och hävdar, att påverkandet av utbildningsplatsers utbud kan främja jämställdhet mellan könen. Därmed betraktar Socialdemokraternas kvinnor att tudelningen mellan kvinno- och manliga branscher tar plats redan i ett tidigt skede. (SDKM, 9).

I jämställdhetsfrågan gällande utbildning visar Socialdemokraternas kvinnor även oro för pojkarnas marginalisering. Kvinnoförbundet säger, att var åttonde 15-åriga pojke inte har tillräckliga färdigheter att läsa enligt nivån som krävs för fortsatta studier. I förhindrandet av marginalisering bör biblioteken hjälpa i stöddet av barnens och ungas läskunskap. (SDKM, 10).

Utöver jämställdhetsfrågor som berör utbildningens roll i främjandet av jämställdhet mellan könen, vill Socialdemokraternas kvinnor öka även på jämställdhet innanför skolan. Kvinnoförbundet säger, att ”likvärdigheten bör uppfyllas på alla nivåer inom uppfostran och utbildning” (SDKM, 9 *egen övers.*). Kvinnoförbundet kräver till grundskolor plikten att presentera en funktionell jämställdhetsplan, och därtill bör man ta i bruk könssensitivt perspektiv och jämställdhetsuppfostran i lärarutbildningen (ibid. 7).

Slutligen, för att nå ett likvärdigt, jämställt och feministiskt samhälle, betonar kvinnoförbundet vikten av genusforskningens bevarande som vetenskapsgren i universitet. Fältets forskningsresultat bör enligt kvinnoförbundet tillämpas i all större utsträckning inom utbildning. (SDKM, 8).

6.1.2 Samlingspartiets kvinnoförbund

Samlingspartiets kvinnor avser, att samhällets betydelsefullaste resurs är hög kunskaps- och bildningsnivå. Kvinnoförbundet betraktar utbildningen som grunden till möjligheternas jämställdhet och säger, att ”baserande på individens kompetens, kunskap och flit, bör alla tillges jämställda möjligheter att lyckas” (SKM, 8 *egen övers.*). Enligt kvinnorna bör man därmed oavsett familjebakgrunden stöda elever att hitta sina styrkor i inläringen och utbildningen, och betonar, att i förvekligandet av möjligheternas jämställdhet får inte avgifterna vara hinder i ungas utbildning (ibid. 11).

Kvinnorna visar i synnerhet oro för pojkar i verkställandet av möjligheternas jämställdhet, eftersom enligt kvinnoförbundet stöder inte skolkedjan tillräckligt pojkarnas skolframgång. Men därtill lägger de uppmärksamhet på könsuppdelningen mellan kvinnliga och manliga branscher. Kvinnorna säger, att det inte finns kvinnliga och manliga yrken, men trots det förekommer i vårt samhälle stark könsmässig segregation i arbetsmarknaden. Därmed kräver Samlingspartiets kvinnor åtgärder som stöder flickor och pojkar att ”drömma om framtiden, yrken och karriärer oavsett sitt kön” (SKM, 9 *egen övers.*). Kvinnoförbundet pekar här på både hemmets och skolans ansvar. Kvinnorna talar i synnerhet för matematisk-naturvetenskaplig kunskap, och uppmuntrar flickor och kvinnor att både utbilda och sysselsätta sig inom tekniska branscher. (ibid. 9, 11-12).

6.1.3 Centerns kvinnoförbund

Centerns kvinnoförbund avser att med hjälp av attitydfostran bör man ingripa könsuppdelningen som förekommer i utbildningar och branscher. Enligt kvinnoförbundet bör unga kunna söka sig till branscher som de är intresserade av, och därmed bör man även i elevhandledningen lägga uppmärksamhet på branschens könsuppdelning. Ytterligare talar kvinnorna för könssensitivt kunnande i lärarutbildningen. (CKM, 3)

Slutligen kräver kvinnoförbundet säkerställandet av all forskning som är väsentlig med tanke på jämställdhetsutvecklingen. (CKM, 4).

6.1.4 Grönas kvinnoförbund

Gröna feminismens mål är könsuppdelningens upphävande inom uppfostran och utbildning. Problemet är enligt kvinnoförbundet, att oavsett att kvinnorna i Finland är en av världens mest högutbildade, möter man sällan i arbetslivet kvinnor i ledande positioner. Ytterligare problem är, att könet påverkar än idag studievalet, vilket å sin sida medför att flickor och pojkar placerar sig i olika branscher. (GKM, 6).

För att lösa ovan nämnda problem, kräver Grönas kvinnor att man i skolorna stöder barn att finna sina intressen oavsett könsmissiga förhandsuppfattningar. Därtill riktar kvinnoförbundet intresse för handlingar som medför jämställdhet inom skolorna och som strävar efter att minska på könsrollerna. Kraven är främjandet av köns- och jämställdhetsmedveten undervisning och könssensitivt perspektiv i lärarutbildningen, samt i elevhandledningen utvecklandet av handlingar som jämnar ut könsuppdelningen i olika utbildningar. Därtill kräver kvinnorna, att alla kön deltar tillsammans på gemensamma gymnastik- och handarbetstimmar. (GKM, 6-7).

Slutligen lyfter Gröna kvinnor fram sexuella trakasserier och kräver, att även daghem och skolor bör vara fria från det (GKM, 4).

6.1.5 Sammanfattning av jämställdhetsfrågor inom temat uppfostran, utbildning och forskning

Alla kvinnoförbund, förutom Sannfinländarnas kvinnoförbund, betraktar utbildningens roll som väsentlig i uppnåendet av jämställdhet. Kvinnoförbunden avser, att problemet är den könsmässiga segregationen inom arbetsmarknad och utbildning. Det generella antagandet är, att åtgärder som syftar till att upphäva könsuppdelningen inom utbildning medför jämställdhet inom arbetsmarknaden. Med andra ord, valet som unga gör antingen själva eller med lärarnas och skolans uppmuntran har vittgående verkningar på kvinnans ställning i framtiden.

Samlingspartiets kvinnor pekar på hemmets och skolans ansvar i uppnåendet av jämställdhet, och uppmuntrar flickor och kvinnor att utbilda och sysselsätta sig inom tekniska branscher. Centerns kvinnoförbund lägger vikt på attitydfostran, och Socialdemokraternas kvinnoförbund presenterar diverse krav såsom påverkandet på utbildningsplatsers utbud. Slutligen även Grönas kvinnor visar oro för könsuppdelningen inom uppfostran och utbildning, och kräver att man i skolorna stöder barnen att finna sina intressen oavsett sitt kön.

Både Socialdemokraternas- och Samlingspartiets kvinnoförbund talar om den avgiftsfria utbildningens centrala roll i uppnåendet av jämställdhet. Socialdemokraternas kvinnor säger, att det främjar jämställdhet och säkerställer att alla tillges likvärdiga möjligheter. Samlingspartiets kvinnor å sin sida betonar, att avgiftsfri utbildning är väsentlig i förverkligandet av möjligheternas jämställdhet.

Jämställdhetsfrågan inom utbildning begränsas dock inte enbart på flickor, utan kvinnoförbunden i Socialdemokraterna och Samlingspartiet visar även oro för pojkarna och deras skolframgång. Därtill omfattar jämställdhetsfrågan kvinnoförbundens krav för jämställdare skolor. Centerns och Grönas kvinnor talar för könssensitivitet i lärarutbildningen, och därtill talar Grönas kvinnoförbund och Socialdemokraternas kvinnor för jämställdhets- och könsmedveten uppfostran och utbildning. Till exempel säger kvinnorna i Grönas kvinnoförbund, att man bör utveckla i elevhandledningen handlingar som jämnar ut utbildningarnas könsuppdelning. Som enda kvinnoförbund kräver även Grönas kvinnor, att man bör även upphäva könsuppdelningen i handarbets- och gymnastiktimmor.

Slutligen betonar Socialdemokraternas- och Centerns kvinnoförbund vikten av bevarandet och utvecklingen av genusforskning.

Tabell 1. Kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor inom temat uppfostran, utbildning och forskning

Övrekategorier	Socialdemokraterna	Samlingspartiet	Centern	Gröna	Sannfinländarna
Könssgregation inom utbildning och branscher	x	x	x	x	
Könssensitivitet i lärarutbildningen	x		x	x	
Könsindelad undervisning				x	
Avgiftsfri utbildning	x	x			
Sexuella trakasserier	x			x	
Jämställdhets- och könsmedveten uppfostran och utbildning	x			x	
(Genus)forskning	x		x		

6.2 Arbetsmarknad, familjepolitik, pension

Förutom Sannfinländarnas kvinnoförbund, har alla studiens kvinnoförbund presenterat jämställdhetskrav inom kategorin arbetsmarknad, familjepolitik och pension. Jämställdhetsfrågor som berör kvinnans arbetsmarknadsställning, jämställdhet i familjepolitik och kvinnliga pensionärsers samhälleliga ställning har i målprogrammen fått vid uppmärksamhet. Innehållet av ifrågavarande jämställdhetsfråga granskas först hos Socialdemokraternas kvinnoförbund, och sedan i Samlingspartiets-, Centerns- och Grönas kvinnoförbund. Avsnittet slutar med en sammanfattning om innehållet av frågorna som berör arbetsmarknad, familjepolitik och pension.

6.2.1 Socialdemokraternas kvinnoförbund

I arbetsmarknads- och familjepolitik ställer Socialdemokraternas kvinnoförbund som centrala mål: ”jämställd lön, rättvis beskattning, sporrande och fungerande socialskydd, omfattande och goda offentliga tjänster som är tillgängliga för alla, samt en fungerande samordning av familj och arbete”

(SDKM, 7 *egen övers.*). Kvinnoförbundet närmar sig därmed jämställdhetsfrågan utifrån aspekten att arbetsmarknads- och familjepolitik är en helhet. Som ett missförhållande lyfter Socialdemokraternas kvinnor arbetsmarknadens könsmissiga segregation och ”kvinnans euro som år 2016 var enligt inkomstnivåindexet endast 83,3 cent” (ibid. 7). Problemet är enligt kvinnoförbundet, att man sällan ifrågasätter löneförhållanden inom olika branscher, utan i stället förklaras den orättvisa lönefördelningen mellan könen bero på individens val. Därmed kritiserar Socialdemokraternas kvinnor nyliberalismens tanke om individens fulla möjligheter att göra sina val i arbetsmarknaden enligt sina egna preferenser, eftersom enligt kvinnoförbundet beror valen på samhällets könsmissiga strukturella dimensioner. (ibid. 7-8).

Kvinnorna betraktar att kvinnans orättvisa arbetsmarknadsställning påverkar kvinnans ställning genom hela livet. Nämligen, säger de, att på grund av den orättvisa arbetsmarknadsställningen är kvinnors pension mindre jämfört med männens. Med kvinnors orättvisa arbetsmarknadsställning avser Socialdemokraternas kvinnor, att missförhållanden såsom nollkontrakt, deltidsarbete, dubbelturer och minuttidtabeller berör oftast kvinnor och påverkar löneskillnader mellan könen. Bättre kollektivavtal skulle medföra enligt dem en större uppskattning för så kallat kvinnoarbete och därtill skulle kvinnors löner stiga. (SDKM, 2, 9, 14).

Ett annat missförhållande som enligt Socialdemokraternas kvinnor medför fattigdom bland kvinnliga pensionärer är den orättvisa fördelningen av barnets vårdnadsansvar. Kvinnorna säger, att de ”litar på pappors förmåga att sköta om barnen”, och i stället för den nuvarande föräldraledighetsmodellen föreslår förbundet ett flexiblere system och kvotering av föräldraledigheten. (SDKM, 18). Överlag talar Socialdemokraternas kvinnor för statens ansvar i förbättrandet av barnfamiljers vardag. Som stark välfärdssamhällets förespråkare talar kvinnoförbundet för avgiftsfri förskolepedagogik, som enligt dem förbättrar barnfamiljers ekonomiska ställning samt befrämjar mammors deltagande i arbetslivet. (ibid. 2).

Utöver ovan nämnda krav, riktar Socialdemokraternas kvinnor även på arbetsgivarens ansvar i befrämjandet av jämställdhet mellan könen. Enligt dem bör arbetsgivaren erbjuda olika arbetsuppgifter till både kvinnor och män samt säkerställa att båda könen har lika möjligheter att göra karriär (SDKM, 7).

6.2.2 Samlingspartiets kvinnoförbund

Samlingspartiets kvinnoförbund ställer som sitt största mål välfärdens förbättrande med hjälp av sysselsättning. Kvinnoförbundet säger, att ”jämntallt välfärdssamhälle och hög sysselsättningsnivå går hand i hand” (SKM, 9 *egen övers.*), och att de tror på ett sporrande Finland. Med ett sporrande Finland avser de ett samhälle där utbildning, sysselsättning och företagsamhet är alltid lönsamt. Arbetet bör ge ekonomiskt stöd, och lönesättningen bör motsvara utbildningen och arbetsuppgiften. (ibid. 8).

Samlingspartiets kvinnoförbund arbetar för möjligheternas jämntallldhet inom arbetsmarknaden och stöder kvinnor i deras karriärutveckling. Kvinnoförbundet säger, att med hjälp av strukturella- och attitydförändringar kan man bygga ett jämntallt arbetsliv där båda könen har lika möjligheter att göra karriär. Kvinnorna betonar att kompetensen och arbetsinsatsen bör vara avgörande i anställningen, och inte könet eller åldern. I upphävandet av könsuppdelningen krävs handlingar som stöder flickor och pojkar att drömma om yrken oavsett sitt kön. Men därtill riktas ansvaret på kvinnan. Samlingspartiets kvinnor betonar, att kvinnor bör uppmuntras att tro på sig själva och på sin kompetens, och sträva efter mer utmanande arbetsuppgifter. Därmed även om Samlingspartiets kvinnoförbund säger, att det krävs handlingar som bryter arbetsmarknadens könsuppdelning, riktas även ansvar på kvinnorna. (SKM, 9).

En väsentlig förändring som Samlingspartiets kvinnor kräver är reformen av föräldraledighetsmodellen. Kvinnorna säger, att ”Finland inte kan uppehålla strukturer, som hindrar kvinnors jämntallda karriärmöjligheter” (SKM, 9 *egen övers.*), och därmed bör reformen förverkligas omedelbart. Därtill att den nuvarande föräldraledighetsmodellen avses påverka negativt på kvinnors anställning, sysselsättning, löneutveckling och pension, skulle reformen även ha positiva inverkningar på företag. Argumentet är, att den nuvarande modellen medför att kvinnor är större kostnadsrisk för arbetsgivaren, medan en likvärdigare fördelning av föräldraskapets kostnader skulle behandla även företag jämntalldare. (ibid. 9).

I fråga om barnfamiljer kräver kvinnoförbundet även att servicesedelns användningsmöjligheter bör utvidgas. Med det menar kvinnoförbundet, att barnfamiljers valfrihet bör utvidgas genom att erbjuda vid sidan om kommunala dagvården andra flexibla och lätt tillgängliga alternativ. (ibid. 11).

Därtill att Samlingspartiets kvinnoförbund talar om kvinnors jämntallda karriärmöjligheter, vill kvinnoförbundet stöda kvinnors företagsamhet och upphäva företagandets hinder. Enligt kvinnorna

skulle lättandet av företagsbeskattningen främja tillväxten och sysselsättningen i kvinnodominerade företag. Ytterligare talar de för utvidgandet av hushållsavdragets tillämpningsområden, eftersom det skulle förbättra kvinnodominerade branschers sysselsättning. (SKM, 10, 15).

6.2.3 Centerns kvinnoförbund

Centerns kvinnoförbund säger, att ”var och en bör ha enligt sin egen kompetens rätt att delta i arbetslivet och tjäna sitt levebröd. Möjligheten att tjäna sitt levebröd får inte vara beroende på människans bakgrund, kön eller utseende, och de får inte inverka på uppehållets nivå.” (CKM, 2 *egen övers.*). Kvinnoförbundet talar i målprogrammet främst för personer med funktionsnedsättning och om invandrarnas rättigheter, men dock talas även om köns- och i synnerhet unga kvinnors – ojämsställda ställning i arbetsmarknaden.

I fråga om kvinnors allmänna ställning i arbetsmarknaden avser Centerns kvinnor, att löneskillnader mellan kvinnor och män beror främst på arbetsmarknadens segregation. Kvinnoförbundet kräver att likalönsprogrammet bör effektiviseras, och att könsuppdelningen i skolor och branscher bör upphävas med hjälp av attitydfostran. Oro riktas i synnerhet på unga kvinnor, eftersom korttidsjobb medför lägre löneutveckling och pension. I förbättrandet av unga kvinnors arbetsmarknadsställning bör man enligt kvinnoförbundet överväga att ta i bruk engångsansättning som betalas till arbetsgivaren för var och en som blir på mammaledighet. Åtgärden skulle även förbättra företagarnas ställning inom kvinnodominerade branscher. (CKM, 3- 4).

Inom jämställdhetsfrågan som berör familjepolitik, talar Centerns kvinnor om *föräldrarnas* rättigheter. Målet är en bättre samordning av familje- och arbetsliv, där båda föräldrarna har lika rättigheter att vara med barnet. Därmed talar inte Centerns kvinnor för mammors rättighet att delta i arbetslivet, utan ojämsställdheten avses bestå av den orättvisa fördelningen av föräldraledighet, där pappans närvaro i barnets liv är svagare. För att båda föräldrarna kunde vara mera jämställda med barnet krävs både en attitydförändring i familjer och arbetsplatser, samt en flexiblere föräldraledighetsmodell. Därutöver i argumentet om dagvårdstjänster och skolbarnens klubbverksamhet talas inte heller om att det ökar kvinnans jämställdhet i arbetsmarknaden, utan även här säger Centerns kvinnor, att tjänsterna lättar *barnfamiljers* vardag. (CKM, 1-2).

6.2.4 Grönas kvinnoförbund

Grönas kvinnoförbund säger, att ”det finns många av oss”. Med det menar förbundet, att i arbetslivet förekommer både kvinnor som står likvärdiga med männen och kvinnor som slår huvudet i glastaket. Gröna kvinnor stöder främjandet av jämställdhet, och uppmanar att ”kvinnor som har redan söndrat glastaket räcker fram repstegen till medsystemen” (GKM, 2 *egen övers.*).

I synnerhet avskaffandet av den orättvisa lönefördelningen mellan kvinnor och män ligger till Gröna kvinnors intresse. Kvinnoförbundet talar för fortsättningen av likalönsprogrammet och riktar uppmärksamhet på ekonomiska nedskärningars inverkan på kvinnor. Kvinnorna betonar i synnerhet kommunala sektorns ansvar, eftersom största delen av deras anställda är kvinnor. Men kvinnorna betraktar inte enbart könsens ojämställda ställning i arbetsmarknaden, utan ställer även som syfte att jämna ut inkomstklyftan mellan rika och fattiga. (GKM, 4-5, 7).

Grönas kvinnor stöder småföretagsamhet, egenanställning, basinkomst samt progressiv beskattning. I fråga om egenanställda kvinnors rättigheter, talar kvinnorna i synnerhet för dem som verkar inom kultur- och handarbetsbranschen och vars ekonomiska osäkerhet kan medföra negativ inverkan på välmående. Som ett krav ställer kvinnoförbundet garanterandet av tillräcklig pensionsskydd. Enligt kvinnorna bör kvinnopensionärers ställning överhuvudtaget uppmärksammas, eftersom löneskillnader mellan kvinnor och män, samt den orättvisa fördelningen av barnets vård medför att allt fler kvinnor hamnar som pensionerade under fattigdomsgränsen. (GKM, 5, 7).

Gröna kvinnors jämställdhetskrav riktas även i stor utsträckning på barnfamiljers rättigheter. Målet är en lyckad kombinerande av familj och arbetsliv, där barnfamiljers föräldrar kan ge sin fulla arbetsinsats. Enligt kvinnoförbundet är garanterandet av förskolepedagogik och omvårdnadstjänster väsentligt med tanke på kvinnors möjlighet till arbete och karriärutveckling. Som krav ställs småbarnens rättighet till heldagsvård, eftermiddagsvård för små skolbarn samt flexibla arbetstider för småbarnsföräldrar. I stället för att betrakta deltidsarbete som hot, vill kvinnoförbundet utveckla det till en möjlighet. (GKM, 4, 7-8).

6.2.5 Sammanfattning av kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor inom temat arbetsmarknad, familjepolitik och pension

Frågan om kvinnans ställning i arbetsmarknaden har uppmärksamats i alla kvinnoförbund, förutom hos Sannfinländarna. Enligt kvinnoförbunden står inte kvinnorna jämställda med männen inom arbetslivet, som har medfört att kvinnor får generellt lägre lön och blir orättvist behandlade på grund av den nuvarande föräldraledighetsmodellen. Kvinnoförbunden i Socialdemokraterna, Samlingspartiet och Centern kräver att den nuvarande föräldraledighetsmodellen bör omformas i syftet att öka på jämställdhet mellan könen. Samlingspartiets kvinnoförbund avser även, att en ny föräldraledighetsmodell skulle behandla företag mer jämställdare, och överlag talar kvinnoförbundet för även företagens rättigheter.

Socialdemokraternas kvinnoförbund riktar sina krav främst för fattiga kvinnoarbetare, och syftar att med hjälp av diverse strukturella åtgärder befrämja kvinnors arbetsmarknadsställning. Däremot Samlingspartiets kvinnoförbund talar om möjligheternas jämställdhet, och utöver att det krävs strukturella- och attitydförändringar i befrämjandet av kvinnors arbetsmarknadsställning, avser kvinnoförbundet att även kvinnan som individ bör kräva jämställdhet i arbetslivet. I likhet med Socialdemokraternas kvinnoförbund, talar även Grönas kvinnoförbund i synnerhet för de fattiga, och ställer som ett syfte att jämna ut inkomstklyftan mellan rika och fattiga. Däremot Centerens kvinnoförbund talar i synnerhet för unga kvinnors arbetsmarknadsställning, och presenterar åtgärder som syftar till att förbättra både kvinnans arbetsmarknadsställning och arbetsgivarens ställning då kvinnan blir på mammaledighet.

En del av jämställdhetstalen berör barnfamiljers rättigheter. Alla fyra kvinnoförbund beaktar erbjudandet av samhällets tjänster i lättandet av mödrarnas eller föräldrarnas deltagande i arbetslivet. Därtill betraktar kvinnoförbunden att den orättvisa arbetsmarknadsställningen har vittgående verkningar, och därhän riktar sina tal även till (fattiga) kvinnliga pensionärer.

Tabell 2. Kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor inom temat arbetsmarknad, familjepolitik och pension

Övrekategorier	Socialdemokraterna	Samlingspartiet	Centern	Gröna	Sannfinländarna
Lika lön och karriärmöjligheter	x	x	x	x	
Könsuppdelad arbetsmarknad	x	x	x	x	
Avskaffandet av könsmässiga strukturella dimensioner	x			x	
Företagarnas rättigheter		x	x	x	
Förenandet av familj och förvärvsarbete	x	x	x	x	
Samhällets tjänster för barnfamiljer	x	x	x	x	
Föräldraledighet	x	x	x		
Kvinnliga pensionärer	x	x	x	x	

6.3 Utrikes- och säkerhetspolitik

Den tredje kategorin av jämställdhetsfrågor berör utrikes- och säkerhetspolitik. Gällande jämställdhetsfrågan kring utrikespolitik, uppmärksammar Socialdemokraternas kvinnoförbund frågan mest. Övriga kvinnoförbund, bortsett Sannfinländarnas kvinnoförbund, behandlar frågan utifrån intresset för utvecklingssamarbete. Därtill visar Samlingspartiets kvinnoförbund intresse för jämställdhetsfrågan inom säkerhetspolitik.

Nedan presenteras först jämställdhetsfrågans innehåll som har framförts av Socialdemokraternas kvinnoförbund, och efter det innehållet som har presenterats av kvinnoförbunden i Samlingspartiet, Centern och de Gröna. I sammanfattningen lyfter man fram det centrala innehållet av frågorna som studiens kvinnoförbund har presenterat i sina målprogram.

6.3.1 Socialdemokraternas kvinnoförbund

Socialdemokraternas kvinnor säger, att feminismen motsätter den konservativa nationalistiska extremismen. Därmed som feministiskt förbund betraktar Socialdemokraternas kvinnor, att feminismen är svaret på en hållbar utrikes- och säkerhetspolitik. Argumentet för *feministisk utrikes- och säkerhetspolitik* är, att ekonomin i jämställda samhällen grundar sig på hållbar tillväxt och välfärdspolitik, medan samhällen som präglas av extremistiska tankar ligger både ekonomiska och sociala grunden på svag nivå. (SDKM, 16).

Kvinnoförbundet säger, att feminismen stöder liberal demokrati och rättsstaten samt respekterar internationella rätten och –avtalen och hjälper de som är i nöd. Socialdemokraternas kvinnor ställer som mål hållbar fred och engagerandet av kvinnor och barn. Därtill betonar kvinnorna främjandet av demokratin, eftersom det ökar kvinnors och barnens jämställdhet. Som feminismens förespråkare vill kvinnoförbundet även att EU tar med feministisk utrikes- och säkerhetspolitik i sin verksamhet. (SDKM, 16-17).

Utöver kravet för feministisk utrikes- och säkerhetspolitik, visar Socialdemokraternas kvinnoförbund intresse för utvecklingssamarbete. Det lyfter fram problemet med överkonsumtion: desto mer det finns folk, desto mindre naturresurser har man tillgång till. Ett centralt sätt att påverka befolkningstillväxten är enligt kvinnoförbundet satsandet på kvinnors utbildning, hälsouppfostran, familjeplanering samt främjandet av jämställdhet mellan könen. I synnerhet vikten av utbildning betonas, i och med att det enligt kvinnoförbundet medför jämställdhet och välfärd. (SDKM, 15, 17).

6.3.2 Samlingspartiets kvinnoförbund

I jämställdhetsfrågan gällande utrikes- och säkerhetspolitik, visar Samlingspartiets kvinnoförbund intresse för säkerhetsaspekten. Kvinnoförbundet hävdar, att ”Finland bör sköta om trovärdig försvarskraft, med vilket man tryggar Finlands självständighet och den territoriella integriteten” (SKM, 16 *egen övers.*). Kvinnorna är oroliga för att följande generationer inte har längre personlig kontakt till krigstiden, och talar om uppehållandet av försvarsviljan även i framtiden. (ibid. 17).

I och med att kvinnoförbundet avser att försvaret borde vara hela befolkningens sak, förhåller sig kvinnorna positivt till att försvaret skulle omfatta hela årskullen. Därmed vill Samlingspartiets kvinnoförbund förbättra även kvinnors möjligheter att delta i försvaret. Enligt kvinnoförbundet bör uppbåden utvidgas även till kvinnor och kvinnors antal i krishanteringsoperationer bör ökas. Därtill avser kvinnorna att det vore likvärdigare, ifall kvinnor skulle få i uppbåden rättidig information om möjligheten att delta i frivillig militärtjänst. (SMK, 17).

Utöver frågan om säkerhetspolitik, riktar Samlingspartiets kvinnoförbund uppmärksamhet på utvecklingssamarbete. Kvinnoförbundet säger, att utvecklingssamarbetet bör riktas i synnerhet på grundandet av arbetsplatser och förstärkandet av kvinnors ställning samt deras utbildning. Kvinnoförbundet visar stolthet för Finlands skolsystem, och i tryggheten av flickors ställning vill kvinnorna föra den finländska utbildningskompetensen till utvecklingsländer. Samlingspartiets kvinnor avser, att flickors och kvinnors utbildning är nyckeln till förhindrandet av fattigdom, och att det medför välfärd samt påverkar befolkningstillväxten. (SKM, 17, 20).

6.3.3 Centerns kvinnoförbund

Centerns kvinnor bekymrar sig för kvinnans ställning i världen. Kvinnoförbundet säger, att kvinnors möjligheter att utbilda och sysselsätta sig eller att få bestämma över sin egen kropp är i vissa länder och kulturer nästan omöjligt. I förbättrandet av kvinnors ställning bör man i utvecklingssamarbetet satsa på både kvinnors möjligheter och befrämja mänskliga rättigheter. Utbildningen, samt beförandet av kvinnors företagande och annan sysselsättning kan enligt kvinnoförbundet även minska på könssjukdomar, flickors könsstympning och barnäktenskap. (CKM, 6).

Därtill betonar Centerns kvinnor, att i krisområden bör man ta i beaktande könssensitivitet och lägga uppmärksamhet på kvinnors behov. (CKM, 6).

6.3.4 Grönas kvinnoförbund

Grönas kvinnor säger, att en grön och jämställd Finland är en exportvara, att feminismens och rättvisans teman betonas i internationell politik, utvecklingssamarbete samt i internationell fredsarbete. I fråga om fredsarbete visar Grönas kvinnor oro för våldsamma länder eftersom i krigen lider mest kvinnor och barn. Enligt kvinnoförbundet bör Finlands och EU:s globala finans- och utvecklingspolitik stöda bevarandet och uppnåendet av fred, och även kvinnor bör tas med i fredsbyggandet. (GKM, 3, 12).

Gröna kvinnor betonar att miljöperspektiv, mänskliga rättigheter och könsaspekter bör uppmärksammas i alla projekt inom utvecklingssamarbete. Kvinnorna oroar sig för befolkningstillväxten och avser att flickornas utbildning, hälsotjänster och attitydfostran i utvecklingsländer är effektiva sätt i begränsningen av befolkningens mängden i världen. Handlingarna befrämjar även kvinnornas ställning och enligt förbundet medför en läskunnig kvinna välmående för hela familjen. Därmed konkluderar kvinnoförbundet, att ”förbättrandet av kvinnans ställning och i takt med det befolkningstillväxtens begränsning är centrala åtgärder för både människovärdigt liv och i minskandet av koldioxidutsläpp” (GKM, 11 *egen övers.*).

Därtill visar Grönas kvinnoförbund oro för klimatförändringen, som enligt förbundet medför hot i garanterandet av näring. I utvecklingsländer ansvarar kvinnor oftast för jordbruket och därmed avser kvinnoförbundet, att det är väsentligt att man utbildar kvinnor i odling samt utvecklar jordbrukets förfaringssätt till att anpassa nya omständigheter. (GKM, 12).

6.3.5 Sammanfattning av kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor i temat utrikes- och säkerhetspolitik

Jämställdhetsfrågan hos Socialdemokraternas kvinnoförbund präglas av ”feministisk utrikes- och säkerhetspolitik”. Kvinnoförbundet kritiserar den aktuella konservativa nationalistiska extremismen, och betraktar att feminismen är svaret på en hållbar utrikes- och säkerhetspolitik.

Bortsett Sannfinländarnas kvinnoförbund, riktar studiens övriga kvinnoförbund intresse på utvecklingssamarbete. Det gemensamma kravet är större uppmärksamhet på flickors ställning i den

tredje världen. Enligt Socialdemokraternas-, Samlingspartiets- och Grönas kvinnoförbund har ökandet av kvinnors jämställdhet i tredje världen positiv inverkan i begränsningen av befolkningstillväxten. Överlag betraktar Gröna kvinnor frågan utifrån miljöperspektiv.

Som enda kvinnoförbund lyfter Samlingspartiets kvinnor jämställdhetsfrågan om kvinnors deltagande i försvaret, och kräver att uppbåden bör utvidgas även till kvinnor. Grönas kvinnoförbund å sin sida talar för kvinnors deltagande i fredsbyggandet.

Tabell 3. Kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor inom temat utrikes- och säkerhetspolitik

Övrekategorier	Socialdemokraterna	Samlingspartiet	Centern	Gröna	Sannfinländarna
Feministisk utrikes- och säkerhetspolitik	x				
Utvecklingssamarbete	x	x	x	x	
Kvinnors militärtjänst		x			
Kvinnors deltagande i fredsbyggandet				x	

6.4 Våld, människohandel, och prostitution

Jämställdhetsfrågan som berör frågan om våld, våld mot kvinnor eller våld som sker i nära förhållanden, är den enda kategorin som studiens alla kvinnoförbund uppmärksammar i sina målprogram. Ordningen är samma som tidigare: först presenteras Socialdemokraternas kvinnoförbund, sedan kvinnoförbunden i Samlingspartiet, Centern, de Gröna och slutligen Sannfinländarna. Även här slutar avsnittet med en sammanfattning om centrala aspekter om våld och åtgärder som kvinnoförbunden presenterar i syftet att förebygga våld som sker i nära förhållanden.

6.4.1 Socialdemokraternas kvinnoförbund

Socialdemokraternas kvinnor säger, att våld mot kvinnor är ett allvarligt problem. Kvinnoförbundet betonar vikten av mödra- och skyddshem, som bör finnas tillräckligt och omfatta hela landet. Därtill

lyfter kvinnoförbundet fram ”(...) vissa företeelser som har kommit till Finland med invandring” (SDKM, 6 *egen övers.*), det vill säga, företeelser som sårar i synnerhet flickors och kvinnors mänskliga rättigheter. Kvinnorna betonar, att våld aldrig kan motiveras utifrån kulturen eller seden, och därhän bör man klargöra att Finlands lag förbjuder gärningar såsom våld mot kvinnor. (ibid. 6-7).

6.4.2 Samlingspartiets kvinnoförbund

Samlingspartiets kvinnor betonar, att både hemmen och gatorna bör vara trygga för alla, och att det borde vara nolltolerans för sexuella trakasserier och andra olämpliga beteenden. Som krav ställer kvinnoförbundet förbättrandet av offrets ställning samt skärpning av sexual- och våldsbrottens domar. Därtill föreslår det, att man tar på skolornas gymnastiktimmar i bruk självförsvarstimmar och diskuterar om säkerhetsberedskap. (SKM, 18).

Samlingspartiets kvinnoförbund riktar i synnerhet oro för våld som sker i nära förhållanden. Kvinnoförbundet säger, att våld som sker i nära förhållanden påverkar för många barns, kvinnors och männens vardag. Alla bör ha rätt till ett tryggt hem och ingens liv får präglas av risken för våld. Som ett förebyggande förfaringssätt kräver Samlingspartiets kvinnor att i alla kommuner bör finnas en verksamhetsplan mot våld som sker i nära förhållanden. Därtill kräver kvinnoförbundet, att man ökar på antalet skyddshem samt verkställer Istanbul-avtalet omedelbart, som bland annat skulle medföra lätt tillgängliga tjänster för offren. (SKM, 18).

Slutligen lyfter Samlingspartiets kvinnor fram hedersrelaterad våld, och kräver att man bör ingripa i det effektivt och skydda offret. Både tvångsäktenskap och könsstympning bör kriminaliseras enligt kvinnoförbundet, och därtill bör man utbilda social- och hälsovårdens vårdpersonal att känna igen tecken på risk att bli offer för könsstympning och att kunna ingripa i fallen samt hjälpa dem som redan har blivit offer. (SKM, 18).

6.4.3 Centerns kvinnoförbund

En väsentlig del av målprogrammet som presenteras av Centerns kvinnoförbund behandlar frågan om familjevåld. Kvinnoförbundet säger, att än idag präglas samhället av att familjevåld tystnas ner, och därmed krävs det satsandet av offrets stödande, ökandet av skyddshemmens resurser samt säkerställandet att skyddshemmen är lätt tillgängliga för alla. Därtill pekar Centerns kvinnor på Istanbul-avtalet som enligt dem bör omedelbart verkställas. I likhet med avtalets rekommendation, kräver kvinnorna att förlikning mellan offret och gärningsmannen bör förbjudas i fall då våld har skett i nära förhållanden. Kvinnoförbundet argumenterar, att förlikningens ideologi som går ut på att brottet tolkas som konflikt mellan gärningsmannen och offret tar inte i beaktande våldsamma parförhållandets karaktär, det vill säga gärningsmannens kontroll och förtryckning samt olikvärdigheten mellan parterna. (CKM, 2).

Centerns kvinnor lyfter även fram minoriteters och andra specialgruppers behov, som enligt kvinnoförbundet bör ges särskild uppmärksamhet i stöddandet och i skyddshemmens tjänster. Därtill bör man säkerställa, att bland annat arbetarna inom social- och hälsovården har tillräckligt med kunskap för att kunna känna igen tecken på våld och att de tillges tillräckligt med resurser för att ingripa. (CKM, 2).

Intresset ligger dock inte enbart på familjevåld eller våld som sker i nära förhållanden. Centerns kvinnoförbund påpekar, att avsaknaden av samtycke som våldtäktens kriterium påverkar samhällets atmosfär och följaktligen underskattar våldtäktsbrottets allvarlighet. Som krav ställer kvinnoförbundet ändrandet av sexualbrottets rekvirit, så att samlag som sker utan samtycke bör betraktas som våldtäkt. Därtill bör våldtäkt betraktas begreppsligt som sexuell självbestämmanderättens kränkning, och ytterligare kräver kvinnorna, att kroppslig integritet och självbestämmanderätt bör säkerställas även hos transsexuella personer. (CKM, 5).

Utöver ovan nämnda krav, visar Centerns kvinnoförbund även oro för kvinno- och barnhandel. Enligt kvinnoförbundet försvagar kvinnohandel och prostitution människovärdet eftersom den gör kroppen till handelsvara. Kriminalisering av sexköp ger därmed ett starkt budskap om att ingens kropp kan vara andras egendom. För människohandelns offer bör man skapa stödsystem och vittnen bör även ges internationellt skydd. Därtill kräver Centerns kvinnor att man bör öka på gränsövervakningens resurser. (CKM, 6).

Slutligen kräver Centerns kvinnor, att tvångssterilisering samt andra handlingar som kränker mänskliga rättigheter bör omedelbart avskaffas. (CKM, 5).

6.4.4 Grönas kvinnoförbund

I Gröna kvinnors målprogram sägs, att kvinnoförbundet motsätter sig för våld som riktas på kvinnor och att det agerar aktivt mot kvinnohandel. Några åtgärder för detta ges dock inte i målprogrammet. I fråga om skyddshem, kräver kvinnoförbundet att deras antal bör ökas i enlighet med internationella avtal. (GKM, 2, 4).

6.4.5 Sannfinländarnas kvinnoförbund

Sannfinländarnas kvinnor betonar att de dömer våld, vare sig det riktar på kvinnor, barn, män, ordningsmakten eller politiker. Därtill dömer kvinnoförbundet den typen av våld mot till exempel flickor och kvinnor som godkänns inom vissa kulturer eller religioner. (SFKM).

6.4.6 Sammanfattning av kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor inom temat våld, människohandel och prostitution

Alla studiens kvinnoförbund tar i beaktande frågan om våld som sker i nära förhållanden. Socialdemokraternas- och Grönas kvinnoförbund talar givetvis om ”våld mot kvinnor”, medan Centerns kvinnoförbund använder tillsammans med Samlingspartiets kvinnor det mer neutrala begreppet ”våld som sker i nära förhållanden”. Centerns kvinnor använder även begreppet ”familjevåld”. Den väsentliga skillnaden mellan kvinnoförbunden är därhän, att Samlingspartiets- och Centerns kvinnoförbund talar inte enbart om kvinnan som offer, utan betraktar att även män och barn kan vara offer i våld som sker i nära förhållanden. Sannfinländarnas kvinnoförbund säger å sin sida, att det dömer våld, vare sig det riktar på kvinnor, barn, män, ordningsmakten eller politiker.

Kvinnoförbunden presenterar olika åtgärder i förebyggandet av våld som sker i nära förhållanden och i förbättrandet av offrets ställning. Alla kvinnoförbund, förutom Sannfinländarnas kvinnor, kräver satsandet av skyddshem. Därtill kräver både Samlingspartiets- och Centerns kvinnoförbund verkställandet av Istanbul-avtalet.

Centerns kvinnoförbund riktar sina tal till offren och kräver att man satsar på deras stödande, samt att man tar i beaktande även minoriteters och andra specialgruppers behov i olika åtgärder. I åtgärder som avses förbättra offrets ställning, kräver Centerns kvinnor även att man bör bland annat ändra sexualbrottets rekvisit, så att all samlag som sker utan samtycke betraktas som våldtäkt.

Även Samlingspartiets kvinnor kräver förbättrandet av offrets ställning samt skärpning av sexual- och våldsbrottens domar. Som en åtgärd i förbättrandet av flickors och kvinnors trygghet, föreslår kvinnoförbundet att man tar på skolornas gymnastiktimmar i bruk självförsvarstimmar och diskuterar om säkerhetsberedskap.

Socialdemokraternas- och Grönas kvinnoförbund uppmärksammar frågan om våld i mindre utsträckning. Båda dömer dock våld mot kvinnor, men som enda åtgärd i förbättrandet av offrets ställning är deras krav för större antal skyddshem.

Kvinnoförbunden lägger även märke på hedersrelaterad våld. Kvinnoförbunden i Socialdemokraterna, Samlingspartiet och Centern kräver att man bör ingripa i det och skydda offren. Även Sannfinländarnas kvinnor säger att det dömer våld som godkänns inom vissa kulturer eller religioner.

Utöver våld som sker i nära förhållanden, behandlar Centerns kvinnoförbund frågan om kvinno- och barnhandel. Kvinnoförbundet utgår från antagandet, att kvinnohandel och prostitution försvagar människovärdet, och därhän ger kriminalisering av sexköp ett starkt budskap om att ingens kropp kan vara en handelsvara. Även här betonas offrets ställning, då Centerns kvinnor presenterar åtgärder som syftar till att stöda och skydda människohandelns offer.

Tabell 4. Kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor inom temat våld, människohandel och prostitution

Övrekategorier	Socialdemokraterna	Samlingspartiet	Centern	Gröna	Sannfinländarna
Våld som sker i nära förhållanden		x	x		
Våld mot kvinnor	x			x	
Familjevåld			x		
Domar för våld- och sexualbrott		x			
Avskaffande av förlikning			x		
Handlingar i förebyggande av våld		x	x		
Skyddshem	x	x	x	x	
Verkställande av Istanbul-avtal		x	x		
Hedersrelaterad våld	x	x	x		x
Sexualbrottets rekvisit			x		
Människohandel och prostitution			x	x	

6.5 Representation och jämställdhet i besluten

Kategorin ”representation och jämställdhet i besluten” omfattar enbart två kvinnoförbunds aspekter. Nämligen, Centerns och Grönas kvinnoförbund är de enda som behandlar jämställdhetsfrågan i sina målprogram. Nedan presenteras först innehållet av jämställdhetsfrågan som har presenterats av Centerns kvinnoförbund och sedan framläggs Gröna kvinnors intressen. Slutligen presenteras kort i sammanfattningen Centerns och Gröna kvinnors centrala intressen i fråga om kvinnors politiska representation och krav för jämställdhet i besluten.

6.5.1 Centerns kvinnoförbund

Centerns kvinnoförbund hävdar, att kvinnors möjligheter att påverka i samhället inte är jämställda. Som mål ställer kvinnoförbundet ett jämlikt samhälle där alla tas med. Centerns kvinnor föreslår, att för att nå målet kunde man i beslutfattande organ ta i bruk kvotsystem i fall andra könets andel understiger med en tredjedel. För att säkerställa kvinnors politiska representation, betonar kvinnoförbundet även vikten av valens kandidatnominering. (CKM, 5).

Ytterligare bör man enligt Centerns kvinnor säkerställa tillräckligt med resurser till jämställdhetsombudet och att man aktivt följer verkställandet av den nya diskrimineringslagen som erkänner mångfaldig diskriminering. Slutligen kräver kvinnoförbundet, att man bör ta i beaktande könsinverkan i all lagstiftning och beslutfattande. (CKM, 5).

6.5.2 Grönas kvinnoförbund

Grönas kvinnoförbund kräver feminismens synlighet i partiets program och verksamhet. Målet med grön feminism är, att alla Grönas politiska program består av perspektiv som syftar att befrämja jämställdhet mellan könen. (GKM, 4).

Därtill talar Gröna kvinnor för stöddet av regionalt jämställdhetsarbete och förstärkandet av jämställdhetsarbetets nätverk samt utvecklandet av nya samarbetsformer. Därutöver framhäver Grönas kvinnoförbund att man bör minst på nuvarande nivå bevara statens understöd för både jämställdhetsarbetet och kvinnoförbunden. (GKM, 4).

Utöver ovan nämnda intressen riktar Grönas kvinnor uppmärksamhet på beslutens könsinverkan.. Gröna kvinnor efterlyser i kommunal- och regionalförvaltningen godkännandet av Europeiska deklarationen om jämställdhet. Godkännandet skulle medföra bland annat könsinverkans värdering i strategi- och budgetberedningar. Ytterligare kritiserar Grönas kvinnoförbund EU:s åtstramningspolitik, eftersom det oftast påverkar samhällets svagaste, det vill säga på kvinnor. Därmed i nedskärningar som berör hälsovården, arbetslöshetsskyddet och pensionen, bör man enligt kvinnoförbundet hålla i minnet deras könsmässiga konsekvenser. (GKM, 2, 9).

6.5.3 Sammanfattning av kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor inom temat representation och jämställdhet i besluten

Utifrån studiens kvinnoförbund tog enbart två kvinnoförbund ståndpunkt till frågan om kvinnors politiska representation. Därhän lyste jämställdhetsfrågan sin frånvaro hos Socialdemokraternas-, Samlingspartiets-, och Sannfinländarnas kvinnoförbund.

Centerns kvinnoförbund utgår från antagandet, att kvinnors möjligheter att påverka i samhället inte är jämställda. I syftet att uppnå jämställdhet ställer det som mål ett jämlikt samhälle som tar alla med. Som en åtgärd föreslår kvinnoförbundet att man i beslutfattande organ tar i bruk kvotsystem ifall andra könets andel understiger med en tredjedel. Därtill riktar Centerns kvinnor uppmärksamhet på valens kandidatnominering, som enligt kvinnoförbundet har en väsentlig roll i säkerställandet av kvinnors politiska representation.

Däremot Grönas kvinnoförbund riktar intresset på Gröna partiet och dess uppgift att öka på feminismens synlighet. Kvinnoförbundet ställer som mål feminismens synlighet i Gröna partiets program och verksamhet, vilket å sin sida representerar Gröna kvinnors tal för ”grön feminism”.

Ytterligare kräver Grönas kvinnoförbund att statens understöd för kvinnoförbunden och jämställdhetsarbetet bör bevaras minst på nuvarande nivå, och även Centerns kvinnor vill säkerställa tillräckligt med resurser till jämställdhetsombudet. Därtill betonar båda kvinnoförbunden att könsinverkan bör tas i beaktande i all lagstiftning och beslutfattande. Centerns kvinnoförbund talar om den nya diskrimineringslagen, medan Grönas kvinnor riktar uppmärksamhet på EU och kritiserar dess åtstramningspolitik som enligt kvinnoförbundet har könsmässiga konsekvenser.

Tabell 5. Kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor inom temat representation och jämställdhet i besluten

Övrekategorier	Socialdemokraterna	Samlingspartiet	Centern	Gröna	Sannfinländarna
Könskvoter i beslutfattande organ			X		
Statens understöd till jämställdhetsarbete och kvinnoförbund				X	
Feminismens synlighet i partiet				X	
Valens kandidatnominering			X		
Könsinverkan i lagstiftning och beslutfattande			X		
Uppföljning av diskrimineringslagens förverkligande			X		
Godkännande av Europeiska deklarationen om jämställdhet i kommunal- och regionalförvaltningen				X	
Förstärkandet av jämställdhetsarbetets nätverk				X	
EU:s åtstramningspolitik				X	

6.6 Övriga jämställdhetsfrågor

Presentationen av jämställdhetsfrågor slutar i kategorin ”övriga jämställdhetsfrågor”. Kategorin präglas av jämställdhetsfrågor, som inte antingen andra kvinnoförbund tar i beaktande eller som har blivit föga uppmärksammade i tidigare studier om kvinnointressen. Först presenteras Socialdemokraternas kvinnoförbunds intressen för reproduktiva rättigheter, invandrarkvinnors samhälleliga ställning samt oron för alternativa medier. Därefter presenterar även Samlingspartiets kvinnoförbund jämställdhetsfrågan kring invandrarkvinnors rättigheter, men därtill visar kvinnoförbundet oro för folkets levnadsvanor. Slutligen binder Grönas kvinnoförbund ihop miljöfrågan med jämställdhetsfrågan samt talar för kvinnors trygga och välfungerande boendemiljö.

I sammanfattningen presenteras centrala innehållet av övriga jämställdhetsfrågor som har uppstått från kvinnoförbundens målprogram.

Kvinnoförbunden i Centern och Sannfinländarna har inte i sina målprogram lyft fram frågor som passar in i kategorin ”övriga jämställdhetsfrågor”.

6.6.1 Socialdemokraternas kvinnoförbund

I kategorin ”övriga jämställdhetsfrågor” lyfter Socialdemokraternas kvinnor fram kvinnors reproduktiva rättigheter, alternativa medier samt anknyter invandrarkvinnors rättigheter med jämställdhetsfrågan.

Ett av målprogrammets rubrik är: ”Barnens antal är ett personligt val”. Socialdemokraternas kvinnor lyfter fram nativitetsminskningen som präglar samhället. Kvinnoförbundet betonar, att man inte får skylla på kvinnor på grund av den låga nativiteten eftersom valet om man vill eller inte vill ha barn är alltid ett personligt val, och inte en samhällelig plikt. Kvinnorna hänvisar även till forskningar som visar, att kvinnor föredrar arbete och sin arbetsplats framom att skaffa barn. Därtill säger kvinnoförbundet, att man inte får kräva kvinnor att stanna hemma på enbart hemvårdsstöd. (SDKM, 8).

Socialdemokraternas kvinnor lyfter även fram en doktorsavhandling av Jenni Kellokumpu. Enligt hennes forskningsresultat har mistandet av arbetsplatsen inverkat negativt på nativiteten. Födelsetalet var 1,85 procent mindre hos kvinnor som hade blivit uppsagda jämfört med kvinnor som var lika gamla och lika utbildade och som arbetade inom samma bransch. Men nativitetsminskningen var ännu större hos uppsagda högutbildade kvinnor med större inkomster. Däremot ifall männen hade blivit uppsagda, påverkade det negativt på födelsetalet endast ifall männen var mindre skolade och ifall uppsägningen påverkade betydligt på familjens inkomster. Därmed visar det sig, att inkomsterna inte är huvudorsaken i beslutet om att skaffa barn, utan i stället kan faktorer som karriärutveckling och anställning ha större betydelse. (SDKM, 8).

Socialdemokraternas kvinnor betonar, att Finlands befolkningstillväxt har redan länge varit beroende av invandrare. I målprogrammet visar kvinnorna oro för invandrarkvinnors integrering i samhället, och presenterar diverse krav som eftersträvar att förbättra deras arbetsmarknadsställning.

Eftersom invandrarkvinnor utsätts för mångfaldig diskriminering i både vardagen och arbetslivet, efterlyser Socialdemokraternas kvinnor invandrarkvinnors snabba integrering i samhället. En lyckad integrering ökar på jämställdhet och minskar risken för marginalisering, rasism och radikaliserings. Ytterligare säger kvinnoförbundet, att en lyckad integrering främjar hela invandrarfamiljens välmående och att kvinnors sysselsättning har även positiv inverkan på barnens utbildningsnivå och sysselsättning. (SDKM, 5-6, 8).

De positiva verkningarna av lyckad integrering begränsas dock inte enbart på invandrarkvinnor och familjen, utan enligt Socialdemokraternas kvinnor är det till allas nytta. En lyckad integrering medför samhället ett värdefullt kunnande, språkkunskap, större kunskap av olika kulturer, samt medborgare och arbetskraft som är vana och anpassade till varierande omständigheter. I stöddet av invandrarnas integrering föreslår kvinnorna även så kallad fadderverksamhet. Faddrarna skulle ordna gemensamma aktiviteter och kulturutbyten, samt vara till hjälp i daghemmen, skolorna och arbetsplatserna. (SDKM, 6, 16).

Kvinnoförbundets intresse är att få invandrarkvinnor med i arbetsmarknaden, eftersom i synnerhet huvudstadsregionens invandrarkvinnor har en svag ställning i arbetslivet. Socialdemokraternas kvinnor ser även ett missförhållande mellan invandrarkvinnor och -män, på grund av att löneskillnader mellan könen är ännu större mellan dem. Då invandrarkvinnor har blivit sysselsatta, präglas det ofta av att vara lågavlönat med atypiska arbetsförhållanden. Socialdemokraternas kvinnor betonar, att invandrarkvinnor bör stödas utifrån deras egna utgångslägen och omgivning. Vidare avser de att man bör informera arbetsgivare om mångformigt arbetsliv och dess förmåner samt hur man bäst rekryterar och handleder. Därtill för att underlätta invandrarkvinnors arbetssökande, bör man enligt kvinnoförbundet uppmärksamma icke läs- och skrivkunniga invandrarkvinnor. För att få med i arbetslivet invandrarkvinnor som nyss har kommit till Finland, bör man ge hela familjen aktuell information om det finska skolsystemet och arbetslivets spelregler. Därutöver bör man öka på möjligheter till arbetspraktik samt utvecklandet av mentorprogram. Slutligen lyfter kvinnoförbundet fram mikroföretagsamhet som sporrande sysselsättningsform. (SDKM, 5-6).

Slutligen visar Socialdemokraternas kvinnor oro för så kallade ”alternativa medier”, som enligt dem sprider rasistiska, antisemitiska, högerextremistiska och kvinnoföraktande perspektiv. För att kunna åtskilja alternativa medier från faktabaserad journalism, föreslår kvinnoförbundet kritisk

medieuppföstran för i synnerhet unga. Ytterligare påminner Socialdemokraternas kvinnor att människobilden i reklamen bör vara jämställda, rättvisa samt etiskt hållbara. (SDKM, 7, 10).

6.6.2 Samlingspartiets kvinnoförbund

Samlingspartiets kvinnoförbund talar för invandrarkvinnors rättigheter och säger, att ”ett socialt hållbart samhälle förhindrar marginalisering och stöder integrering samt deltagande i samhällets beslutsfattande” (SKM, 20 *egen övers.*). Kvinnoförbundet kräver, att man satsar på invandrarkvinnors integrering och sysselsättning, eftersom det är enligt förbundet nyckeln till hela familjens lyckade integrering. (ibid. 20.).

Därutöver visar Samlingspartiets kvinnor intresse för levnadsvanor och utmanar folket att röra på sig. Kvinnoförbundet säger att rätten till olika fritidshobbyn inte får vara beroende av familjens inkomster. Kvinnorna flaggar för hobbygarantin som garanterar de ungas motionshobbyn, men uppmanar att man bör lägga uppmärksamhet på utbudet av motionsintressen. Kravet är att det offentliga stödet bör i framtiden nå bättre idrottsgrenar som gynnas av flickor och kvinnor. (SKM, 13).

6.6.3 Grönas kvinnoförbund

Gröna kvinnors mål är ett samhälle där beslutens miljöverkningar värderas utifrån olika könsperspektiv. Klimatförändringens könsrämsiga dimensioner bör enligt kvinnoförbundet tas på allvar. Kvinnors ansvar i bekämpandet av klimatförändringen och andra miljöinverkan argumenteras utifrån antagandet att kvinnor är oftast ansvariga för hushållets dagliga inköp. (GKM, 9-10).

En annan jämställdhetsfråga som Grönas kvinnoförbund berör är frågan om boendemiljön. Kvinnoförbundet hävdar, att eftersom största delen av kollektivtrafikens användare är kvinnor berör dess tjänster i synnerhet dem. Kraven är större uppmärksamhet på kollektivtrafikens smidighet samt uppehållandet av spår- och vägnätet. Därtill bör man enligt kvinnoförbundet utveckla på samåkningsystemet och säkerställa tjänsters tillgänglighet. Ytterligare lägger de uppmärksamhet

på kvinnors trygga boendemiljö. I städer bör passager i parker och i skogar, samt tunnlar och underfarter byggas tillräckligt breda och vid behov hållas belysta. (GKM, 10-11).

6.6.4 Sammanfattning av kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor inom temat övriga jämställdhetsfrågor

”Övriga jämställdhetsfrågor” har presenterats av kvinnoförbunden inom Socialdemokraterna, Samlingspartiet och de Gröna. Centerns- och Sannfinländarnas kvinnoförbund har inte presenterat jämställdhetsfrågor som passar in i kategorin.

Övriga jämställdhetsfrågor som kvinnoförbunden presenterar avviker sinsemellan åt i deras innehåll. Samlingspartiets kvinnor talar om levnadsvanor, medan Socialdemokraternas kvinnoförbund uppmärksammar kvinnors reproduktiva rättigheter och alternativa medier, och Gröna å sin sida kopplar ihop miljöfrågan med jämställdhetsfrågan. Dock frågan om invandrarkvinnors jämställdhet delas av både Socialdemokraternas- och Samlingspartiets kvinnoförbund.

I fråga om levnadsvanor, utmanar Samlingspartiets kvinnor att folket bör röra på sig allt mer. De talar för hobbygarantin, men kräver, att det offentliga stödet bör i framtiden nå bättre idrottsgrenar som gynnas av flickor och kvinnor.

Socialdemokraternas kvinnoförbund å sin sida betonar, att barnens antal bör vara ett personligt val och inte en samhällelig plikt. Därtill visar kvinnoförbundet oro för ”alternativa medier”. Utöver kravet att kunna åtskilja rasistiska, antisemitiska, högerextremistiska och kvinnoföraktande perspektiv från faktabaserad journalism, talar det för jämställd, rättvis och etiskt hållbar människobild i reklamen.

Däremot vill Gröna kvinnor att beslutens miljöverkningar värderas utifrån könsperspektiv, och riktar ansvar på kvinnan i bekämpandet av klimatförändringen och andra miljöinverkan. Ytterligare jämställdhetsfråga berör boendemiljön, där Gröna kvinnor betonar kvinnors användning av kollektivtrafiken och därmed kräver uppmärksamhet för dess smidighet, samt talar för kvinnors trygga boendemiljö.

Slutligen berör en jämställdhetsfråga invandrarkvinnors jämställdhet. Samlingspartiets kvinnoförbund kräver satsandet av invandrarkvinnors integrering och sysselsättning. I likhet med Samlingspartiets kvinnoförbund, talar även Socialdemokraternas kvinnor för förbättrandet av invandrarkvinnors arbetsmarknadsställning och deras snabba integrering i samhället, men dock jämfört med Samlingspartiets kvinnoförbund, behandlar kvinnorna i Socialdemokraternas kvinnoförbund frågan mer utförligare. Kvinnoförbundet lägger märke till att invandrarkvinnor utsätts för mångfaldig diskriminering i både vardagen och arbetslivet, och presenterar ett antal konkreta åtgärder i förbättrandet av invandrarkvinnors samhälleliga ställning. Utöver att invandrarkvinnan och hennes familj avses dra nytta av snabb och lyckad integrering, hävdar kvinnoförbundet, att det tillbringar hela samhället bland annat värdefullt kunnande och större kunskap av olika kulturer. Socialdemokraternas kvinnor jämför dock inte enbart invandrarkvinnors ställning med finländska kvinnors ställning, utan betonar även missförhållandet mellan invandrarkvinnor och -män. Kvinnoförbundet påpekar, att löneskillnader mellan dem är ännu större, och att invandrarkvinnors arbete präglas ofta av att vara lågavlönat med atypiska arbetsförhållanden.

Tabell 6. Kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor inom temat övriga jämställdhetsfrågor

Övrekategorier	Socialdemokraterna	Samlingspartiet	Centern	Gröna	Sannfinländarna
Miljö				x	
Boendemiljö				x	
Levnadsvanor		x			
Invandrarkvinnor	x	x			
Mediauppföstran och reklam	x				
Reproduktiva rättigheter	x				

7 JÄMSTÄLLDHETSFRÅGORNAS ASPEKTER INOM IDEOLOGISKT OLIKA POLITISKA PARTIERS KVINNOFÖRBUND

Ovan har presenterats jämställdhetsfrågor som kvinnoförbunden i Socialdemokraterna, Samlingspartiet, Centern, de Gröna och Sannfinländarna lyfter fram i sina målprogram. Valet av kvinnoförbunden grundar sig på deras ideologiska skiljaktigheter. Med hänvisning till Lijpharts

(1999) presenterade konfliktdimensioner, medverkar kvinnoförbunden i partier där intresseklyvningar partierna emellan har format deras värden. Socioekonomiska konflikter har man i synnerhet bemött mellan Socialdemokraterna och Samlingspartiet, medan i konflikter mellan agrara och urbana intressen har Centern traditionellt representerat landsbygden. Gröna däremot har representerat postmateriella värden och Sannfinländarna har besvarat det med konservativa och nationalistiska ståndpunkter.

Därmed har studien omfattat fem politiska partiers kvinnoförbund som medverkar i fem ideologiskt olika politiska partier. Eftersom kvinnoförbunden kan avses representera kvinnointressen, är det även intressant att granska hur studiens kvinnoförbund betraktar feminismen. Som nämndes tidigare i uppsatsen, har man indelat feminismens verksamhetsperioder i olika feministvågor som präglas av olika typer av feminism. Även studiens kvinnoförbund avviker i fråga om deras förhållande till feminismen. Intressant nog är Socialdemokraternas- och Grönas kvinnoförbund enda som definierar sig som feministiska. Deras målprogram präglas av mångsidiga kategorier gällande jämställdhetsfrågor, och de presenterar även jämställdhetsfrågor som inte andra kvinnoförbund lyfter fram. Till exempel största delen av frågorna under kategorin "övriga jämställdhetsfrågor" består av Socialdemokraternas- och Gröna kvinnors intressen.

Enligt Socialdemokraternas kvinnor har man inte uppnått jämställdhet i Finland. Som hinder avses samhällets diskriminerande strukturer, individers ojämställda möjligheter, den patriarkala könsmaktsordningen samt människors fördomar och attityder. Därhän ställer Socialdemokraternas kvinnoförbund som mål "ett jämställt och solidariskt samhälle, där kvinnor och män har lika möjligheter att bygga en bättre, likvärdigare värld, och där ingen blir underordnad eller utnyttjad av någon annan" (SDKM, 2, egen övers.). *Solidaritet* är socialdemokratiska ideologins utgångspunkt och även i kvinnoförbundets målprogram står det centralt. Kvinnoförbundet definierar även socialdemokratin som feministisk rörelse, och med jämställdhet avser det likvärdighet mellan människor, både som individer och som samhällets medlemmar. (ibid. 2, 6).

Grönas kvinnoförbund är studiens andra kvinnoförbund som kallar sig feministisk. Det talar för *grön feminism*, vars grund är en människobild som erkänner mångvärdighet och jämlika mänskliga rättigheter. Det betraktar könet som mångdimensionellt som omformas med tiden och av kulturella omständigheter. Utgångspunkten är att uppskatta och värdera olika könsidentiteter och att bli av med stela könsroller. (GKM, 2). Gröna kvinnors målprogram representerar därmed väl tredje

vågens feminism där uppmärksamhet riktas i all större grad mot även andra sexuella- och könsminoriteters rättigheter.

Samlingspartiets kvinnoförbund avviker från ovan nämnda feministiska kvinnoförbund. Även dess värdegrund motsvarar partiets värde som det medverkar i: ”frihet, ansvarstagande, omtänksamhet, demokrati, bildning, uppmuntran och möjligheternas jämställdhet” (SKM, 8 *egen övers.*). Det sista, *möjligheternas jämställdhet*, beskriver väl Samlingspartiets kvinnors målprogram. Målet är ett samhälle, där alla har möjlighet att förverkliga sig själv. Individer bör garanteras jämställda möjligheter att lyckas på basen av hans eller hennes kompetens, kunskap och flit. Samhällets uppgift är garanterandet av både jämställda utgångslägen och livets grundförutsättningar. (ibid. 8). Därmed representerar Samlingspartiets kvinnoförbund väl liberalfeminism, där tron ligger på individen.

Verksamheten i Centerns kvinnoförbund grundar sig på Centerns värden och världsbild, där jämställdhet och bildning står centralt. Kvinnoförbundets syfte är: ”främjandet av demokratin, det lokala initiativtagandet och den sociala gemenskapen, av andliga värden samt respekterande för mänskliga rättigheter och sund levnadsstil” (CM, 1 *egen övers.*). I fråga om jämställdhet vill Centerns kvinnor arbeta för jämställdhet i arbetslivet och samhället, förbättra kvinnors ställning i Finland och i världen samt påverka frågor som berör familjer och mänskliga rättigheter (ibid. 1). Intressant nog, definierar inte Centerns kvinnor begreppet ”jämställdhet”, även om kvinnoförbundet nämner jämställdhet som ett av förbundets mål.

Jämfört med fyra andra partiers kvinnoförbund, avviker Sannfinländarnas kvinnor i fråga om deras syn på jämställdhet i Finland. Målprogrammet börjar med konstaterandet om, att ”Finland är världens bästa land för att vara flicka, kvinna eller mamma” (*egen övers.*). Enligt kvinnoförbundet har Finland världens mest jämställda kvinnor och oavsett bakgrund har man den bästa möjligheten att utbilda sig. (SFKM 2017). Eftersom Sannfinländarnas kvinnor avser att Finland präglas av jämställdhet på nästan alla nivåer, består kvinnoförbundens mål främst av andra än jämställdhetsfrågor.

Oavsett att feminismen omfattar ett flertal olika perspektiv, har kvinnoforskare funnit så kallade kvinnofrågor som kvinnor i synnerhet har visat intresse för. Generellt kan man säga, att de teman av kvinnofrågor som Chowdhury et al. (1994) har observerat presenteras även i kvinnoförbundens målprogram. Det vill säga, frågor som berör våld, reproduktiva rättigheter, jämställdhetsstrategier

samt politisk representation och lagstiftning. Därtill i enlighet med Hollis (2002) uppmärksamhet för 2000-talets typiska jämställdhetsfrågor, förekommer även i målprogrammen i synnerhet frågor som berör arbetsmarknadens könsmissiga segregation, och även nya frågor som bland annat berör invandrarnas ställning. Därutöver, i likhet med forskningsresultaten från Celis, Childs, Kantolas och Krooks (2014) studie, presenterade även studiens kvinnoförbund frågor kring media, fattigdom, beskattning, pension och miljö samt tog även i beaktande männens jämställdhet.

Valet av kvinnoförbunden har grundat sig på antagandet att de kan eventuellt förklara hur jämställdhetsfrågornas karaktär varierar mellan ideologiskt olika kvinnoförbund, till exempel på den traditionella vänster-höger-skalan och mellan liberala och konservativa värden. Granskandet av olika typer av jämställdhetsfrågor har möjliggjort att man kan jämföra skiljaktigheter och likheter mellan politiska partiers kvinnoförbund. Forskningsresultaten visar att inom vissa jämställdhetsfrågor går det att särskilja inverkan av partiets ideologi, medan i andra jämställdhetsfrågor är perspektiven lika. Inom vissa jämställdhetsfrågor är målen desamma, men hur målen bör nås och vilka handlingar som bör prioriteras avviker dock mellan kvinnoförbunden.

Den väsentliga skillnaden mellan kvinnoförbunden är deras aspekter om *hur* jämställdhet förverkligas i samhället. Som stark välfärdssamhällets förespråkare betonar Socialdemokraternas kvinnoförbund statens ansvar i befrämjandet av jämställdhet mellan könen. Enligt kvinnoförbundet bör samhället erbjuda (avgiftsfria) tjänster som lättar moderns vardag, och därtill bör staten ta i bruk strukturella åtgärder i befrämjandet av kvinnans arbetsmarknadsställning. Liknande perspektiv har Grönas kvinnoförbund, som även det presenterar åtgärder som samhället bör ta till bruk i befrämjandet av jämställdhet. Däremot är aspekterna hos kvinnoförbunden i Samlingspartiet och Centern olika. Även om Samlingspartiets kvinnoförbund betonar vikten av välfärdssamhället, präglas målprogrammet av nyliberalism och betoningen ligger på individen. På grund av dess värde för "möjligheternas jämställdhet" kräver inte kvinnoförbundet att staten bör ta itu med några radikala strukturella förändringar. Centern å sin sida talar i stor utsträckning om barnfamiljer, och därmed granskar det att kvinnans jämställdhet anknyter sig till kärnfamiljens rättigheter. Till exempel inom jämställdhetsfrågan som berör arbetsmarknad, består en stor del av kraven om hur samhället kan hjälpa i förbättrandet av moderns och barnfamiljens ställning i samhället.

Forskningsresultaten motsvarar teorin om kvinnors mångformighet, och i enlighet med Celis och Childs (2014) kan man skilja åt jämställdhetsfrågor från innehållet av partikulära frågor. Resultaten tyder på, att kvinnor sinsemellan har olika aspekter om hur olika jämställdhetsfrågor påverkar

kvinnor, och hur de enligt dem bör lösas och prioriteras. Till följande granskas närmare ideologins inverkan på jämställdhetsfrågorna och följaktligen redogörs för intresseskillnader i jämställdhetsfrågor som presenteras av politiska partiers kvinnoförbund.

7.1 Jämställdhetsfrågor inom utbildning och arbetsmarknad

Enligt Arend Lijphart (1999) har den socioekonomiska dimensionen varit den mest betydelsefulla samhällsliga konflikten. I Finland har socioekonomiska motsättningar uppstått i synnerhet mellan SDP och Samlingspartiet. Den först nämnda har generellt talat för arbetarklassen, medan Samlingspartiet har representerat kapitalintressen. Liknande motsättningar finner man även i kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor. Socialdemokraternas kvinnoförbund talar i synnerhet för fattiga kvinnoarbetare, och betonar offentliga tjänsters vikt i befrämjandet av kvinnors jämställdhet. I enlighet med Samlingspartiet tar Samlingspartiets kvinnoförbund i beaktande företagarnas rättigheter då det kräver att kvinnors företagsamhet bör stödas och olika hinder upphävas. Nämnvärt är även skillnaden mellan Samlingspartiets och Grönas kvinnoförbund. Därtill att Grönas kvinnor talar för jämställdhet mellan könen, ställer kvinnoförbundet som mål att jämna ut inkomstklyftan mellan rika och fattiga. Därmed motsvarar forskningsresultaten väl Kantola och Saaris (2014) studie om kvinnliga riksdagsledamöters yrkanden under plenumet. På liknande vis förekommer skiljaktigheter på vänster-höger skalan i och med att Socialdemokraternas- och Grönas kvinnoförbund anknyter jämställdhetsfrågan med fattigdom, medan Samlingspartiet talar om kvinnors karriärstig och för kvinnliga företagare.

Utmärkande för socialdemokratin granskar Socialdemokraternas kvinnor jämställdhet utifrån klassperspektiv. Enligt kvinnoförbundet har samhällets ojämställdhet medfört att rika lever längre, är friskare och tillgås bättre hälsovård jämfört med lägre inkomsttagare. I fråga om Socialdemokraternas kvinnors aspekt på jämställdhetsfrågan inom arbetsmarknaden, betraktar kvinnoförbundet i synnerhet frågan utifrån fattiga kvinnoarbetsares synvinkel. Socialdemokraternas kvinnor avser att problemet med kvinnans orättvisa arbetsmarknadsställning sträcker sig långt fram. Kvinnliga pensionärers fattigdom ökar eftersom deras pension är mindre på grund av både den orättvisa lönefördelningen mellan könen och kvinnans primära vårdnadsansvar. (SDKM, 2, 9, 14).

Kvinnors och mäns orättvisa lönefördelning har talats om redan länge – redan under första feministvågen har frågan lyfts fram bland kvinnor. Till exempel i Ruusalas (1967) studie som

omfattade tidsperioden 1944-1962, beklagade Socialdemokratiska kvinnoförbundet kvinnors orättvisa arbetsvillkor och lönefördelning även om under krigstiden hade kvinnorna stått jämställda med männen. Även i studiens målprogram visar kvinnoförbunden, bortsett Sannfinländarnas kvinnor, oro för den segregerade arbetsmarknaden.

Samlingspartiets kvinnoförbund betonar, att i anställningen bör kompetensen och arbetsinsatsen vara avgörande, och inte andra faktorer såsom könet. Därtill att kvinnoförbundet efterlyser handlingar som stöder flickor och pojkar att drömma om yrken oavsett sitt kön, riktar det ansvaret även på kvinnan. Nämligen, Samlingspartiets kvinnor understryker, att kvinnor bör uppmuntras att tro på sig själva och på sin kompetens, och att de bör själva eftersträva mer utmanande arbetsuppgifter. (SKM, 9). Aspekten motsvarar väl Samlingspartiets tro på arbetslivets möjligheter, men även liberalfeminism vars tro ligger på individens egna kompetens och flit.

Enligt Kantola et al. (2012, 10-11, 13-14) präglas jämställdhetsutvecklingen idag av nyliberalism, med vilket avses att betoningen ligger på individens rättigheter, möjligheternas jämställdhet samt avskaffandet av diskriminering. Nyliberalism har bland annat medfört att jämställdhetskrav argumenteras utifrån dess positiva inverkan på ekonomin och effektiviteten (ibid. 2012, 19 ref. Kantola & Saari 2012). Jämfört med alla studiens kvinnoförbund, kan man se att Samlingspartiets kvinnor representerar främst dess värde. I likhet med nyliberalism talar kvinnoförbundet för möjligheternas jämställdhet och ”välfärdens förbättrande genom sysselsättning”. Bland annat betraktar kvinnorna att rättvisare föräldraledighetsmodell skulle skapa förutsättningar för ny tillväxt och öka på sysselsättningen (SKM, 9).

Socialdemokraternas kvinnor å sin sida kritiserar nyliberalism. Enligt kvinnoförbundet tar tanken inte i beaktande valets könsmissiga strukturella dimensioner. Därmed i stället för tron på möjligheternas jämställdhet, riktar Socialdemokraternas kvinnor jämställdhetskrav främst på åtgärder som har syftet att ändra på strukturerna. Kvinnoförbundet talar för bättre kollektivavtal och betonar vikten av avgiftsfria offentliga tjänster som syftar att förbättra barnfamiljers ekonomiska ställning och mödrarnas deltagande i arbetslivet. (SDKM, 2, 8).

Grönas kvinnoförbund har liknande aspekter som kvinnoförbundet i Socialdemokraterna. Det talar för fortsättningen av likalönsprogrammet, och riktar uppmärksamhet på ekonomiska nedskärningars inverkan på kvinnor. Kvinnoförbundet säger att det stöder småföretagsamhet, egenanställning,

basinkomst samt progressiv beskattning. Men till skillnad från Socialdemokraternas kvinnor, vill Gröna kvinnor se deltidsarbetet som en möjlighet och inte som ett hot. (GKM, 5).

Även Centerns kvinnor talar för fortsättningen av likalönsprogrammet och presenterar handlingar som syftar i synnerhet att förbättra unga kvinnors arbetsmarknadsställning. Men i likhet med Samlingspartiets kvinnor, ser även Centerns kvinnoförbund att förbättrandet av kvinnans ställning påverkar även positivt på företagarnas ställning.

Sannfinländarnas kvinnoförbund tar inte ståndpunkt till skillnader i arbetsmarknadsställningen mellan kvinnor och män. Kvinnorna säger enbart, att de vill stöda kvinnor att utbilda sig till nya yrken, och att bilda småföretag. Den föga uppmärksamheten för temat kan eventuellt förklaras av att Sannfinländarnas kvinnor är nöjda med kvinnors nuvarande samhälleliga ställning.

Gemensamt för kvinnoförbunden, bortsett Sannfinländarnas kvinnor, är antagandet om utbildningens vikt i upphävandet av arbetsmarknadens könsmissiga segregation. Kvinnoförbunden i Socialdemokraterna, Samlingspartiet, Centern och de Gröna, betonar skolornas centrala roll i främjandet av jämställdhet mellan könen. Tanken är att man bör i synnerhet rikta uppmärksamhet på flickor och pojkar, eftersom valet av utbildning påverkar senare karriärutvecklingen. Dock i likhet med diskussionen om hur kvinnors jämställdhet kan nås inom arbetslivet, avviker frågans aspekter mellan kvinnoförbunden.

Socialdemokraternas kvinnoförbund betraktar även här frågan utifrån klassperspektiv. Som stark välfärdssamhällets förespråkare kräver kvinnoförbundet, att utbildningen bör även fortsättningsvis vara avgiftsfri. Antagandet är att avgiftsfri utbildning främjar jämställdhet samt säkerställer likvärdiga möjligheter oavsett individens bakgrund. I likhet med Socialdemokraternas kvinnoförbund, betonar även Samlingspartiets kvinnor vikten av att erbjuda utbildning till alla oavsett familjebakgrunden. Men präglade liberalism är argumentet hos Samlingspartiets kvinnor, att avgifterna inte får vara hinder i förverkligandet av möjligheternas jämställdhet.

Värdet för möjligheternas jämställdhet präglar Samlingspartiets kvinnoförbunds aspekt på även jämställdhetsfrågan kring utbildning. Det betraktar utbildningen som grunden till möjligheternas jämställdhet, och avser att ”baserande på individens kompetens, kunskap och flit, bör alla tillges jämställda möjligheter att lyckas” (SKM, 8 *egen övers.*). I upphävandet av könsuppdelningen i olika

branscher bör man enligt kvinnoförbundet stöda barnen att sträva efter utbildningar och yrken oavsett sitt kön.

Däremot presenterar Socialdemokraternas- och Grönas kvinnoförbund åtgärder som syftar att ändra på strukturerna. Både Socialdemokraternas och Grönas kvinnor, men även Centerns kvinnoförbund, talar för könssensitivitet i skolorna. Därtill kräver Socialdemokraternas kvinnor jämställdhetsplan till grundskolorna och jämställdhetsuppföstran i lärarutbildningen, medan Gröna kvinnor talar för köns- och jämställdhetsmedveten undervisning. I enlighet med gröna feminismens mål, vill kvinnoförbundet även upphäva könsuppdelningen genom att avskaffa könsuppdelade handarbets- och gymnastiktimmar. Gröna kvinnor betraktar därmed att jämställdhet inte är enbart frågan om kvinnan och hennes rättigheter, utan problemet är själva tudelningen man/kvinna.

Utöver att kvinnoförbunden betraktar att utbildningen har en väsentlig roll i befrämjandet av jämställdhet inom arbetsmarknaden, avser de att den nuvarande föräldraledighetsmodellen är ett hinder i uppnåendet av jämställdhet mellan könen. Vissa aspekter avviker dock mellan kvinnoförbunden. Socialdemokraternas kvinnor talar om pappors förmåga att sköta om barnen, medan Samlingspartiets kvinnoförbund lyfter även fram företagets förmåner i reformen av föräldraledighetsmodellen. Centerns kvinnor å sin sida talar om föräldrarnas rättigheter, det vill säga, både mammans och pappans lika rätt att delta i barnets liv. Intressant nog, talar inte Grönas kvinnor om föräldraledigheten eller dess inverkan på kvinnans samhälleliga ställning.

Om man granskar Hollis (1991) studie om partiets syn på kvinnans samhälleliga ställning mellan åren 1880-1964, kan man se att i fråga om mödrarnas ställning förekommer inte numera liknande skiljaktigheter på vänster-höger skalan. Samlingspartiets kvinnoförbund talar inte längre för husmoderns- eller moderns ideal eller bevarandet av familjens och hemmets harmoni. Tvärtom utgår Samlingspartiets kvinnor från tanken att kvinnan vill delta i arbetslivet, och att den nuvarande föräldraledighetsmodellen uppehåller strukturer som hindrar kvinnors jämställda karriärmöjligheter (SKM, 9).

Slutligen både Socialdemokraternas-, Grönas- och Centerns kvinnoförbund betonar vikten av välfärdssamhällets tjänster i befrämjandet av jämställdhet mellan könen. Gröna kvinnors jämställdhetskrav riktas i stor utsträckning på barnfamiljers rättigheter. Kvinnoförbundet flaggar för garanterandet av förskolepedagogik och omvårdnadstjänster, eftersom enligt förbundet är de väsentliga med tanke på kvinnors möjlighet till arbete och karriärutveckling (GKM, 4). Även

Socialdemokraternas kvinnor talar för avgiftsfri förskolepedagogik, som avses förbättra barnfamiljers ekonomiska ställning och befrämjar mödrarnas deltagande i arbetslivet (SDKM, 59).

Till skillnad från övriga kvinnoförbund talar inte Centerns kvinnor specifikt för kvinnors rättigheter, utan i stället talar de om *föräldrarnas* rättigheter. Målet är en bättre samordning av familje- och arbetsliv, där båda föräldrarna har lika rättigheter att vara med barnet. Därmed avses ojämställdheten bestå av att pappans närvaro i barnets liv är svagare. I argumentet om dagvårdstjänster och skolbarnens klubbverksamhet talas inte heller om att det ökar kvinnans jämställdhet i arbetsmarknaden, utan även här säger Centerns kvinnor, att tjänsterna lättar *barnfamiljers* vardag. (CKM, 2). Överlag består en stor del av målprogrammet hos Centerns kvinnoförbund om barnfamiljers rättigheter, som å sin sida tyder på, att det betraktar att kvinnan har i regel barn och att jämställdhetskraven bör därmed riktas främst på kvinnor med familj.

Sammanfattningsvis kan man säga, att över partigränser oroar sig kvinnor för arbetsmarknadens segregation och kräver åtgärder för den orättvisa lönefördelningen. Därtill talar de gemensamt för utbildningens vikt i befrämjandet av jämställdhet mellan könen, samt betraktar att den nuvarande föräldraledighetsmodellen är ett hinder i uppnåendet av jämställdhet. Men skiljaktigheter mellan ideologiskt olika kvinnoförbund förekommer i innehållet av partikulära frågor. Generellt kan man dra slutsatsen, att Socialdemokraternas kvinnor kritiserar tanken om möjligheternas jämställdhet och i stället presenterar handlingar som syftar att ändra på strukturerna och riktar ansvaret till staten, medan Samlingspartiets kvinnoförbund låter bli att presentera ”radikala” strukturella åtgärder i uppnåendet av jämställdhet, utan i stället uppmanar kvinnor att bland annat tro på sig själva och på sin kompetens. Gröna kvinnor kritiserar inte värdet för möjligheternas jämställdhet, men i likhet med Socialdemokraternas kvinnoförbund riktar de ansvaret till staten. Däremot Centerns kvinnoförbund riktar ansvaret till både hemmet och staten.

Eftersom kvinnans arbetsmarknadsställning och rätten till utbildning har väckt debatt redan under första feministvågen, kan man ifråga sig om hur kvinnans ställning i samhället har utvecklats sedan 1900-talet. Givetvis har kvinnor numera fått delta i arbetslivet, men som man kan se från målprogrammen, berör debatten än idag om den orättvisa lönefördelningen och kvinnans ansvar för barnen som för sin del medför ojämställdhet mellan könen. Kvinnoförbunden i vänster avser att med hjälp av bland annat jämställdhetsplaner kan könsuppdelningen inom utbildningar och branscher upphävas. I höger å sin sida talar man om attitydfostran och riktar ansvaret till hemmen och skolan. Till exempel säger Samlingspartiets kvinnor, att man bör *uppmuntra* flickor att söka sig

till tekniska branscher. Med tanke på, att den finländska arbetsmarknaden är än idag starkt könssegregerad, är det intresseväckande hur kvinnoförbunden presenterar ”mjuka” åtgärder som enligt dem medför jämställdhet inom arbetsmarknaden. Därtill är det intressant, att kvinnoförbunden inte direkt talar om männens ansvar i upphävandet av arbetsmarknadens könsuppdelning. Då Samlingspartiets kvinnoförbund vill uppmuntra flickor till tekniska branscher, låter det bli att uppmuntra män till kvinnliga branscher såsom vårdyrken. Den föga uppmärksamheten för männens utbildningsval är intressant, eftersom könsuppdelningen i arbetsmarknaden beror även på deras val. Detta å sin sida pekar på antagandet om kvinnans egna ”kamp” för att nå jämställdhet i arbetslivet, där enbart skolorna stöder kvinnan att finna sina intressen och där männen blir ouppmärksammade i deras val av studier.

7.2 Utrikes- och säkerhetspolitik som jämställdhetsfråga

En jämställdhetsfråga som inte har avsett vara en så kallad ”traditionell kvinnofråga” eller ligga till kvinnors intresse, är frågor som berör utrikes- och säkerhetspolitik. Till exempel från Ruusala (1967) studie om kvinnoförbunden i vänstern visade det sig, att Socialdemokratiska kvinnoförbundet inte visade intresse för utrikespolitik och internationella frågor. Utifrån pro gradu-uppsatsens studie kan man dock observera, att numera visar kvinnor intresse för utrikespolitik och betraktar det utifrån jämställdhetsaspekten.

Allt större intresse för utrikes- och säkerhetspolitik kan eventuellt förklaras utifrån förändringen i konfliktdimensioners plats. Enligt Mickelsson (2015, 313-314; 323) präglas dagens samhälle i synnerhet av motsättningar mellan konservativa, nationalistiska ståndpunkter och ståndpunkter som förhåller sig positivt för globalisering och integration.

Jämfört med alla studiens kvinnoförbund, visar i synnerhet Socialdemokraternas kvinnor oro för den växande populismen. Enligt kvinnoförbundet har man i Finland tagit riktningen mot mer sluten politik, och som lösning talar det för *feministisk utrikes- och säkerhetspolitik*. Socialdemokraternas kvinnor hävdar, att feminismen motsätter den konservativa nationalistiska extremismen, och lägger tron på att ”solidariteten växer ännu i dagens värld, även om populistiska, odemokratiska och terroristiska riktningar strävar att hetsa upp människogrupper emot varandra” (SDKM, 2 *egen övers.*).

Kvinnoförbundens positiva förhållning till globalisering går även att bemärkas i deras jämställdhetsfrågor kring utvecklingssamarbetet. Det gemensamma antagandet för kvinnoförbunden i Socialdemokraterna, Samlingspartiet, Centern och de Gröna är, att man bör satsa på kvinnors utbildning, sysselsättning och hälsouppfostran i befrämjandet av jämställdhet och i ökandet av kvinnans rättigheter i utvecklingsländer. Även om intresset är gemensamt över partigränser, kan man i synnerhet i Gröna kvinnors målprogram särskilja ideologins inverkan. Nämligen, utöver att kvinnoförbundet i de Gröna talar för könsaspekter i utvecklingssamarbetet betonar det även vikten av miljöperspektiv. Kvinnoförbundet säger att: ”förbättrandet av kvinnans ställning och som följd befolkningstillväxtens begränsning är centrala åtgärder för både människovärdigt liv och i minskandet av koldioxidutsläpp” (GKM, 11 *egens övers.*). Därmed betraktar de, att förbättrandet av kvinnans ställning i utvecklingsländer och begränsningen av befolkningstillväxten går hand i hand.

Sannfinländarnas kvinnor tar inte ståndpunkt till globalisering, men målprogrammet karaktäriseras av nationalistiska och konservativa värden. Sannfinländarnas kvinnor säger att de dömer våld som sker i namnet av kultur och religion och betonar att ”vi har världens bästa och jämställdaste land för flickor och kvinnor. Vi vill fortsätta behålla det så” (SFKM *egen övers.*). Den sista meningen kan uppfattas som om Sannfinländarnas kvinnor betraktar andra kulturer och religioner som hot för jämställda Finland.

Utöver utrikespolitik lyfter Samlingspartiets kvinnoförbund fram jämställdhetsfrågan kring säkerhetspolitik. Kvinnoförbundet talar för vikten av försvarskraften eftersom det avses trygga Finlands självständighet och den territoriella integriteten. Kravet är att försvaret borde vara hela befolkningens sak, och därmed borde hela årskullen delta i militärtjänsten. (SKM, 17).

Samlingspartiets kvinnoförbunds krav för att utvidga uppbåden även till kvinnor motsvarar väl tidigare studier som visar att i Finland har i synnerhet högern förhållit sig positivt till kvinnors militärtjänst. Perspektivet hos Samlingspartiets kvinnoförbund är, att försvaret skulle förbättras ännu mer då uppbåden skulle även gälla kvinnor, eftersom då skulle årskullens bästa vara en del av försvaret. Därmed avviker aspekten från tidigare debatt om kvinnors frivilliga militärtjänst, där argumentationen koncentrerade på aspekten att kvinnor bör ha möjlighet att delta i militärtjänsten på grund av att det ökar på jämställdhet mellan könen (Holli 1999). Forskningsresultatet är givande, eftersom det tyder på, att sedan reformen tog plats, betraktar i synnerhet Samlingspartiets kvinnor att kvinnorna som har deltagit i militärtjänsten har klarat sig väl och att de avses stå likvärdiga med männen i fråga om deras kompetens i försvaret. Intressant är dock, att studiens övriga

kvinnoförbund inte behandlar frågan om kvinnans militärtjänst. Temans frånvaro i Socialdemokraternas- och Grönas kvinnoförbund väcker fram frågan, att hur betraktar de idag militärtjänsten utifrån jämställdhetsaspekten?

7.3 Nya jämställdhetsfrågor och den föga uppmärksamheten för kvinnors politiska representation

Kvinnoförbunden presenterar jämställdhetsfrågor som inte har traditionellt avsetts tillhöra så kallade traditionella kvinnofrågor. Från och med 1980-talet har nya postmoderna och postmateriella tankar uppstått i samhället, och intresse har riktats på frågor som ekologi, fred, feminism, sexuell jämlikhet, levnadsvanor samt på den orättvisa inkomstfördelningen i världen. Gröna partiet har aktivt berört ”nya politikens” frågor. (Lipset & Rokkan 2001, 7; Mickelsson 2015, 237; 239). Liknande intressen kan även bemärkas i Gröna kvinnoförbundets målprogram, och till stor del av frågorna under kategorin ”övriga jämställdhetsfrågor” har presenterats av det. Därmed konflikterna som senare har kallats för ”ny politik”, kan även i fråga om jämställdhetsfrågor betraktas vara ”nya jämställdhetsfrågor”.

Forskningsresultaten gällande övriga jämställdhetsfrågor ger intressant information om kvinnoförbundens specifika intressen. I synnerhet Grönas kvinnoförbund presenterar jämställdhetsfrågor som är givande både med tanke på att de är så kallade icke-traditionella kvinnofrågor samt att Gröna partiets ideologi går att bemärkas utifrån frågornas karaktär. Det som Grönas kvinnoförbund avviker från övriga kvinnoförbund är dess aspekt på miljöfrågan utifrån jämställdhetsperspektiv. Präglade Gröna partiets intresse för miljöfrågor, kräver även kvinnoförbundet att beslutens miljöverkningar värderas utifrån olika könsperspektiv. Därutöver betraktar Grönas kvinnoförbund boendemiljön som jämställdhetsfråga. Kollektivtrafikens smidighet avses påverka i synnerhet kvinnor, och därtill krävs en trygg boendemiljö för kvinnor. (GKM, 9-11).

Under kategorin ”övriga jämställdhetsfrågor” kan man även se kvinnoförbundens intresse för invandrarkvinnors ställning. Socialdemokraternas kvinnor uppmärksammar att invandrarkvinnors ställning är generellt svagare jämfört med finländska kvinnor. Enligt dem utsätts invandrarkvinnor för mångfaldig diskriminering i både vardagen och arbetslivet. Därmed efterlyser kvinnoförbundet tillsammans med Samlingspartiets kvinnor, att man bör satsa på invandrarkvinnors snabba integrering i samhället. Därtill att Socialdemokraternas kvinnoförbund jämför invandrarkvinnor

med finländska kvinnor, betonar de invandrarkvinnors ojämställdhet med invandarmän. Kvinnoförbundet hävdar, att löneskillnader mellan könen är ännu större mellan dem. Därmed är aspekten hos Socialdemokraternas kvinnoförbund även här den svaga och fattiga kvinnan, vilket å sin sida motsvarar väl socialdemokratins ideologi som riktar sina tal till samhällets svagaste.

Under kategorin övriga jämställdhetsfrågor fortsätter Socialdemokraternas kvinnor att kritisera högerextremism. Socialdemokraternas kvinnoförbund är det enda kvinnoförbundet som lyfter fram jämställdhetsfrågan inom medier. De kritiserar ”alternativa medier” som sprider rasistiska, antisemitistiska, högerextremistiska och kvinnoföraktande perspektiv. Därtill kräver kvinnorna att man bör rikta uppmärksamhet på reklamens jämställda människobild. Frågan om alternativa medier anknyter sig till kvinnoförbundets oro för populism, och frågan påvisar att det inte enbart ser populismen som ett hot för solidariteten utan att det även äventyrar kvinnors jämställdhet i samhället. Däremot frågan om kvinnors bild i reklamen hänvisar till mediernas ansvar att främja jämställdhet mellan könen.

Slutligen tar Socialdemokraternas kvinnor i beaktande frågan om reproduktiva rättigheter. Kvinnoförbundet betonar, att ”barnets antal är ett personligt val” och inte en samhällelig plikt (SDKM, 8). Därmed ifrågasätter de tanken om att kvinnans främsta uppgift är att föda, och betraktar att kvinnor sinsemellan har olika intressen och att alla inte vill ha barn. Däremot även om Centerns kvinnor inte tar ståndpunkt till reproduktiva rättigheter, visar dess målprogram kvinnoförbundets uppskattning för barnfamiljer. En väsentlig del av målprogrammets innehåll riktar sig på barnfamiljer, och jämställdhetskraven berör till stor del dem. Därhän anknyter Centerns kvinnoförbund barnfamiljens rättigheter med kvinnans rättigheter och följaktligen är aspekten mer den traditionella kvinnans roll som mor.

Med tanke på att tidigare har reproduktiva rättigheter avsetts vara så kallade traditionella kvinnofrågor, är det intresseväckande att i studiens målprogram uppstår det som en ”övrig jämställdhetsfråga”. Det vill säga, enbart ett kvinnoförbund lyfter fram frågan i sitt målprogram. Senaste åren har det diskuterats i stor omfattning om befolkningstillväxten som sjunker allt mer i Finland. Forskningsresultatet är överraskande, i och med att kvinnoförbunden (bortsett Socialdemokraternas kvinnor) inte tar ståndpunkt till frågan även om det berör specifikt kvinnan och hennes ställning i samhället. En möjlig orsak till den ringa uppmärksamheten för reproduktiva rättigheter kan dock vara, att samhället går mot mer konservativ riktning. Övriga kvinnoförbund

kan även betrakta att frågan inte tillhör politiken utan är en privat fråga, eller alternativt ser de inga problem med reproduktiva rättigheter eller så ligger det inte i deras intresse.

Därtill är ett ytterst intressant forskningsresultat jämställdhetsfrågan om kvinnors politiska representation. Traditionellt har kvinnor talat för lika rättigheter i fråga om politisk representation, men i studiens målprogram har enbart Centerns och Grönas kvinnoförbund lyft fram frågan.

Centerns kvinnors uppmärksamhet för frågan är till viss del överraskande, i och med att partiet har präglats av att vara ett ”traditionellt maskulint parti” och där kvinnorna har tidigare varit emot kvotsystem (Westman 2000). Men i det gällande målprogrammet föreslår Centerns kvinnoförbund ibruktagande av kvotsystem i beslutfattande organ. Därtill är kvinnoförbundet det enda som betonar vikten av valens kandidatnominering i befrämjandet av jämställdhet mellan könen och hävdar, att kvinnors möjligheter att påverka i samhället inte är jämställda. (CKM, 5).

Förslaget om könskvoter är intresseväckande, eftersom lagen om könskvoter stadgar att i indirekt valda offentliga organ på både statlig och lokal nivå bör minst 40 procent av båda könen vara representerade (Holli 2011). Det förblir därmed oklart vad Centerns kvinnor egentligen menar i målprogrammet med ”beslutfattande organ”. Kan förslaget eventuellt betyda könskvoter till börsbolagens styrelser? Eller är kvinnoförbundet omedveten om den förefintliga lagen? Oavsett vad Centerns kvinnoförbund egentligen avser med förslaget, visar det dock att numera förhåller sig även högerinriktade kvinnor positivt till kvotsystem.

Grönas kvinnoförbund å sin sida är det enda som kräver feminismens synlighet i partiets program och verksamhet. Talet för grön feminism motsvarar väl postmateriella värden som Gröna partiet har traditionellt representerat. Därtill betonar Grönas kvinnoförbund kontinuitet av politiska partiernas kvinnoförbund då det kräver att man bör minst på nuvarande nivå bevara statens understöd till både jämställdhetsarbetet och kvinnoförbunden. (GKM, 4).

Med tanke på kvinnoförbundens traditionella roll om att locka kvinnor med i partiverksamheten, kan inte den funktionen bemärkas i studiens målprogram. Redan år 1983 sa Dahlerup och Gulli (1983, 38), att kvinnoförbundens uppgift i att locka kvinnor med i partiverksamheten kommer att missta sin betydelse då kvinnors ställning i arbetslivet och familjen närmar sig med männens. Efter att det gått 35 år från deras studie kan man ifråga sig, att kan kvinnoförbundens föga uppmärksamhet för deras politiska representation bero på kvinnors jämställdare ställning i

arbetslivet och familjen? Om man granskar forskningsresultaten i föreliggande uppsats kan man inte dra slutsatsen att antagandet stämmer. Kvinnoförbunden betraktar att samhällets ojämställdhet beror än idag främst på kvinnans orättvisa ställning inom arbetslivet och familjen, men däremot avser de inte längre, att för att uppnå jämställdhet ifrågavarande områden krävs befrämjandet av kvinnors politiska representation. I stället talar studiens kvinnoförbund för statens ansvar, individens ansvar eller överlag avser att kvinnors jämställdhet har redan uppnåtts.

Representationsfrågans frånvaro hos Samlingspartiets kvinnoförbund kan eventuellt förklaras från dess understöd för möjligheternas jämställdhet och nyliberalism. Däremot är det överraskande att Socialdemokraternas kvinnoförbund låter bli att uppmärksamma temat, i och med att kvinnoförbundet avser att Finland inte är jämställt. I granskandet av Ruusala (1967) studie som omfattade åren 1944-1962, kan man se att jämställdhetsfrågan om kvinnors politiska representation var Socialdemokratiska kvinnoförbundets främsta mål, och i synnerhet att få en kvinnlig minister i regeringen stod högt på agendan. Dock jämfört med tidsperioden som Ruusala studerade, har numera utnämnts ett flertal kvinnliga ministrar och överlag har kvinnors politiska representation utvidgats.

Avsaknaden av jämställdhetsfrågor som berör kvinnors politiska representation tyder på, att kvinnoförbunden betraktar att kvinnors deskriptiva representation har nått sitt mål. Med tanke på nyliberalism och fokus på individen blir det intressant att se, hur kvinnoförbunden i framtiden uppmärksammar frågan om kvinnors politiska representation. Därtill är det intressant att se, hur kvinnoförbunden i framtiden betraktar teorin om intersektionalism. Även om två av studiens kvinnoförbund nämner begreppet ”intersektionalism”, har ingetdera tagit ståndpunkt till kvinnliga etniska och andra minoriteters rätt att representera och att bli representerad. Till exempel i fråga om invandrarkvinnor, berörde kraven enbart på deras integrering och arbetsmarknadsställning. Däremot betonade ingen vikten av invandrarkvinnors politiska representation. Forskningsresultatet är ytterst intressant, i och med att aktuella feministiska studier har i all större utsträckning lyft fram problemet med till exempel etniska minoriteter och deras deskriptiva och substantiella representation. Därmed kunde man tolka, att kvinnoförbunden inte betraktar etniska minoriteters politiska representation som väsentlig med tanke på samhällets jämställdhetsutveckling.

7.4 Privata frågor – gemensamma aspekter?

Andra vågens feminism medförde kravet om att det privata bör tas med i politiken. Sedermera har frågor såsom våld i nära förhållanden lyfts fram på den politiska dagordningen. Till exempel i Kantolas och Saaris (2014) studie kunde man se, att kvinnor över partigränserna avsåg att våld mot kvinnor är ett allvarligt jämställdhetsproblem i Finland. Men utifrån studien kunde man även se, att både i vänstern och högern gynnade kvinnorna det könsneutrala begreppet ”våld som sker i nära förhållanden”.

Även alla studiens kvinnoförbund lyfter fram frågan om våld och kräver handlingar som förebygger det. Men till skillnad från Kantolas och Saaris (2014) forskningsresultat, använder enbart kvinnoförbunden i Samlingspartiet och Centern det könsneutrala begreppet ”våld som sker i nära förhållanden”. Vid sidan om begreppet talar Centerns kvinnor även om ”familjevåld”, medan Socialdemokraternas- och Grönas kvinnoförbund talar om ”våld mot kvinnor”. Den väsentliga skillnaden mellan kvinnoförbunden är därhän, att Samlingspartiets- och Centerns kvinnoförbund talar inte enbart om kvinnan som offer, utan talar även om männen och barnen som möjliga offer i våld som sker i nära förhållanden. Därmed kan man från målprogrammen observera, att kvinnoförbunden använder olika begrepp beroende på att representerar de vänstern eller högern, och följaktligen avviker i fråga om, att betraktar de att offret i nära förhållanden är främst kvinnan eller kan offret likaså vara mannen och barnen.

Man kunde dra slutsatsen, att kvinnoförbunden i vänster talar i större utsträckning för kvinnors rättigheter då det dömer specifikt *våld mot kvinnor*. Men innehållet av jämställdhetsfrågan i Socialdemokraternas- och Grönas kvinnoförbund är ytterst knapp. Däremot både Centerns- och Samlingspartiets kvinnoförbund behandlar frågan i större utsträckning samt presenterar ett större antal åtgärder i förbättrandet av offrets ställning. Därmed går det inte att enbart utifrån användningen av antingen begreppet ”våld mot kvinnor” eller ”våld i nära förhållanden” dra direkta slutsatser om, att representerar vänsterns kvinnor i större grad kvinnors rättigheter ifrågavarande tema. Dock det könsneutrala begreppet som används hos högerpartierna kan även uppfattas som att kvinnoförbunden inte avser att det krävs specifik uppmärksamhet för kvinnor som blir utsatta för våld.

Intressant nog, granskandet av jämställdhetsfrågans innehåll visar att kvinnoförbunden i själva verket delar gemensamma intressen i fråga om våld som riktar sig på kvinnan eller som sker i nära

förhållanden. I synnerhet talar de för förebyggande av våld och säkerställandet av ett tillräckligt antal skyddshem. Med andra ord, kvinnoförbunden betraktar här gemensamt att statens roll är väsentlig i erbjudandet av tjänster för dem som har blivit utsatta för våld i nära förhållanden. Om man jämför kvinnoförbunden med varandra, tar dock Centerens kvinnor mest frågan i beaktande. Centerens kvinnoförbund berör inte enbart frågan om våld som sker i nära förhållanden eller ”familjevåld”, utan därtill kräver det åtgärder för våldtäkt, kvinno- och barnhandel samt prostitution. Uppmärksamhet på prostitution är intresseväckande, i och med att övriga kvinnoförbund inte tar frågan i beaktande. Aspekten hos Centerens kvinnor är att prostituerade är människohandels offer, och som åtgärd kräver de kriminalisering av sexköp som enligt dem ger en stark signal om att ingens kropp kan vara en handelsvara. (CKM, 2, 5-6).

Aspekten hos Sannfinländarnas kvinnoförbund avviker från övriga kvinnoförbund. Likväl säger kvinnoförbundet att det dömer våld, men det talar inte enbart om våld som sker mot kvinnor. Det vill säga, de dömer våld vare sig det riktar på kvinnor, barn, män, ordningsmakten eller politiker. Därmed dömer de *all* våld, men betraktar inte att kvinnovåld bör specifikt uppmärksammas. Att betona ordningsmakten och politiker visar, att kvinnoförbundet inte vill ta standpunkt till våld som sker i nära förhållanden. Därmed tyder forskningsresultaten, att Sannfinländarnas kvinnor avser att de står jämställda med männen och att det inte krävs speciell uppmärksamhet för kvinnans ställning i samhället – det som kan ske kvinnan, kan likaså ske männen och andra aktörer i samhället.

Gemensamt för kvinnoförbunden i Centern, Socialdemokraterna och Samlingspartiet är att de även betraktar kvinnors mångformighet i olika typer av våld som kvinnor kan bemöta. Nämligen, kvinnoförbunden talar för invandrarkvinnors rättigheter och dömer hedersrelaterad våld, tvångsäktenskap och flickors könsstympning. Även Sannfinländarnas kvinnor dömer våld som sker i namnet av kultur eller religion och som ”till exempel sker mot flickor och kvinnor”, men några åtgärder för hur invandrarkvinnors ställning kan förbättras ges följaktligen inte. Att lyfta fram invandrarkvinnan är intresseväckande, eftersom Sannfinländarnas kvinnoförbund inte övrigt talar specifikt om kvinnovåld. Som nationalistiskt förbund, kan man uppfatta att Sannfinländarnas kvinnor betraktar invandrare som ett hot för vårt samhälle, då det betonar att ”vi har världens bästa och mest jämställda land för att vara flicka och kvinna. Vi vill behålla det så” (SFKM *egen övers.*). Därför tyder forskningsresultatet, att Sannfinländarnas kvinnor enbart i fråga om invandrarkvinnor ser problem med kvinnors rättigheter, medan själva finländska samhället präglas av jämställdhet mellan könen. Detta å sin sida motsvarar väl populism och dess oro för invandrare och globalism. I stället för att rikta oro för invandrarkvinnors rättigheter och presentera åtgärder för att jämställdhet

kan uppnås hos dem, betraktar Sannfinländarnas kvinnoförbund att de är ett hot för vårt jämställda Finland. Det är ytterst intressant att i framtiden se, hur jämställdhetsfrågorna hos Sannfinländarnas kvinnor omformas. Utgår aspekten från invandrarnas hot för finländska kvinnors redan uppnådda jämställdhet? Aspekten skulle i så fall avvika betydande från övriga kvinnoförbund, då utgångspunkten inte är tudelningen man/kvinna, utan i stället skulle jämställdhetsfrågan utgå från tudelningen andra kulturer/Finlands kultur. Detta å sin sida för tillbaka till teorin om intersektionalism, och hur i framtiden kommer olika underordnade kvinnogrupperns jämställdhetsutveckling att uppmärksammas i politiken.

Slutligen, bortsett Sannfinländarnas kvinnoförbund, pekar forskningsresultaten på att i frågor som har avsetts tillhöra det privata, delar kvinnoförbunden gemensamma aspekter över partigränser. Resultatet väcker följaktligen fram frågan, att varför har inte jämställdhetsfrågan om våld mot kvinnor fått ideologiska betoningar? En eventuell förklaring kan vara, att man inte har lyckats placera frågan på några av de Lijpharts (1999) presenterade konfliktdimensioner som präglar samhället och som omformar partiernas ideologier. Däremot andra privata frågor, som till exempel rätten till abort, har medfört intresseklyvningar på den religiösa konfliktdimensionen.

7.5 Kvinnors mångformighet i målprogrammen

I analysen har man kunnat se kvinnoförbundens olika intresseskillnader i jämställdhetsfrågor som presenteras i deras målprogram. Skillnaderna i kvinnoförbundens aspekter avspeglar inte enbart partipreferensen, utan visar även att kvinnoförbunden talar till olika kvinnogrupper. Därmed studerandet av politiska partiers målprogram beskriver väl kvinnors mångformighet i samhället.

Partipreferensen och uppmärksamheten för vissa specifika kvinnogrupper går hand i hand. Nämligen, Socialdemokraternas kvinnoförbund talar i vid utsträckning för kvinnor vars samhälleliga ställning är svag – till exempel ensamförsörjare, kvinnor med låga inkomster, fattiga kvinnliga pensionärer och invandrarkvinnor. Samlingspartiets kvinnor å sin sida lyfter fram företagarkvinnors rättigheter, och till exempel låter bli att nämna fattigdomen även om de talar om den orättvisa lönefördelningen mellan könen. Däremot betonar Grönas kvinnoförbund intersektionalism, och talar för såväl barnfamiljers rättigheter, kvinnliga pensionärer och egenanställdas ojämställda ställning, men betraktar även att kvinnors orättvisa arbetsmarknadsställning inte berör alla kvinnor. Slutligen riktar Centerns kvinnoförbund sina tal till

synnerhet barnfamiljer. Därtill lyfter det problemet med unga kvinnors arbetsmarknadsställning och betonar vikten av den nya diskrimineringslagen som förbjuder mångfaldig diskriminering. Men intressant nog, går inte Centerns ursprungliga agraranda att bemärkas i målprogrammet. Till exempel talar inte kvinnoförbundet för jämställdhet inom lantbruket. Därmed med tanke på Lijpharts (1999) konfliktdimensioner, går det inte från målprogrammets jämställdhetsfrågor att finna motsättningar mellan urbana och agrara intressen.

Även om kvinnoförbunden riktar sina tal till olika kvinnogrupper, nämner enbart två av studiens kvinnoförbund begreppet ”intersektionalitet”. Intressant nog, är båda kvinnoförbunden vänsterinriktade kvinnoförbund i Socialdemokraterna och de Gröna. Eftersom enbart vänsterpartiers kvinnoförbund har nämnt begreppet, lyfter det fram frågan om ideologins inverkan på kvinnoförbundens aspekter på intersektionalism. Givetvis talar även Samlingspartiets kvinnoförbund för invandrarkvinnors rättigheter och kvinnors ställning i utvecklingsländer, men begreppets frånvaro tyder på att kvinnoförbundet inte har större intresse att ta ståndpunkt till debatten om intersektionalism. Centerns kvinnoförbund är även det ett intressant fall, eftersom målprogrammet präglas av tal till olika samhällsgrupper men det håller isär kvinnan från övriga grupper. Därmed dess uppmärksamhet för diskrimineringslagen som förbjuder mångfaldig diskriminering är intresseväckande, i och med att själva målprogrammet låter bli att nämna begreppet intersektionalitet.

Slutligen kan man bemärka från målprogrammen, att kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor berör inte enbart kvinnointressen, utan talen riktas även till pojkar. Både Socialdemokraternas- och Samlingspartiets kvinnoförbund oroar sig för pojkars marginalisering, vilket tyder på att kvinnoförbunden inte enbart representerar kvinnors rättigheter. Detta å sin sida för tillbaka till diskussionen om kvinnors deskriptiva och substantiella representation, och ifrågasättandet om att kvinnors politiska representation har enbart som syfte att representera kvinnointressen. Nämligen diskussionen om intersektionalism och observerandet om kvinnors heterogenitet har även fört uppmärksamhet på männens jämställdhet i samhället. Det vill säga, större uppmärksamhet för mångformigheten har medfört att även männens ojämställdhet inom vissa samhällsområden har till viss del observerats. Däri är det intressant att se, hur kvinnoförbundens målprogram i framtiden kommer att präglas och riktar sig talen framöver till även manliga samhällsgrupper som blir diskriminerade på diverse grunder.

Allt som allt kan man utifrån analysen se att i vissa gamla konfliktdimensioner som Lijphart har presenterat, går det att särskilja ideologins inverkan på jämställdhetsfrågors innehåll, medan i privata frågor delar kvinnoförbunden gemensamma intressen. Därmed studerandet av jämställdhetsfrågors innehåll visar hur kvinnor betraktar frågorna utifrån olika aspekter beroende på partipreferensen. Detta å sin sida ger intressant information om kvinnors mångformighet i samhället och hur olika kvinnogrupper betraktar jämställdhet i Finland, samt vilka kvinnogrupper som bör prioriteras i diverse jämställdhetskrav. Därtill visar forskningsresultaten, att kvinnoförbundens presenterade åtgärder i förbättrandet av olika kvinnogrupper samhälleliga ställning förklarar även partipreferensen. På vänster-höger-skalan kan man bemärka, att i högern riktar inte Samlingspartiets kvinnor direkt ansvaret på staten, medan i vänstern avser Socialdemokraternas kvinnoförbund och Grönas kvinnor, att staten har en väsentlig roll ibruktagande av åtgärder som befrämjar jämställdhet mellan könen. Centerns kvinnoförbund å sin sida har mer traditionella uppfattningar om kvinnors jämställdhet, och talar för samhällets ansvar att erbjuda tjänster som förbättrar barnfamiljers välmående.

8 SLUTDISKUSSION

Syftet med föreliggande pro gradu-uppsats har varit att få större kunskap om hur kvinnor i Finland betraktar jämställdhet och hur kvinnor sinsemellan avviker från varandra i deras intressen. Som en utgångspunkt har varit i frågasättandet av teorier som betraktar kvinnor som en enhetlig grupp, och i stället har studiens aspekt utgått från aktuella feministiska teorier om intersektionalism. I syftet att klargöra för eventuella skiljaktigheter i kvinnors förhållande till jämställdhet har studien riktat intresse på kvinnoförbund som medverkar inom politiska partier, och följaktligen representerar olika partipreferenser.

Politiska partiers kvinnoförbund har blivit föga uppmärksammade inom kvinnoforskningen, och det var även en orsak till att välja det som studieobjekt. Utöver intresset att studera jämställdhetsfrågors aspekter, uppstod därmed som intresse att även studera ideologins inverkan på kvinnofrågor.

Uppsatsen har bestått av två forskningsfrågor: (1) Vad består innehållet av jämställdhetsfrågor som presenteras i kvinnoförbundens målprogram; (2) Hur avspeglar jämställdhetsfrågornas innehåll partiets ideologi, och följaktligen beskriver kvinnors mångformighet?

För att besvara på forskningsfrågorna har uppsatsen studerat kvinnoförbunden som medverkar i Socialdemokraterna, Samlingspartiet, Centern, de Gröna och Sannfinländarna. Partiernas olika värden har varit huvudsaklig orsak till valet av kvinnoförbunden. Eftersom partierna som kvinnoförbunden medverkar i representerar olika intressen, har det möjliggjort en jämförelse mellan kvinnoförbund som står för olika partipreferenser.

Som forskningsmaterial valdes kvinnoförbundens målprogram som var gällande år 2017. Eftersom målprogrammen beskriver kvinnoförbundets grundkaraktär och presenterar dess centrala intressen och värden, har materialet varit givande med tanke på forskningens syfte. Givetvis kunde man även ha kunnat tillämpa andra forskningsmaterial, såsom kvinnoförbundets presenterade motioner till partidagen, intervjuer eller en kombination av dessa. Det valda forskningsmaterialet gav dock i sig intressant information om innebörden av jämställdhetsfrågor och ideologins inverkan på frågornas aspekter.

För att kunna besvara på forskningsfrågorna har valet varit en kvalitativ forskning. Eftersom i kvalitativ forskning betonar man ”orden”, har det möjliggjort studerandet av jämställdhetsfrågornas *innehåll*. I uppsatsens studie kunde man även ha kunnat tillämpa kvantitativ forskningsdesign, men i det fallet skulle forskningsresultatet i stället förklara frekvensen av hur ofta jämställdhetsfrågornas kategorier förekommer i målprogrammen. Ifall valet skulle ha varit kvantitativ, skulle man ha kunnat studera målprogrammen från en längre tidsperiod och inkludera i studien ett flertal målprogram. Som ett tredje alternativ kunde man även ha kunnat tillämpa en kombination av dessa, med vilket man kunde ha fått information om både hur ofta och i vilken mängd vissa jämställdhetsfrågor tas upp i målprogrammen, och även mer djupgående analys om det specifika innehållet i frågorna.

Tillämpningen av teoristyrd innehållsanalys har varit givande, i och med att med hjälp av djupgående textanalys har man fått ytterst intressant information om kvinnors aspekter på jämställdhetsfrågor och ideologiers inverkan på dem. Med tanke på forskningsmaterialets omfattning, kunde man med innehållsanalys studera målprogrammen ingående. Forskningen framskred från skrivandet av uttryck som behandlade jämställdhet i målprogrammen, till att

kategorisera dem i enlighet med tidigare kunskap om specifika kvinnofrågor. Efter kategoriseringen uppstod från målprogrammen sex jämställdhetsfrågor: 1) uppfostran, utbildning, forskning; 2) arbetsmarknad, familjepolitik, pension; 3) utrikes- och säkerhetspolitik; 4) våld, människohandel, prostitution; 5) representation och jämställdhet i besluten och 6) övriga jämställdhetsfrågor.

Från ovan nämnda jämställdhetsfrågor har man mellan kvinnoförbunden kunnat finna olika ideologiska diskurser vars innebörd motsvarar samhälleliga konfliktdimensioner. I analysen har intresset legat på både granskandet av så kallade traditionella kvinnofrågor som nya jämställdhetsfrågor. En central del av kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor bestod av frågor kring kvinnans arbetsmarknadsställning. Även om frågan har debatterats redan i decennier, var forskningsresultaten givande utifrån aspekten om vem kvinnoförbunden riktar sina tal till. Partipreferensens inverkan på jämställdhetsfrågan kring arbetsmarknad och utbildning kunde observeras väl, vilket å sin sida tyder på, att kvinnor i olika samhällsgrupper betraktar jämställdhetsfrågan inom arbetsmarknaden från olika aspekter och följaktligen möter kvinnor ojämställdhet på olika nivåer.

Överraskande nog berör ett stort antal jämställdhetsfrågor samma teman som kvinnor har talat om redan under flera decennier. Till exempel om man jämför kvinnofrågor som presenterades i Ruusala (1967) studie med kvinnofrågor som pro gradu-uppsatsens studie har uppmärksammat, kan man ifråga sig att hur har kvinnors arbetsmarknadsställning blivit bättre under senaste 40 åren? Därmed är åtgärderna som kvinnoförbunden presenterar intresseväckande. Eftersom kvinnans lön är än idag lägre jämfört med männens, kunde man anta, att kvinnoförbundens presenterade handlingar skulle vara mer ingripande. Givetvis lyfter nästintill alla kvinnoförbund fram problemet med den nuvarande föräldraledighetsmodellen, och betraktar att männens större deltagande i barnets liv förbättrar kvinnans ställning i arbetsmarknaden. Frågan berör därmed även männens rättigheter, och deras nuvarande ojämställda ställning då de generellt inte har lika möjligheter att delta i barnets liv på samma nivå som kvinnorna har.

Ett annat intresseväckande forskningsresultat som bör uppmärksammas berör frågan om kvinnors politiska representation. Enbart kvinnoförbunden i Centern och de Gröna krävde handlingar i förbättrandet av kvinnors politiska representation. Men inga kvinnoförbund tog ståndpunkt till andra kvinnliga minoriteters politiska representation. Detta lyfter fram frågan om kvinnoförbundens aspekt på kvinnors politiska representation. Avsaknaden av frågan tyder på, att kvinnoförbundens kvinnor avser att kvinnors politiska representation har nått sitt mål och att det inte längre behöver

uppmärksammas. Man kunde även tolka, att politiska partiers kvinnoförbund är nöjda med sin ställning inom partiet, eftersom endast Centerns- och Grönas kvinnoförbund pekar på partiets ansvar att befrämja jämställdhet.

Studiens målprogram präglas även av kvinnors gemensamma aspekter som berör det privata livet. Alla kvinnoförbund tog ståndpunkt till frågan om våld som antingen sker mot kvinnan eller i nära förhållanden. För att gå tillbaka till Maud Eduards fråga: ”kan kön institutionaliseras som en grundläggande makt- och intressekonflikt i samhället, inte bara ses som en (jämställdhets)fråga bland andra politiska frågor?” (2002, 47), kan man utifrån forskningsresultaten ifråga sig, att ifall könet skulle institutionaliseras som en makt- och intressekonflikt i samhället, skulle kvinnoförbundens gemensamma aspekter för det privata präglas av enighet även då?

I Finland har nyligen registrerats ett feministiskt parti. Grundandet av Feministiska partiet medför ny uppmärksamhet på intresseklyvningar mellan könen, och om könet kan uppstå som en institutionaliserad samhällelig konfliktdimension. Därtill kan man ifråga sig, att hur inverkar Feministiska partiet på politiska partiers kvinnoförbund, och hur kvinnoförbunden besvarar Feministiska partiets presenterade krav? Betraktar politiska partiers kvinnoförbund – i synnerhet Socialdemokraternas- och Grönas kvinnoförbund som definierar sig som feministiska – att Feministiska partiet är ett hot för kvinnoförbundets verksamhet, eller ser de att det är en möjlighet som berättigar dem att utvidga kravet för jämställdhet mellan könen? Ytterligare, ifall könet institutionaliseras till en samhällelig intressekonflikt, hur påverkar då partiets ideologi på framtidens jämställdhetsfrågor?

I synnerhet studiens forskningsresultat som berörde nya jämställdhetsfrågor var givande med tanke på deras ideologiska betoningar och deras inverkan av tidens ideologi. Kvinnoförbundens intresse för utrikes- och säkerhetspolitik beskriver väl tidens ideologi och konfliktdimensionen mellan nationalistiska konservativa värden och liberala värden som talar för globalism och integration. Ett återkommande tema hos Socialdemokraternas kvinnoförbund är dess oro för populism och extremism, och utifrån feministiska ståndpunkter eftersträvar det för mer öppen politik. Därtill talar alla kvinnoförbund, förutom Sannfinländarnas kvinnor, för kvinnors rättigheter i tredje världen och både Samlingspartiets och Socialdemokraternas kvinnor efterlyser större uppmärksamhet på invandrarkvinnors lyckade integrering i samhället. Därhän är det intressant att se i framtiden hur populismen påverkar innehållet av kvinnoförbundens jämställdhetsfrågor.

Motsättningen mellan det populistiska kvinnoförbundet i Sannfinländarna och övriga kvinnoförbund är betydande. I forskningens analys har Sannfinländarnas kvinnoförbund fått begränsad uppmärksamhet. Men det betyder dock inte att kvinnoförbundet skulle vara ett ointressant fall. Tvärtom, framtida studier kunde mer ingående granska förhållandet mellan populism och jämställdhet. Vad är populistiska kvinnors ståndpunkt till jämställdhetsfrågor som andra kvinnoförbundens kvinnor lyfter fram? Vad är Sannfinländarnas kvinnors roll inom partiet?

Betraktandet av Sannfinländarnas kvinnors målprogram visar, att kvinnoförbundet karaktäriseras av att vara partiets hjälporgan. Därmed påminner dess funktion studiens politiska partiers kvinnoförbund före 1970-talet, det vill säga, då uppgiften var främst att stöda partiet. Kvinnoförbundet avviker även ifråga om dess förhållande till jämställdhet. Nämligen, det är stolt över kvinnors ställning i samhället eftersom enligt kvinnoförbundet är Finland mest jämställda land för att vara flicka eller kvinna. Målprogrammets begränsade omfattning kan därmed eventuellt förklaras utifrån att kvinnoförbundet inte betraktar att det krävs några specifika jämställdhetsfrågor. Därmed karaktäriseras målprogrammet mer som ett ställningstagande om hur bra flickorna och kvinnorna har i vårt samhälle, men samtidigt uppmärksammar det globala utmaningar som kan äventyra jämställdheten i Finland.

Ifall den huvudsakliga uppgiften hos politiska partiers kvinnoförbund är att representera kvinnointressen, ifrågasätter Sannfinländarnas kvinnoförbund det. Detta å sin sida lyfter fram frågan, ifall kvinnointressen kan präglas av andra intressen som inte berör specifikt kvinnans ställning. Och ifall så är fallet, vad händer med kvinnors jämställdhet? Kvinnoförbundets speciella karaktär tyder även, att den huvudsakliga orsaken till att kvinnoförbundet existerar beror främst på statens understöd till partiets kvinnoförbund. Som man kan se från Childs och Kittilsons (2016) studie, är det sällsynt att populistiska partier i andra europeiska länder har ett eget kvinnoförbund. Därför är Sannfinländarnas kvinnoförbund även globalt ett ytterst intressant fall.

I fråga om kvinnors politiska representation är Sannfinländarna även i det avseendet intressant fall, i och med att partiet har sedan 2012 haft ett eget manförbund *Sanngubbarna rf*. Granskandet av Sanngubbarnas målprogram visar, att dess program är märkbart mer omfattande än målprogrammet hos Sannfinländarnas kvinnoförbund. Existensen av ett manligt förbund motsvarar väl Sannfinländarnas förhållning till jämställdhet och i synnerhet kvinnans ställning. I stället för att tala om kvinnans rättigheter, har partiet ett manligt förbund som eftersträvar att öka männens jämställdhet. Studier om förhållandet mellan Sannfinländarnas kvinnoförbund och Sanngubbarna

skulle vara givande i granskandet av partiets jämställdhetsaspekter. Allt som allt är det i framtiden ytterst intressant att se, hur förhållandet mellan populism och jämställdhet utvecklas. Kommer jämställdhetsaspekten utgå från tudelningen ”andra kulturer/Finlands kultur”, och i så fall, hur kommer andra partiers kvinnoförbund att besvara aspekten?

Forskningsresultaten visar därmed att partipreferensen påverkar kvinnors syn på jämställdhet och uppfattningen om att vilka kvinnogrupper bör ges speciell uppmärksamhet åt i befrämjandet av jämställdhet mellan könen. Eventuellt tydligaste sättet att se partipreferensens inverkan på jämställdhetsfrågorna är granskandet på *hur* kvinnoförbundet avser att jämställdhet kan uppnås, samt på *vem* jämställdhetskraven riktar sig till. Generellt riktar vänsterpartierna ansvaret till staten, medan i höger ligger tron på individen och möjligheternas jämställdhet. Resultaten visar även, att kvinnogrupperna som kvinnoförbunden talar för tillhör de samhällsgrupper som partiet generellt har riktat sina tal till. Detta å sin sida för tillbaka till diskussionen om kvinnors mångformighet. Studerandet av ideologiskt olika kvinnoförbund påvisar hur samhället består av otaliga kvinnogrupper som delar olika åsikter och står för olika intressen. Därmed med tanke på jämställdhetsfrågornas innehåll och de olika aspekterna som frågorna berörde beroende på vilket kvinnoförbund som presenterade kraven, kan man ifrågasätta teorin om kvinnor som en homogen grupp. Istället bör man i enlighet med teorin om intersektionalism betrakta kvinnor som en heterogen grupp där kvinnans samhälleliga ställning är beroende av även andra faktorer än könet.

Forskningsresultatet leder till frågan om kvinnors deskriptiva och substantiella representation. En betydande del av kvinnoförbundens målprogram omfattar frågor som berör kvinnan och jämställdhet överlag. Därmed med tanke på kvinnofrågors omfattning kan kvinnoförbunden i politiska partier avses ha en väsentlig roll som representant för jämställdhetsfrågor. Därtill kan kvinnoförbunden i sig avses ha central roll, i och med att olika kvinnogrupper kan finna sitt förbund som representerar dennes värden. Dock, för att kunna jämföra skillnader i omfattning mellan jämställdhetsfrågor som presenteras av kvinnoförbunden och politiska partiers principprogram borde man även studera partiprogrammens innehåll. En alternativ studie kunde då vara att studera intresseskillnader mellan kvinnoförbundens målprogram och partiets principprogram. Perspektivet skulle då koncentrera sig på tudelningen man/kvinna. Därtill kunde man studera hur kvinnoförbundens intressen blir integrerade i partiets politik. Även här kunde forskningsresultaten vara givande med tanke på att det kunde förklara vikten av kvinnoförbundens existens inom partiet och kvinnoförbundens roll som representant för kvinnointressen.

Uppsatsens studie har begränsats enbart på målprogrammets frågor som berör jämställdhet mellan könen, och därmed har övriga kvinnoförbundens presenterade frågor lämnats utanför studien. Framtida forskningar kunde studera alla frågor som presenteras i kvinnoförbundens målprogram. Resultaten kunde då förklara kvinnoförbundens politiska intressen överlag, och eventuellt problematisera teorin om specifika kvinnointressen. Därtill kunde möjligtvis inkludandet av målprogrammets alla frågor förklara tydligare ideologiska intresseskillnader mellan politiska partiers kvinnoförbund.

Eftersom studier om politiska partiers kvinnoförbund är väldigt få till antal, har föreliggande pro gradu-uppsats tillbringat större kunskap till forskningsfältet. Därtill har forskningsresultaten gällande jämställdhetsfrågornas innehåll påvisat hur innebörden av jämställdhetsfrågor har utvecklats och hur man inte kan enbart tala om kvinnors gemensamma jämställdhetsfrågor. Partipreferensen, det hur kvinnan placerar sig på vänster-höger-skalan eller representerar liberala eller konservativa värden, förklarar även kvinnors olika aspekter på kvinnointressen och hur kvinnogrupper på olika vis betraktar jämställdheten i Finland. I synnerhet är det givande, att forskningsresultaten visar att även icke-feministiska kvinnoförbund (Samlingspartiet och Centern) presenterar kvinnointressen med tanke på att traditionellt har man betraktat att enbart kvinnorna i vänstern representerar kvinnointressen. Uppsatsen har även påvisat, hur tidens ideologi formar jämställdhetsfrågor och deras innehåll. I studerandet av politiska partiers kvinnoförbund och deras kvinnointressen i fråga om jämställdhetsfrågor har därmed gett intressant information om både kvinnors mångformighet och ideologins inverkan på frågornas aspekter.

KÄLLFÖRTECKNING

Aarnio, Eeva. 1998. *Päämäärät liikkeessä. Puolueohjelmien kirjoittamisen muuttuvat merkitykset Suomessa 1950-luvulta 1990-luvulle*. Jyväskylä, Jyväskylän yliopisto.

Arneil, Barbara. 1999. *Politics & Feminism*. Oxford, Blackwell.

Bergman, Solveig. 2002. *The Politics of Feminism. Autonomous Feminist Movements in Finland and West Germany from the 1960s to the 1980s*. Åbo, Åbo Akademis Förlag.

Borchorst, Anette. 1999. Hvad er det vi studerer? I Bergqvist, Christina; Borchorst, Anette; Christensen, Ann-Dorte; Ramstedt-Silén, Viveca; Raaum, Nina C. & Styrkårsdóttir, Auður (red.): *Likestilte demokratier? Kjønn og politikk i Norden*. Oslo, Universitetsforlaget.

Borchorst, Anette; Christensen, Ann-Dorte; Raaum, Nina C. 1999. Ligestillede demokratier? Opsamling og perspektivering. I Bergqvist, Christina; Borchorst, Anette; Christensen, Ann-Dorte; Ramstedt-Silén, Viveca; Raaum, Nina C. & Styrkårsdóttir, Auður (red.): *Likestilte demokratier? Kjønn og politikk i Norden*. Oslo, Universitetsforlaget.

Borg, Olavi. 1965. *Suomen puolueet ja puolueohjelmat 1880-1964*. Borgå, WSOY.

Bryman, Alan. 2011. *Samhällsvetenskapliga metoder* (2 utg.) Stockholm, Liber.

Celis, Karen & Childs, Sarah. 2012. *Substantive representation of women (and improving it): What it is and should be about?* Political Studies, 60, s. 213-225.

Celis, Karen; Childs, Sarah; Kantola, Johanna; Krook, Mona Lena. 2014. *Constituting Women's Interests through Representative Claims*. Politics & Gender, 10, s. 149-174.

Celis, Karen & Erzeel Silvia. 2016. *Political parties, ideology and the substantive representation of women*. Party Politics, 22 (5), s. 576-586.

Centern. *Arvot, missio, visio*.

(<http://www.keskusta.fi/Suomeksi/Politiikka/Arvot,-missio,-visio>), hämtat 14.11.2017.

Centern. *Keskusta 110 vuotta. Välähdyksiä puolueen historiasta.*

(<http://www.keskusta.fi/Suomeksi/Keskusta/Keskusta-110-vuotta-historia>), hämtat 10.10.2017.

Centerns kvinnoförbund. *Järjestön historia.*

(<http://www.keskustanaiset.fi/Suomeksi/Jarjesto/Historia>), hämtat 14.11.2017.

Centerns kvinnoförbund. *Järjestön organisaatio.*

(<http://www.keskustanaiset.fi/Suomeksi/Jarjesto/Organisaatio>), hämtat 14.11.2017.

Centerns kvinnoförbunds målprogram (CKM). *Keskustanaisten periaatteellinen toimintasuunnitelma vuosille 2015-2017.*

(<http://www.keskustanaiset.fi/Suomeksi/Jarjesto/Vaikuttaminen-ja-politiikka>), hämtat 2017.

Childs, Sarah & Kittilson Miki Caul. 2016. *Feminizing political parties: Women's party member organizations within European parliamentary parties.* Party Politics 22(5), s. 598-608.

Chowdhury, Najma; Nelson Barbara J; Carver Kathryn A; Johnson Nancy J & O'Loughlin Paula L. 1994. *Redefining Politics: Patterns of Women's Political Engagement from a Global Perspective.* I Nelson, Barbara & Chowdhury Najma (red.): *Women and Politics Worldwide.* New Haven, Yale University Press.

Collins, Patricia Hill & Chepp Valerie. 2013. *Intersectionality.* I Waylen, Georgina; Celis, Karen; Kantola, Johanna, Weldon, S. Laurel (red.): *The Oxford Handbook of Gender and Politics.* New York; Oxford, Oxford University Press.

Dahlerup, Drude & Gulli, Brita. 1983. *Pohjolan naisjärjestöt: voimattomia vai vastavoimia?* I Haavio-Mannila, Elina; Dahlerup, Drude; Eduards, Maud; Gudmundsdóttir, Esther; Halsaa, Beatrice; Hernes, Helga Maria; Hänninen-Salminen, Eva; Sigmundsdóttir, Sirkka Sinkkonen; Skard, Torild (red.): *Keskeneräinen kansanvalta. Naiset Pohjoismaiden politiikassa.* Oslo, Pohjoismaiden ministerineuvosto.

Dahlerup, Drude. 1988. *From a Small to a Large Minority: Women in Scandinavian Politics.* Scandinavian Political Studies, 11(4), s. 275-298.

De Gröna. *Arvot*.

(<https://www.vihreat.fi/vihrea-politiikka/arvot>), hämtat 15.11.2017.

De Gröna. *Historia*.

(<https://www.vihreat.fi/asiat/tietoa-vihreista/historia>), hämtat 15.11.2017.

Gröna kvinnor. *Yhdistyksen säännöt*.

(<http://www.vihreatnaiset.fi/yhdistys/yhdistyksen-saannot/>), hämtat 15.11.2017.

Gröna kvinnors målprogram (GKM). *Poliittinen ohjelma 2015-2018*.

(<http://www.vihreatnaiset.fi/poliittinen-ohjelma/>), hämtat 2017.

Dhamoon, Rita Kaur. 2013. *Feminisms*. I Waylen, Georgina; Celis, Karen; Kantola, Johanna & Weldon, S. Laurel: *The Oxford Handbook of Gender and Politics*. New York, Oxford University Press.

Eduards, Maud. 2002. *Förbjuden handling. Om kvinnors organisering och feministisk teori*. Malmö, Liber Ekonomi.

Esaiasson, Peter; Gilljam, Mikael; Oscarsson Henrik; Wängnerud, Lena. 2017. *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad* (5 uppl.). Stockholm, Norstedts Juridik.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha. 1998. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen* (3 uppl.). Tammerfors, Vastapaino.

Freidenvall, Lenita & Jansson, Maria. 2011. *Spegel, spegel...* I Freidenvall Lenita & Jansson Maria (red.): *Politik och kritik. En feministisk guide till statsvetenskap*. Lund, Studentlitteratur.

Freidenvall, Lenita & Sawyer, Marian. 2013. *Framing Women Politicians in Old Democracies*. I Dahlerup, Drude & Leijenaar, Monique (red.): *Breaking Male Dominance in Old Democracies*. Oxford, Oxford University Press.

Holli, Anne. 1991. Nainen 'ongelmana' puolueohjelmissa: muistiinpanoja puolueohjelmien ongelmapainotteisen tarkastelun ylittämiseksi. I Kanerva, Jukka (red.): *Suomalaisten puolueohjelmien retoriikasta*. Jyväskylä, Jyväskylän yliopisto.

Holli, Anne. 1999. Debatten om jämställdhet inom försvaret – en finländsk fallstudie. I Bergqvist, Christina; Borchorst, Anette; Christensen, Ann-Dorte; Ramstedt-Silén, Viveca; Raaum, Nina C. & Styrkårsdóttir, Auður (red.): *Likestilte demokratier? Kjønn og politick i Norden*. Oslo, Universitetsforlaget.

Holli, Anne. 2002. Suomalaisen tasa-arvopolitiikan haasteet. I Holli, Anne Maria; Saarikoski, Terhi & Sana, Elina (red.): *Tasa-arvopolitiikan haasteet*. Borgå, WSOY.

Holli, Anne; Luhtakallio, Eeva; Raevaara, Eeva. 2006. *Quota Trouble: Talking about gender quotas in finnish local politics*. International Feminist Journal of Politics, 8(2), s. 169-193.

Holli, Anne. 2011. Transforming local politics? The impact of gender quotas in Finland. I Pini, Barbara & McDonald, Paula (red.): *Women and Representation in Local Government: international case studies*. Abingdon, Oxon, Routledge.

Institutet för hälsa och välfärd. *Ordlista*.

(<https://www.thl.fi/sv/web/jamstallldhet/framjande-av-jamstallldhet/ordlista>), hämtat 2017.

Jallinoja, Riitta. 1983. *Suomalaisen naisasialiikkeen taistelukaude*. Juva, WSOY:n graafiset laitokset.

Jónasdóttir, Anna. 1987. Naisten intressissä: Kahleeton muoto ja avoin sisältö. I Saarinen, Aino; Hänninen-Salmelin, Eva; Keränen, Marja; Haavio-Mannila, Elina; Leira, Arnlaug; Waerness, Kari; Simonen, Leila; Siim, Birte; Eduards, Maud; Karento, Helena; Peterson, Abby; Christensen, Ann-Dorte; Laisi, Helena; Nätkin, Ritva; Jónasdóttir, Anna; Norrgård, Doris (red.): *Naiset ja valta: naisnäkökulmia "hyvinvointivaltioon"*. Helsingfors, Tutkijaliitto.

Julkunen, Raija. 2002. Timanttejäkin parempi ystävä? Hyvinvointivaltion murroksen sukupuolittuneet seaurukset. I Holli, Anne Maria; Saarikoski, Terhi; Sana, Elina (red.): *Tasa-arvopolitiikan haasteet*. Borgå, WSOY.

- Julkunen, Raija. 2010. *Sukupuolen järjestykset ja tasa-arvon paradoksit*. Tammerfors, Vastapaino.
- Kantola, Johanna; Nousiainen, Kevät; Saari, Milja. 2012. Johdanto. Tasa-arvosta ja sen lukemisesta toisin. I Kantola, Johanna; Nousiainen, Kevät; Saari, Milja (red.): *Tasa-arvo toisin nähtynä. Oikeuden ja politiikan näkökulmia tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen*. Helsingfors, Gaudeamus.
- Karvonen, Lauri. 2014. *Parties, governments and voters in Finland. Politics under fundamental societal transformation*. Colchester, ECPR Press.
- Kirchheimer, Otto. 1966. The Transformation of the Western European Party Systems. I LaPalombara, Joseph & Weiner, Myron (red.): *Political Parties and Political Development*. Princeton (N.J.), Princeton University Press.
- Kittilson, Miki Caul. 2006. *Challenging Parties, Changing Parliaments. Women and Elected Office in Contemporary Western Europe*. Columbus, Ohio State University Press.
- Kittilson, Miki Caul. 2011. *Women, parties and platforms in post-industrial democracies*. Party Politics, 17 (1), s. 66-92.
- Kittilson, Miki Caul. 2013. Party Politics. I Waylen, Georgina; Celis, Karen; Kantola, Johanna; Weldon, S. Laurel (red.): *The Oxford Handbook of Gender and Politics*. New York; Oxford, Oxford University Press.
- Krook, Mona Lena & Childs, Sarah. 2010. Women, Gender, and Politics: an Introduction. I Krook, Mona Lena & Childs, Sarah (red.): *Women, Gender, and Politics: a reader*. Oxford; New York. Oxford University Press.
- Krook, Mona Lena & Nugent, Mary K. 2016. *Intersectional institutions: Representing women and ethnic minorities in the British Labour Party*. Party Politics 22(5), s. 620-630.
- Kuusipalo, Jaana. 1989. *Naisena politiikan huippupaikoille?* Sosiologia 26 (2), s. 89-103.
- Kuusipalo, Jaana. 1999. Suomalaiset naiset politiikassa. I *Suomalainen nainen*. Helsingfors, Otava

Kuusipalo, Jaana. 2002. Mikä on se tasa-arvo, jota tasa-arvopolitiikka tavoittelee? I Holli, Anne Maria; Saarikoski, Terhi & Sana, Elina (red.): *Tasa-arvopolitiikan haasteet*. Borgå, WSOY.

Kuusipalo, Jaana. 2011. *Sukupuolittunut poliittinen edustus Suomessa*. Tammerfors, Tampere University Press.

Lahtinen, Mikko. 2006. Konservatiivinen aatetraditio Suomessa. I Paastela, Jukka & Paloheimo, Heikki (red.): *Suomen puolueiden periaateohjelmat. Ohjelmat, niiden taustaa ja tarkastelua*. Tammerfors, Tampereen yliopisto.

Laisi, Helena. 1987. Porvarillisen naisasialiikkeen ja työläisnaisliikkeen näkemyseroja työläisäidin asemasta vuosisadan alussa. I Saarinen, Aino; Hänninen-Salmelin, Eva & Keränen, Marja (red.): *Naiset ja valta: naisnäkökulmia ”hyvinvointivaltioon”*. Jyväskylä, Tutkijaliitto.

Lijphart, Arend. 1999. *Patterns of Democracy. Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries*. New Haven, Yale University Press.

Lipset, Seymour Martin & Rokkan, Stein. 1967. Cleavage Structures, Party Systems, and Voter Alignments: An Introduction. I Lipset, Seymour M. & Rokkan, Stein (red.): *Party Systems and Voter Alignments: Cross-National Perspectives*. New York, The Free Press.

Lipset, Seymour Martin. 2001. Cleavages, parties and democracy. I Karvonen, Lauri & Kuhnle, Stein (red.): *Party Systems and Voter Alignments Revisited*. London, Routledge.

Lovenduski, Joni. 1993. Introduction: the Dynamics of Gender and Party. I Lovenduski, Joni & Norris, Pippa (red.): *Gender and Party Politics*. London, Sage.

Mickelsson, Rauli. 2015. *Suomen puolueet. Vapauden ajasta maailmantuskaan*. Tammerfors, Vastapaino.

Paastela, Jukka & Paloheimo, Heikki. 2006. Johdanto. I Paastela, Jukka & Paloheimo, Heikki (red.): *Suomen puolueiden periaateohjelmat. Ohjelmat, niiden taustaa ja tarkastelua*. Tammerfors, Tampereen yliopisto.

Paloheimo, Heikki & Raunio Tapio. 2008. *Suomen puolueet ja puoluejärjestelmä*. Helsingfors, WSOY.

Phillips, Anne. 1991. *Engendering Democracy*. Cambridge, Polity Press.

Phillips, Anne. 1995. *The Politics of Presence*. Oxford, Clarendon Press.

Rantala, Onni. 1982. *Suomen puolueiden muuttuminen 1945-1980*. Helsingfors, Gaudeamus.

Ruostetsaari, Ilkka. 2006. Agraarinen/keskustalainen aatetraditio Suomessa. I Paastela, Jukka & Paloheimo, Heikki (red.): *Suomen puolueiden periaateohjelmat. Ohjelmat, niiden taustaa ja tarkastelua*. Tammerfors, Tampereen yliopisto.

Ruusala, Raili. 1967. *Vasemmiston naisjärjestöjen tavoitteet ja toimintamenetelmät*. Tammerfors, Tampereen yliopisto.

Saarinen, Aino. 2006. Sukupuolistunut väkivalta – tämän päivän naisliikkeen ”äänioikeuskysymys”? I Moring, Anna (red.): *Sukupuolen politiikka. Naisten äänioikeuden 100 vuotta Suomessa*. Helsingfors, Otava.

Samlingspartiet. *Kokoomuksen historia*.

(<https://www.kokoomus.fi/faktat/tata-on-kokoomus/historia/>), hämtat 17.6.2017 och 4.4.2018.

Samlingspartiets kvinnoförbund. *Kokoomuksen naisten liiton historiaa*.

(<http://www.kokoomusnaiset.fi/kokoomuksen-naisten-liiton-historiaa>), hämtat 2.10.2017.

Samlingspartiets kvinnoförbunds målprogram (SKM). *Mahdollisuuksien maailma 2018-2019*.

(<http://www.kokoomusnaiset.fi/mahdollisuuksien-maailma-2018-2019>), hämtat 2017.

Samlingspartiets kvinnoförbund. *Politiikka*.

(<http://www.kokoomusnaiset.fi/politiikka>), hämtat 13.11.2017.

Sannfinländarna. *Arvomaailmamme*.

(<https://www.perussuomalaiset.fi/tietoa-meista/arvomaailmamme/>), hämtat 17.11.2017.

Sannfinländarna. *Puolueen historia pähkinäkuoressa.*

(<https://www.perussuomalaiset.fi/tietoa-meista/sijoita-puolueen-historia-pahkinankuoressa/>), hämtat 17.11.2017.

Sannfinländarnas kvinnoförbund. 2017. *Naisen paikka on myös politiikassa!*. (Broschyr).

Sannfinländarnas kvinnoförbund. *Perussuomalaiset naiset ry:n säännöt.*

(<https://perusnaiset.perussuomalaiset.fi/saannot/>), hämtat 17.11.2017.

Sannfinländarnas kvinnoförbunds målprogram (SFKM). *Suomi, isänmaa, kotimaa.*

(Kan även läsas: <https://perusnaiset.perussuomalaiset.fi/arvomaailmamme/>).

Skjeie, Hege. 1992. *Den politiske betydningen av kjønn. En studie av norsk topp-politikk.* Oslo, Institutt for samfunnsforskning.

Socialdemokraterna. *SDP:n historia.*

(<https://sdp.fi/fi/blog/sdpn-historia/>), hämtat 17.6.2017.

Socialdemokraterna. *Sosialidemokratian periaatteet.*

(<https://sdp.fi/fi/tutustu/sosialidemokratian-periaatteet/>), hämtat 28.6.2017.

Socialdemokraternas kvinnoförbund. *Historia.*

(<https://demarinaiset.fi/tutustu/historia/>), hämtat 29.6.2017.

Socialdemokraternas kvinnoförbund. *Tavoitteemme.*

(<https://demarinaiset.fi/politiikka/tavoitteemme/>), hämtat 29.6.2017.

Socialdemokraternas kvinnoförbunds målprogram (SDKM). *Naisten Aika 2018-2021.*

(<https://demarinaiset.fi/wp-content/uploads/sites/36/2018/01/Naisten-Aika-2018.pdf>), hämtat 2017.

Squires, Judith. 1999. *Gender in Political Theory.* Cambridge, Polity Press.

Statistikcentralen. 2016. *Naiset ja Miehet Suomessa 2016*.

(http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yyti_namisu_201600_2016_16132_net_p3.pdf), hämtat 4.10.2016.

Sundberg, Jan. 1995. Women in Scandinavian party organizations. I Karvonen, Lauri & Selle, Per (red.). *Women in Nordic Politics. Closing the Gap*. Aldershot, Dartmouth cop.

Sundberg, Jan. 1996. *Partier och partisystem i Finland*. Esbo, Schildts Förlags Ab.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli. 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsingfors, Tammi.

Westman, Anna Liisa. 2000. *Under the Northern Lights. The Reflection of Gender on the Career of Women Managers in Finnish Municipalities*. Joensuu, Joensuun yliopisto.